

Holy Bible

Aionian **Edition**®

Muqeddes Kalam (latin yéziq)

Uyghur Bible (latin script)

Gospel Primer

Table of Contents

Preface
Genesis 1-4
John 1-21
Revelation 1-4
66 Verses
Reader's Guide
Glossary
Maps
History
Destiny
Illustrations, Doré

Welcome to the *Gospel Primer*. Thank you for your interest in the *Holy Bible Aionian Edition*®, found at AionianBible.org. The Aionian Bible project invites you to reconsider popular Christian understanding. It may seem utterly ridiculous to suggest that the most well-known verse in the history of Christianity, John 3:16, was improperly translated. And it may seem preposterous to propose that a destiny of Heaven or Hell is not the complete picture. Yet have we or our forefathers ever carried ignorance and errors along for centuries in the past? We have. Even so, the Aionian Bible project does not abandon tradition or Christian heritage. We have much to learn from the belief and practice of godly men and women throughout all ages. And this booklet is a primer to the good news of Jesus Christ, the savior of all mankind.

Holy Bible Aionian Edition ®

Muqeddes Kalam (latin yéziq)
Uyghur Bible (latin script)
Gospel Primer

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2024

Source text: eBible.org

Source version: 10/1/2024

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0

Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee, 2010

Formatted by Speedata Publisher 4.19.26 (Pro) on 10/14/2024

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc

<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language

Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Preface

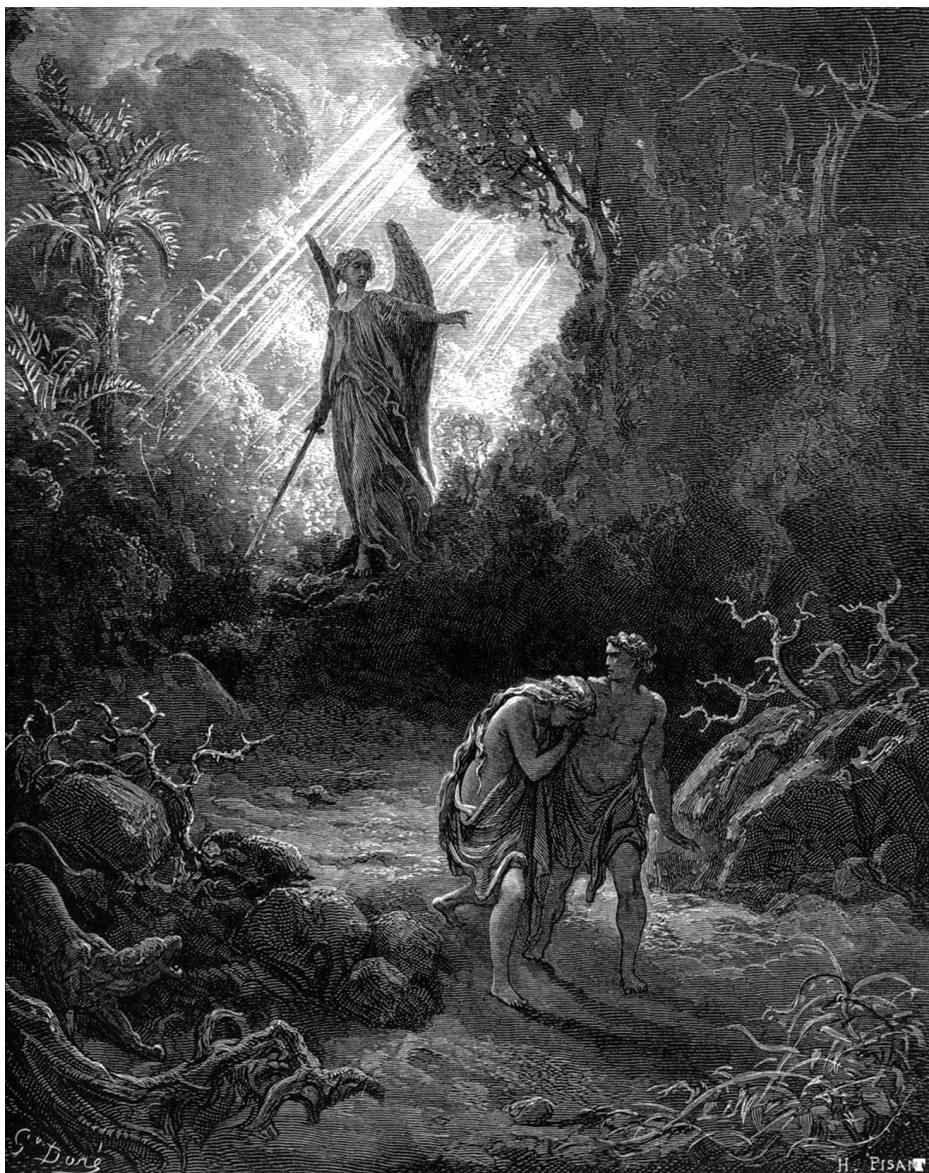
Uyghur tili at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

Ademni qoghliwétip, hayatliq derixige baridighan yolni muhapizet qilish üçün, u Érem béghining meshriq teripige kérublarni we töt terepke pirqiraydighan yalqunluq bir shemsherni qoyup qoydi.

Yaritulish 3:24

Yaritilish

1 Muqaddemde Xuda asmanlar bilan zéminni yaratti. **2** U chaghda yer bolsa shekilsiz we qupquruq halette boldi; qarangghuluq chongqur sularning yüzini qaplidi; Xudaning Rohi chongqur sular üstide lerzan perwaz qilatti. **3** Xuda: «Yoruqluq bolsun!» déwidi, yoruqluq peyda boldi. **4** Xuda yoruqluqning yaxshi ikenlikini kórdi; Xuda yoruqluq bilen qarangghuluqni ayridi. **5** Xuda yoruqluqni «kündüz», qarangghuluqni «kéche» dep atidi. Shu teriqide kech bilen seher ötti, bu tunji kün boldi. **6** Andin Xuda: — Sularning ariliqida bir boshluq bolsun we sular [yuqiri-töwen] ikkige ayrilip tursun, dédi. **7** Shuning bilen Xuda bir boshluq hasil qilip, sularni boshluqning astigha we boshluqning üstige ayriwetti; ish ene shundaq boldi. **8** Xuda bu boshluqni «asman» dep atidi. Shu teriqide kech bilen seher ötti, bu ikkinchi kün boldi. **9** Andin Xuda: «Asmanning astidiki sular bir yerge yighilsun, quruq tupraq körünsun!» déwidi, del shundaq boldi. **10** Xuda quruq tupraqni «yer», yighilghan sularni bolsa «dégizlar» dep atidi. Xuda bularning yaxshi bolghanliqini kórdi. **11** Andin Xuda yene: «Yer herxil ösümlüklerni, uruqluq otyashlarni, méwe bérédighan derexlerni túrliri boyiche özide ündürsun! Méwilerning ichide uruqliri bolsun!» déwidi, del shundaq boldi; **12** yerdiki ösümlüklerni, yeni uruq chiqidighan otyashlarni öz túrliri boyiche, méwe bérédighan, yeni méwilirining ichide uruqliri bolghan derexlerni öz túrliri boyiche ündürdi. Xuda bularning yaxshi bolghanliqini kórdi. **13** Shu teriqide kech bilen seher ötti, bu üçinchi kün boldi. **14** Xuda yene: «Kündüz bilen kéchini ayrip bérish üçün asmanlarda yoruqluq jisimlar bolsun. Ular künler, pesillar we yillarni ayrip turushqa belge bolsun; **15** ular asmanlarda turup nur chiqarghuchi bolup, yer yüzige yoruqluq bersun!» déwidi, del shundaq boldi. **16** Xuda ikki chong nur chiqarghuchi jisimni yaratti; chong nur chiqarghuchini kündüzni bashquridighan, kichik nur chiqarghuchni kéchini bashquridighan qildi.

Hemde yene yultuzlarnimu yaratti. **17** Xuda bularni yerge yoruqluq béríp, kündüz bilen kéchini bashqurup, yoruqluq bilen qarangghuluqni ayrisun dep asmanlarning gümbizige orunlashturdi. Xuda buning yaxshi bolghanliqini kórdi. **19** Shu teriqide kech bilen seher ötti, bu tötinchi kün boldi. **20** Xuda yene: «Sularda migh-migh janiwarlar bolsun, uchar-qanatlar yerning üstide, asman boshluqida uchsun» dédi. **21** Shundaq qilip Xuda sudiki chong-chong mexluqlarni, shundaqla sularda migh-migh janiwarlarni öz túrliri boyiche we herxil uchar-qanatlarni öz túrliri boyiche yaratti. Xuda buning yaxshi bolghanliqini kórdi. **22** Xuda bu janliqlargha bext-beriket ata qilip: «Nesillinip, köpiyip, déngiz sulirini toldurunglar, uchar-qanatlar mu yer yüzide awusun» dédi. **23** Shu teriqide kech bilen seher ötti, bu beshinchi kün boldi. **24** Xuda yene: «Yer janiwarlarni öz túrliri boyiche chiqarsun — mal-charwilarni, ömüligüchi janiwarlarni we yawayi haywanlarni öz túrliri boyiche apiride qilsun» — déwidi, del shundaq boldi. **25** Shundaq qilip Xuda yerdiki yawayi haywanlarni öz túrliri boyiche, mal-charwilarni öz túrliri boyiche we yer yüzide ömüligüchi barliq janiwarlarni öz túrliri boyiche yaratti. Xuda buning yaxshi bolghanliqini kórdi. **26** Andin Xuda: «Öz süret-obrazimizda, Bizge oxshaydighan qilip insanni yaritayli. Ular déngizdiki béliqlargha, asmandiki uchar-qanatlargha, barliq mal-charwilargha, pütkül yer yüzige we yer yüzidiki barliq ömüligüchi janiwarlarga igidarchiliq qilsun» dédi. **27** Shundaq qilip, Xuda insanni Öz süret-obrazida yaratti; Uni Özining sürütide yaratti; Ularni erkek-chishi qilip yaratti. **28** Xuda ulargha bext-beriket ata qilip: «Siler nesillinip, köpiyip, yer yüzini toldurup boysundurunglar; déngizdiki béliqlar, asmandiki uchar-qanatlargha, shuningdek yer yüzide yüridighan herbir haywanlarga igidarchiliq qilinglar» dédi. **29** Andin Xuda yene: «Mana, Men pütkül yer yüzidiki uruqluq otyashlar bilen uruqluq méwe bérédighan herbir derexlerni silerge ozuqluq bolsun dep berdim; **30** shundaqla yerdiki barliq janiwarlar

bilen asmandiki barliq uchar-qanatlar we yer yuzide barliq ömiligüchilerge, yeni barliq jan-janiwarlarga ozuqluq bolsun dep barliq gül-giyahlarni berdim» déwidi, del shundaq boldi. 31 Xuda yaratqanlirining hemmisige sepsélip qaridi, we mana bularning hemmisi nahayiti yaxshi bolghanidi. Shu teriqide kech bilen seher ötti, bu altinchi kün boldi.

2 Shundaq qilib asman bilen zémin, pütkül mewjudatliri bilen qoshulup yaritilip boldi. 2 Xuda yettinchi künigiche qilidighan ishini tamamlidi. U yettinchi küni barliq yaritish ishini toxtitip aram aldi. 3 Yettinchi küni Xuda barliq yaritish ishliridin aram alghan kün bolghanliq üçün, shu künni bextlik kün qilib, uni «muqeddes kün» dep békitti. 4 Perwerdigar Xuda zémin bilen asmanni yaratqan künide, asman-zéminning yaritilish jeryanining tarixliri mundaq: — 5 Zéminda téxi héch gül-giyah, yerde héch otyash ünmiğeni; chünki Perwerdigar Xuda yer yüzige hól-yéghin yaghdurmighanidi, shundaqla yer tériydighan ademmu yoq idi. 6 Lékin yerdin bulaq süyi chiqip, tamam yer yüzini sughardi. 7 Andin Perwerdigar Xuda ademni yerning topisidin yasap, hayatliq nepesini uning burnigha püwli; shuning bilen adem tirik bir jan boldi. 8 Andin kéyin Perwerdigar Xuda meshriq terepte Érem dégen jayda bir bagh bina qilib, yasighan ademni shu yerge orunlashturdi. 9 Perwerdigar Xuda yerdin kózni qamlashturidighan chirayliq, [méwiliri] yéyishlik herxil derexni ündürdi; u yene baghning otturisida «hayatliq derixi» we «yaxshi bilen yamanni bilgüzgüchi derex»ni ündürdi. 10 Baghni sughirishqa Éremdin bir derya éqip chiqti; andin bölünüp, töt éqin boldi. 11 Birinchi éqinning nami Pishon bolup, altun chiqidighan pütkül Hawilah zéminini aylinip ötidu. 12 Bu yurtning altuni nahayiti ésil idi; shu yerde puraqliq déwirqay bilen aq héqiqmu chiqidu. 13 Ikkinchi deryaning nami Gihon bolup, pütkül Kush zéminini aylinip ötidu. 14 Üchünchi deryaning nami Dijle bolup, Ashurning sherqidin éqip ötidu, tötünchi deryaning nami Efrat idi. 15 Perwerdigar Xuda ademni élip Érem béghigha ishlep, perwish qilsun dep uni shu

yerge qoyup qoydi. 16 Perwerdigar Xuda ademge emr qilib: baghdiki herbir derex méwiliridin xalighiningche ye; 17 emma «yaxshi bilen yamanni bilgüzgüchi derex»ning méwisidin yémigin; chünki uningdin yégen kününgde jezmen ölesen, — dédi. 18 Andin Perwerdigar Xuda yene söz qilib: — Ademning yalghuz turushi yaxshi emes; Men uninggha mas kélidighan bir yaremchi hemrahni yasap bérey, — dédi. 19 Perwerdigar Xuda tupraqtin daladiki barliq janiwarlar bilen asmandiki hemme uchar-qanatlarini yasighanidi; ulargha ademning néme dep at qoyidighanliqini bilish üçün, U ularni ademning aldigha keltürdi. Adem herbir janiwargha néme dep at qoyghan bolsa, uning éti shu bolup qaldi. 20 Bu teriqide adem hemme mal-charwilargha, asmandiki uchar-qanatlarigha we daladiki herbir janiwarlarga at qoydi; wehalenki, adem özige mas kélidighan héchbir yaremchi hemrah uchratmidi. 21 Shuning bilen Perwerdigar Xuda ademge bir qattiq uyqu saldi; u uxlap qaldi. U uxlawatqanda, U uning biqinidin bir az élip, andin uning ornini et-gösh bilen étip qoydi. 22 Shuning bilen Perwerdigar Xuda ademning biqinidin alghan shu qisimdin bir ayalni yasap, uni ademning qéshigha ekeldi. 23 Adem'ata xushal bolup: — Mana bu söngeklirimdiki söngék, étimdiki et bolghach, «ayal» dep atalsun; chünki u erdin élin'ghandur, — dédi. 24 Shuning üçün er kishi ata-anisidin ayrilip, öz ayaligha baghlinip bir bolup, ikkisi bir ten bolidu. 25 Adem'ata bilen ayali her ikkisi yalingach bolsimu, héch uyalmaytti.

3 Yer yuzide yilan Reb Perwerdigar yaratqan daladiki haywanlarning hemmisidin hiyliger idi. U ayaldin: — Xuda rasttinla baghdiki derexlarning héchqaysisining méwisidin yémenglar, dédimu? — dep soridi. 2 Ayal yilan'gha jawab bérip: — Baghdiki derexlarning méwilirini yések bolidu. 3 Emma baghning otturisidiki derexning méwisi toghrisida Xuda: «Buningdin yémenglar, qolmu tegküzmenglar, bolmisa ölisiler» dégen, dédi. 4 Yilan ayalgha: — Undaq emes! Hergiz ölmeysiler! 5 Belki siler uni yégen kününglarda, Xuda közünglarning

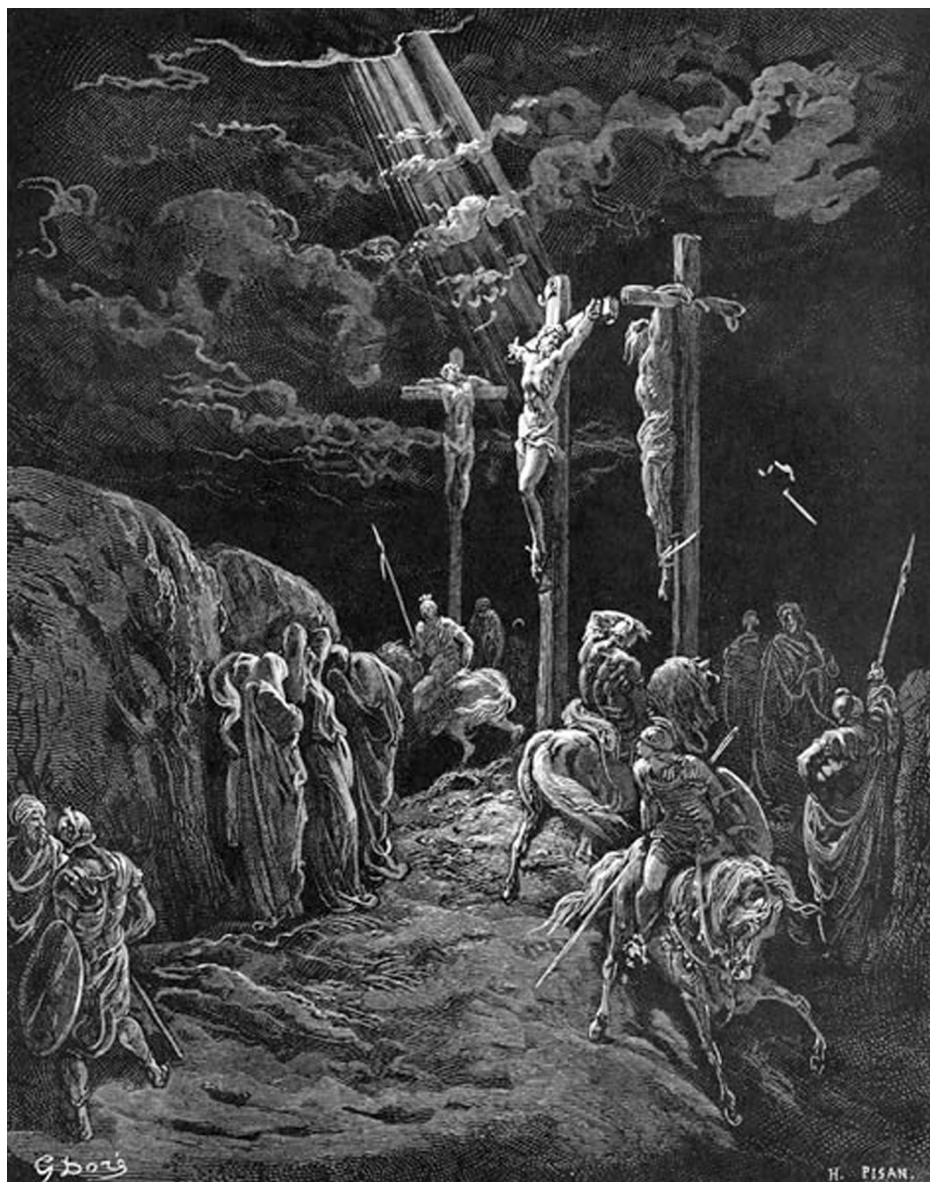
éçhilip, Xudagha oxshash yaxshi bilen yamanni bilidighan bolup qalidighanliqinglarni bilidu, — dédi. **6** Ayal derexning [méwisining] yémeklik üçün yaxshiliqini, uning közni qamlashturidighanliqini körüp, hemde derexning ademni eqilliq qilidighan jelparliqini körüp, méwidin yédi we uningdin yénida turghan érigimu berdi; umu yédi. **7** Yéyishi bilenla her ikkisining közliri éçhilip, özlirining yalingach ikenlikini bilip, enjür yopurmaqlirini élip bir-birige ulap tikip, özlirige yapquch qilip tartti. **8** Kün salqinlighanda, ular Perwerdigar Xudaning baghda mangghan shepisini anglap qélip, adem ayali bilen Perwerdigar Xudaning hazir bolghinidin qéchip baghdiki derexlarning arisigha yoshurunuwaldi. **9** Lékin Perwerdigar Xuda towlap ademni chaqirip uninggha: Sen nede? — dédi. **10** Adem'ata jawab béríp: — Men baghda shepengni anglap, yalingach turghinin üçün qorqup kétip, yoshuruniwaldim, — dédi. **11** [Xuda] uninggha: — Yalingach ikenlikingni sanga kim éytti? Men sanga yéme, dep emr qilghan derexning méwisidin yédingmu-ya? — dédi. **12** Adem jawab béríp: — Sen manga hemrah bolushqa bergen ayal derexning méwisidin manga bergenidi, men yédim, — dédi. **13** Perwerdigar Xuda ayalgha: — Bu néme qilghining? — dédi. Ayal jawab béríp: — Yilan méni aldap azdursa, men yep saptimen, — dédi. **14** Perwerdigar Xuda yilan'gha mundaq dédi: — «Bu qilghining üçün, Sen hemme mal-charwilardin, Daladiki barliq haywanatlardin bekrek lenetke qalisen; Qorsiqing bilen béghirlap méngip, Ömrüingning barliq künliride topa yeysen. **15** We men sen bilen ayalning arisigha, Séning nesling bilen ayalning neslining arisigha öchmenlik salimen; U séning béshingni dessep zeximlendüridu, Sen qopup uning tapinini [chéqíp] zeximlendürisen». **16** Andin Xuda ayalgha: — «Séning hamilidarliqingning japa-musheqqetlirini köpeytilmen; Sen qattiq tolghaq ichide boshinisen; Sen éringdin üstün turushqa hewes qilsangmu, U üstüingdin xojilic qilidu» — dédi. **17** Andin U Adem atigha: — «Sen ayalingning sözige qulaq sélip,

Men sanga yéme, dep emr qilghan derexin yégingning tüpeylidin, Séning tüpeyilingdin yer-tupraq lenitimge uchraydu; Ömrüingning barliq künliride peqet japaliq ishlepla, andin uningdin ozuqlinisen. **18** Yer sanga tiken bilen qamghaq ündüridu; Shundaqtimu sen yerdiki ziraet-otyashlarni yeysen. **19** Taki sen tupraqqa qaytquche yüz-közüing terge chümgende, andin nan yéyeleysen; Chünki sen esli tupraqtin élin'ghansen; Sen eslide topa bolghach, Yene topigha qaytisen» — dédi. **20** Uning ayali barliq jan igilirining anisi bolidighini üçün adem uninggha «Hawa» dep at qoydi. **21** Perwerdigar Xuda Adem'ata bilen uning ayaligha haywan tériliridin kiyim qilip kiydürüp qoydi. **22** Perwerdigar Xuda söz qilip: — Mana, adem Bizlerdin birige oxshap qaldi, yaxshi bilen yamanni bildi. Emdi qolini uzitip hayatliq derixidin élip yewélip, ta ebedgiche yashawermesliki üçün [uni tosushimiz kérek], dédi. **23** Shuning bilen Perwerdigar Xuda uni Érem baghdin qoghlap chiqiriwetti; shundaq qilip uni yerge ishleydighan, yeni özi esli apiride qilin'ghan tupraqqa ishleydighan qilip qoydi. **24** Ademni qoghliwétip, hayatliq derixige baridighan yolni muhapizet qilish üçün, u Érem béghining meshriq teripige kérublarni we töt terepke pirqiraydighan yalqunluq bir shemsherni qoyup qoydi.

4 Adem'ata ayali Hawa bilen bille boldi; Hawa hamilidar bolup Qabilni tughup: «Men bir ademge ige boldum — U Perwerdigardur!» — dédi. **2** Andin u yene Qabilning inisi Habilni tughdi. Habil padichi boldi, Qabil bolsa tériqchi boldi. **3** Békitilgen shundaq bir waqit-saette shundaq bir ish boldiki, Qabil tupraqning hosulidin Perwerdigargha hediye keltürdi. **4** Habilmu padisidin qoylirining tunjiliridin, yeni ularning yéghidin hediye sundi. Perwerdigar Habilni we uning sun'ghan hediyesini qobul qildi. **5** Lékin Qabil we uning sun'ghinigha qarimidi. Shu wejidin Qabilning tolimu achchiqi kélip, chirayi tutuldi. **6** Shuning bilen Perwerdigar Qabilgha: Némishqa achchiqlinisen? Néme üçün chiraying tutulup kétidu? **7** Eger durus ish qilsang, sen

kötürülmemsən? Lékin durus ish qilmisang, mana gunah ishik aldida [séni paylap] béghirlap yatidu, u séni öz ilkige almaqchi bolidu; lékin sen uningdin ghalip kélishing kérek, dédi. **8** Qabil inisi Habilgha: «Daligha chiqip kéleyli!» dédi. Dalada shu weqe boldiki, Qabil inisi Habilgha qol sélip, uni öltürdi. **9** Perwerdigar Qabilgha: Ining Habil nede? — dep soridi. U jawab bérip: Bilmeymen, men ininning baqquchisimu? — dédi. **10** Xuda uninggha: — Sen néme qilding? Mana, iningning qéni yerdin manga peryad kötürüwatidu! **11** Emdi iningning qolungda tökülgen qénini qobul qilishqa aghzini achqan yerdin qoghlinip, lenetke uchraysen. **12** Sen yerge ishliisengmu u buningdin kéyin sanga quwwitini bermeydu; sen yer yüzide sersan bolup, sergerdan bolisen, — dédi. **13** Buni anglap Qabil Perwerdigargha jawab qilip: — Méning bu jazayimni adem kötürelmigüdek! **14** Mana, Sen бүгүн méni yer yüzidin qoghliding, men emdi Séning yüzüngdin yoshurunup yürimen; yer yüzide sersen bolup sergerdanliqta yürimen; shundaq boliduki, kimla méni tépiwalsa, öltürüwétidu!, — dédi. **15** Lékin Perwerdigar uninggha jawab bérip: — Shundaq boliduki, kimki Qabilni öltürse, uningdin yette hesse intiqam élinidu, — dédi. Shularni dep Perwerdigar Qabilgha uchrighan birsi uni öltürüwetmisun dep uninggha bir belge qoyup qoydi. **16** Shuning bilen Qabil Perwerdigarning huzuridin chiqip, Éremning meshriq teripidiki Nod dégen yurtta olturaqliship qaldi. **17** Qabil ayali bilen bille bolup, ayali hamilidar bolup Hanoxni tughdi. U waqitta Qabil bir sheher bina qiliwatatti; u sheherning namini oghlining ismi bilen Hanox dep atidi. **18** Hanoxtin Irad töreldi, iradtin Mehuyail töreldi, Mehuyaildin Metushail töreldi, Metushaildin Lemex töreldi. **19** Lemex özige ikki xotun aldi. Birining ismi Adah, yene birining ismi Zillah idi. **20** Adah Yabalni tughdi. U chédirda olturidighan köchmen malchilarning bowisi idi, **21** uning inisining ismi Yubal idi. Bu chiltar bilen ney chalguchilarning bowisi idi. **22** Zillah yene Tubal-qayin dégen bir oghulni tughdi. U mis-tömür eswablarni

soqquchi idi. Tubal-qayinning Naamah isimlik bir singlisi bar idi. **23** Lemex bolsa ayallirigha söz qilip: — «Ey Adah bilen Zillah, sözüمنى anglanglar! Ey Lemexning ayalliri, gépimge qulaq sélinglar! Méni zeximlendürgini üçün men adem öltürdüm, Ténimni zéde qilghanliqi üçün bir yigitni öltürdüm. **24** Eger Qabil üçün yette hesse intiqam élinisa, Lemex üçün yetmiş yette hesse intiqam élinidu!» — dédi. **25** Adem'ata yene ayali bilen bille boldi. Ayali bir oghul tughup, uninggha Shét dep at qoyup: Qabil Habilni öltürüwetkini üçün Xuda uning ornigha manga bashqa bir ewlad tiklep berdi, dédi. **26** Shéttinmu bir oghul tughuldi; u uninggha Énosh dep at qoydi. Shu waqittin tartip ademler Perwerdigarning namigha nida qilishqa bashlidi.

Eysa: — I Ata, ularni kechürgin, chünki ular özining néme qiliwatqanliqini bilmeydu, — dédi.

[Leshkerler] chek tashlap, uning kiyimlirini bölüşhüwaldi.

Luqa 23:34

Yuhanna

1 Muqeddemde «Kalam» bar idi; Kalam Xuda bilen bille idi hem Kalam Xuda idi. **2** U muqeddemde Xuda bilen bille idi. **3** U arqiliq barliq mewjudatlar yaritildi we barliq yaritilganlarning héchbiri uningsiz yaritilghan emes. **4** Uningda hayatliq bar idi we shu hayatliq insanlarga nur élip keldi. **5** We nur qarangghuluqta parlaydu we qarangghuluq bolsa nurni héch bésip chüsheligen emes. **6** Bir adem Xudadin keldi. Uning ismi Yehya idi. **7** U guwahliq bérish üçün, yeni hemme insan özi arqiliq ishendürülsun, dep nurgha guwahchi bolushqa kelgenidi. **8** [Yehyaning] özi shu nur emes, belki peqet shu nurgha guwahliq bérishke kelgenidi. **9** Heqiqiy nur, yeni pütkül insanni yurutquchi nur dunyagha kéliwatqanidi. **10** U dunyada bolghan we dunya u arqiliq barliqqa keltürülgen bolsimu, lékin dunya uni tonumidi. **11** U öziningkilerge kelgen bolsimu, biraq uni öz xelqi qobul qilmidi. **12** Shundaqtimu, u özini qobul qilghanlar, yeni öz namigha étiqad qilghanlarning hemmisige Xudaning perzenti bolush hoquqini ata qildi. **13** Uni qobul qilghan mushular ya qandin, ya etlerdin, ya insan iradisidin emes, belki Xudadin törelgen bolidu. **14** Kalam insan boldi hem arimizda makanlashti we biz uning shan-sheripige qaridug; u shan-sherep bolsa, Atining yénidin kelgen, méhir-shepset we heqiqetke tolghan birdinbir yégane Oghliningkidur. **15** (Yehya uninggha guwahliq bérirp: — Mana, men [silerge]: «Mendin kéyin kelgüchi mendin üstündür, chünki u men dunyagha kélishtin burunla bolghanidi» déginim del mushu kishidur! — dep jar qildi) **16** Chünki hemmimiz uningdiki tolup tashqanlardin iltipat üstige iltipat alduq. **17** Chünki Tewrat qanuni Musa [peyghember] arqiliq yetküzülgenidi; lékin méhir-shepset we heqiqet Eysa Mesih arqiliq yetküzüldi. **18** Xudani héchkim körüp baqqan emes; biraq Atining quchiqida turghuchi, yeni birdinbir Oghul Uni ayan qildi. **19** Yérusalémdiki Yehudiylar Yehyadin «Sen kimsen?» dep sürüshte qilishqa kahinlar bilen

Lawiylarni uning yénigha ewetkende, uning ulargha jawaben bergen guwahliqi mundaq idi: **20** U étirap qilip, héch ikkilenmey: — «Men Mesih emesmen» — dep éniq étirap qildi. **21** Ular uningdin: — Undaқта özüng kim bolisen? Ilyas [peyghember]musen? — dep soridi. — Yaq, men u emesmen, — dédi u. — Emise, sen héliqi peyghembermusen? — dep soridi ular. U yene: — Yaq! — dédi. **22** Shunga ular uningdin: — Undaқта, sen zadi kim bolisen? Bizni ewetkenlerge jawab bérishimiz üçün, [bizge éytqin], özüng toghruluq néme deysen? — dep soridi. **23** Yehya mundaq jawab berdi: — Yeshaya peyghember burun éytqandek, chölde «Rebning yolini tüz qilinglar» dep towlaydighan awazdurmen! **24** Emdi [Yérusalémdin] ewetilgenler Perisiylerdin idi. Ular yene Yehyadin: — Sen ya Mesih, ya Ilyas yaki héliqi peyghember bolmisang, néme dep kishilerni sugha chömüldürisen? — dep soridi. **26** Yehya ulargha mundaq dep jawab berdi: — Men kishilerni sughila chömüldürimen, lékin aranglarda turghuchi siler tonumighan birsi bar; **27** u mendin kéyin kelgüchi bolup, men hetta uning keshining boghquchini yéshishkimu layiq emesmen! **28** Bu ishlar Iordan deryasining sherqiy qétidiki Beyt-Aniya yézisida, yeni Yehya peyghember kishilerni [sugha] chömüldürüwatqan yerde yüz bergeni. **29** Etisi, Yehya Eysaning özige qarap kéliwatqanliqini körüp mundaq dédi: — Mana, pütkül dunyaning gunahlirini élip tashlaydighan Xudaning qozisi! **30** Mana, men [silerge]: «Mendin kéyin kelgüchi birsi bar, u mendin üstündür, chünki u men dunyada bolushtin burunla bolghanidi» déginim del mushu kishidur! **31** Men burun uni bilmisemmu, lékin uni Israilgha ayan bolsun dep, kishilerni sugha chömüldürgili keldim. **32** Yehya yene guwahliq bérirp mundaq dédi: — Men Rohning paxtek halitide asmandin chüshüp, uning üstige qon'ghanliqini kördüm. **33** Men eslide uni bilmigenidim; lékin méni kishilerni sugha chömüldürishke Ewetküchi manga: «Sen Rohning chüshüp, kimning üstige qon'ghanliqini körseng, u kishilerni Muqeddes

Rohqa chömüldürgüchi bolidu!» dégenidi. **34** Men derweqe shu ishni kördüm, shunga uning heqiqeten Xudaning Oghli ikenlikige guwahliq berdim! **35** Etisi, Yehya ikki muxlisi bilen yene shu yerde turatti. **36** U [u yerdin] méngip kétiwatqan Eysani körüp: — Qaranglar! Xudaning qozisi! — dédi. **37** Uning bu sözini anglighan ikki muxlis Eysaning keynidin méngishti. **38** Eysa keynige burulup, ularning egiship kéliwatqanini körüp ulardin: — Néme izdeysiler? — dep soridi. Ular: — Rabbi (bu [ibraniyche söz bolup], «ustaz» dégen menide), qeyerde turisen? — dédi. **39** — Bérip körünglar, — dédi u. Shuning bilen, ular bérip uning qeyerde turidighanliqini kördi we u küni uning bilen bille turdi (bu waqit shu künning oninchi saiti idi). **40** Yehya [peyghemberning] yuqiriqi sözini anglap, Eysaning keynidin mangghan ikkiylenning biri Simon Pétrusning inisi Andriyas idi. **41** Andriyas awwal öz akisi Simonni tépip, uninggha: — Biz «Mesih»ni taptuq! — dédi («Mesih» ibraniyche söz bolup, grék tilida «Xristos» dep terjime qilinidu) **42** we akisini Eysaning aldigha élip bardı. Eysa uninggha qarap: Sen Yunusning oghli Simon; buningdin kéyin «Kifas» dep atilisen, — dédi (menisi «tash»tur). **43** Etisi, Eysa Galiliye ölkisige yol almaqchi idi. U Filipni tépip, uninggha: — Manga egiship mang! — dédi **44** (Filip Beyt-Saidaliq bolup, Andriyas bilen Pétrusning yurtdishi idi). **45** Filip Nataniyelni tépip, uninggha: — Musa peyghember Tewratta we bashqa peyghemberlermu [yazmilirida] bésharet qilip yazghan zatni taptuq. U bolsa Yüsüpning oghli Nasaretlik Eysa iken! — dédi. **46** Biraq Nataniyel: — Nasaret dégen jaydin yaxshi birnéme chiqamdu?! — dédi. Kélip körüp baq! — dédi Filip. **47** Eysa Nataniyelning özining aldigha kéliwatqanliqini körüp, u toghruluq: — Mana, ichide qilche hiyle-mikrisi yoq heqiqiy bir Israilliq! — dédi. **48** Nataniyel: — Méni qeyérimdin bilding? — dep soridi. Eysa uninggha jawab bérip: — Filip séni chaqirishtin awwal, séning enjür derixining tüwide olturghanliqingni körgenidim, — dédi. **49** Nataniyel jawaben: — Ustaz, sen Xudaning

Oghli, Israilning Padishahisen! — dédi. **50** Eysa uninggha jawaben: — Séni enjür derixining tüwide körgenlikimni éytqanliqim üçün ishiniwatamsen? Buningdinmu chong ishlarni körisen! — dédi **51** we yene: — Berheq, berheq silerge éytip qoyayki, siler asmanlar échilip, Xudaning perishtilirining Insan’oghlining üstidin chiqip-chüshüp yüridighanliqini körisiler! — dédi.

2 Üchinchi küni, Galiliyediki Kana yézisida bir toy boldi. Eysaning anisi [Meryem] u yerde idi **2** hem Eysa we uning muxlisirimu toygha tekliq qilin’ghanidi. **3** Toyda sharab tügep qalghanda, Eysaning anisi uninggha: — Ularning sharabliri tügep qaptu, — dédi. **4** Eysa uninggha: — Xanim, méning sen bilen néme karim? Méning waqti-saitim téxi kelmidi, — dédi. **5** Anisi chakarlarga: — U silerge néme qil dése, shuni qilinglar, — dédi. **6** Emdi shu yerde Yehudiylarning taharet aditi boyiche ishlitilidighan, herbirige ikki-üch tungdin su sighidighan alte tash küp qoyulghanidi. **7** Eysa chakarlarga: — Küplerge su toldurunglar, — dédi. Ular küplerni aghzighiche toldurushti. **8** Andin u ulargha yene: — Emdi buningdin usup toy bashqurghuchigha béringlar, — dédi. Ular uni apirip berdi. **9** Toy bashqurghuchi sharabqa aylandurulghan sudin tétip körgende (u uning qeyerdin keltürülgenlikini bilmidi, emma buni su toshughan chakarlar biletti) toy bashqurghuchi toyi boluwatqan yigitni chaqirip, **10** uninggha: — Herbir [toy qilghuchi] yaxshi sharabni toyning béshida quyidu, andin méhmanlar qan’ghuche ichkendin kéyin, nachirini quyidu. Ejeba, sen yaxshi sharabni mushu chaghqiche saqlapsen! — dédi. **11** Bu bolsa, Eysa körsetken möjizilik alametlerning deslepkisi bolup, Galiliyening Kana yézisida körsitilgenidi. Buning bilen u özining shan-sheripini ayan qildi, we uning muxlisiliri uninggha étiqad qildi. **12** Bu ishtin kéyin u, anisi, iniliri we muxlisiliri bilen Kepernahum shehirige chüshüp, u yerde birnechche kün turdi. **13** Yehudiylarning «ötüp kétish héyti»gha yéqin qalghanda, Eysa Yérusalémgha bardı. **14** U ibadetxana [hojlilirida] kala, qoy we kepter-

paxtek satquchilarni hem u yerde olturghan pul tégishkúchilerni kórdi. **15** U tanidin qamcha yasap, ularning hemmisini qoy-kaliliri bilen qoshup ibadetxanidin heydep chiqardi. Pul tégishkúchilerning pullirini chéchip, shirelirini örúwetti **16** we paxtek-kepter satquchilargha: — Bu nersilerni bu yerdin élip kétish! Atamning öyini soda-sétiq öyi qilishiwalma! — dédi. **17** Buni kórgen muxlisiri [Zeburda] mundaq pütülgini ésiqe élishti: «Séning [muqeddes] öyüngge bolghan otluq muhebbitim özümni chulghiwaldi!». **18** Shuning bilen Yehudiylar u ishlargha inkas bildürüp uningdin: — Bundaq ishlarni qilghanikensen, qéni, bizge néme möjizilik alametni kórsitip bérisen?! — dep soridi. **19** Eysa ulargha jawab béríp: — Ushbu ibadetxanini chuwuwetsenglar, men üç kün ichide uni yéngiwashtin qurup chiqimen, — dédi. **20** Shuning bilen bu Yehudiylar yene uninggha: — Bu ibadetxanini yasawatqili hazirghiche qiriq alte yil bolghan tursa, sen uni qandaqsige üç kündila qurup chiqalaysen?! — dédi. **21** Halbuki, uning «ibadetxana» déginini uning öz ténini kórsetkenidi. **22** Shunga, u ölümدين tirilgendin kéyin, muxlisiri uning bu déginini ésiqe aldi we shundaqla muqeddes yazmildiki bu heqtiki bésharetke hemde Eysaning éytqan sózige ishendi. **23** Ötüp kétish héytida, nurgun kishiler uning Yérusalémدا kórsetken möjizilik alametlerni kórgen bolup, uning namigha étiqad qilishti. **24** Lékin Eysa pütkül insanlarning [qelbining] qandaq ikenlikini bilgechke, özini ulargha tapshurmaytti. **25** Insan toghruluq héchkimning uninggha guwahliq bérishining hajiti yoq idi; chünki u insanlarning qelbide néme bar ikenlikini özi biletti.

3 Yehudiylar [kéngeshmisining] Perisiylerdin bolghan Nikodim isimlik bir yolbashchisi bar idi. **2** Bu adem bir kéchisi Eysaning aldigha kélip: — Ustaz, séning Xudadin kelgen telim bergüchi ikenlikingni bilimiz. Chünki Xuda uning bilen bille bolmisa, héchkimning sen kórsetken bu möjizilik alametlerni kórsitishi qet'iy mumkin emes, — dédi. **3** Eysa uninggha jawaben: — Berheq, berheq, men sanga shuni éytip

qoyayki, héchkim yuqiridin tughulmighiche, Xudaning padishahliqini körelmes! — dédi. **4** Nikodim: — Adem qérighinida qandaqmu qaytidin tughulsun? Anisining qorsiqigha qayta kirip tughulushi mumkinmu?! — dep soridi. **5** Eysa mundaq jawab berdi: — Berheq, berheq, men sanga shuni éytip qoyayki, hem sudin, hem Rohtin tughulmighiche, héchkim Xudaning padishahliqigha kirelmes! **6** Ettin tughulghan bolsa ettur; rohtin tughulghan bolsa rohtur. **7** Sanga: «Yuqiridin tughulushunglar kérek» déginimge heyran qalma. **8** Shamal xalighan terepke soqidu, sen uning awazini anglaysen, lékin qeyerdin kélip, qeyerge baridighinini bilmeysen. Rohtin tughulghan herbirimu shundaqtur. **9** Nikodim yene jawaben Eysagha: — Bu ishlar qandaqmu mumkin bolar? — dédi. **10** Eysa uninggha jawaben mundaq dédi: — «Sen Israilning ölimasi turup, bunimu bilmemsen? **11** Berheq, berheq, men sanga shuni éytip qoyayki, biz bilginimizni éytimiz we körginimizge guwahliq bérimiz, lékin siler bizning guwahliqimizni qobul qilmaysiler. **12** Silerge zémindiki ishlarni éytsam ishenmigen yerde, ershtiki ishlarni éytsam qandaqmu ishinishiler? **13** Özi ershte bolup, ershtin chüshkúchidin, yeni Insan'oghlinin bashqa héchkim ershke chiqmidi. **14** Musa chölde [tuch] yilanni kütürgendek, Insan'oghlimu oxshashla shundaq égz kötürülüshi kérek. **15** Shundaq bolghanda, uninggha étiqad qilghanlarning hemmisi halak bolmay, menggülük hayatqa érisheleydu». (aiōnios g166) **16** Chünki Xuda dunyadiki insanlarni shu qeder söyiduki, Özining birdinbir yégane Oghlini pida bolushqa berdi. Meqsiti, uninggha étiqad qilghan herbirining halak bolmay, menggülük hayatqa érishishi üçündür. (aiōnios g166) **17** Xuda Oghlini dunyadiki insanlarni gunahqa békitish üçün emes, belki ularning u arqiliq qutquzulushi üçün dunyagha ewetti. **18** Kimki uninggha étiqad qilghuchi bolsa, gunahqa békitilmeydu; lékin étiqad qilmighuchi bolsa alliqachan gunahqa békitilgendur; chünki u Xudaning yekke-yégane Oghlining namigha étiqad qilmighan. **19** We

gunahqa békitish sewebi mana shuki, nur dunyagha kelgen bolsimu, insanlar nurni emes, belki qaranghuluqni yaxshi kördi; chünki ularning emelliri rezil idi. **20** Chünki rezillik qilghuchi herbiri nurni yaman körüp we özining qilghan-etkenlirining ashkara qilinmasliqi üçün nurgha kelmeydu; **21** lékin heqiqetni yürügüzgüchi bolsa, emellirini Xudagha tayinip qilghanliqi ayan bolsun dep, nurgha kélidu. **22** Bu ishlardin kéyin, Eysa muxlisiri bilen Yehudiye zéminigha bardı; u u yerde ular bilen bille turup, kishilerni chömlüdürdi. **23** Shu chaghda Yehya [peyghembermu] Salim yézisining yénidiki Aynon dégen yerde kishilerni chömlüdürewatatti. Chünki u yerning süyi mol idi. Kishiler uning aldigha kéliship, chömlüdürişni qobul qilishatti **24** (chünki shu chaghda Yehya téxi zindan'gha tashlanmighanidi). **25** [shu waqitlarda] Yehyaning muxlisiri bir Yehudiy kishi bilen taharet qaidiliri toghrisida besmunazire qiliship qaldi. **26** Andin muxlislar Yehyaning yénigha kélip: — Ustaz, Iordan deryasining u qétida sen bilen birge bolghan, özüng [teriplep] guwahliq bergen héliqi kishi mana hazir özi kishilerni chömlüdürewatidu, we hemme adem uning yénigha kétishiwatidu, — dédi. **27** Yehya mundaq jawab berdi: — Eger uninggha ershtin ata qilinmighan bolsa, insan héchnersige ige bolalmaydu. **28** Méning silerge: «Men Mesih emes, peqet uning aldida ewetilgenmen» déginimge özünglar guwahchisiler. **29** Kélinchekni emrige alghuchi yigittur; qoldishi yigitning awazini kütidu; qoldash uning awazini anglap, qelbide tolimu xursen bolidu. Shuninggha oxshash, mendimu xursenlik tolup tashidu. **30** Uning yüksilishi, méning ajizlishishim muqerrerdur. **31** Üstündin kelgüchi hemmidin üstündür. Zémindin kelgüchi zémín'gha tewe bolup zémindiki ishlarni sözleydu. Ershtin kelgüchi hemmidin üstündür; **32** özining [ershte] körgen we anglihanliri bolsa, u bular toghruluq guwahliq béridu; biraq héchkim uning guwahliqini qobul qilmaydu. **33** [Halbuki], kimki uning guwahliqini qobul qilghan bolsa, Xudaning heq ikenlikigimu

möhürini basqan bolidu. **34** Chünki Xuda ewetkini Xudaning sözlirini sözleydu; chünki Xuda Rohni [uninggha] ölchem bilen kemlep bermes. **35** Ata Oghulni söyidu we hemme ishlarni uning qoligha tapshurghandur. **36** Oghulgha étiqad qilghuchi menggülik hayatqa igidur. Lékin Oghulgha itaet qilmighuchi hayatni héch körmeydu, belki Xudaning ghezipi shundaqlarning üstide turidu. (aiōnios g166)

4 Emdi Perisiylerning «Eysaning muxlis qilip chömlüdürgenliri Yehyaningkidin köp iken» dégen xewerni anglihinini Reb uqqandin kéyin **2** (emeliyette Eysa özi emes, muxlisiri chömlüdüretti) **3** u Yehudiye ölkisidin chiqip yene Galiliyege ketti. **4** Emdi u yol üstide Samariye ölkisidin ötüshi kérek idi. **5** Shuning bilen u Yaqup öz oghli Yüsüpke bergen yerge yéqin bolghan Samariyening Sixar dégen bir shehirige keldi. **6** Shu yerde «Yaqupning quduqi» bar idi. Eysa sepiride charchighinidin quduqning qéshigha kélip olturdi. Bu texminen altinchi saet idi. **7** Eysaning muxlisiri yémeklik sétiwélish üçün sheherge kirip ketkenidi. Shu chaghda, Samariyelik bir ayal su alghili keldi. Eysa uninggha: — Manga ichkili su bergin, — dédi. **9** Ayal uningdin: — Özingiz Yehudiy tursingiz, mendek Samariyelik bir ayaldin qandaqlar che ichkili su telep qildingiz? — dep soridi (chünki Yehudiylar Samariyelikler bilen héchqandaq bardı-keldi qilmaytti). **10** Eysa uninggha jawaben: — Eger sen Xudaning sowghitining némiliki we sendin su sorighuchining kim ikenlikini bilsengidi, undaqta sen uningdin tileytting we u sanga hayatliq süyini béretti. **11** Ayal uningdin: — Teqsir, su tartqudek héchnersingiz bolmisa, uning üstige quduq chongqur tursa, hayatliq süyini nedin alisiz? **12** Ejeba, bu quduqni bizge [miras] qaldurghan atimiz Yaquptin ulughmusiz? Bu quduqtin özi, oghulliri we mal-waranlirimu su ichken — dédi. **13** Eysa uninggha jawaben: — Bu suni ichken herkim yene ussaydu. **14** Emma men bérídighan suni ichküchi herkim menggüge ussimaydighan bolidu we belki men uninggha bérídighan su uning ichide uni menggülik hayatliqqa

élip baridighan, urghup chiqidighan bir bulaq — Ustaz, bir nerse yewalsangchu? — dep bolidu, — dédi. (aiōn q165, aiōnios q166) 15 Ayal: — Teqsir, manga bu sudin bergeysizki, men yene ussimaydighan we mushu yerge su tartqili ikkinchi kelgüchi bolmaydighan bolay! — dédi. 16 Eysa: — Bérip éringni bu yerge chaqirip kelgin, — dédi. 17 — Érim yoq, — dep jawab berdi ayal. — Érim yoq dep, rast éytting. 18 Chünki besh erge tegding we hazir sende bolghini séning éring emes. Buni toghra éytting! — dédi Eysa. 19 Ayal uninggha: — Teqsir, emdi kördümki, siz eslide peyghember ikensiz! 20 Ata-bowilirimiz bu taghda ibadet qilip kelgen, lékin siler [Yehudiylar] «Ibadetni Yérusalémدا qilish kérek!» dewalisilerghu? — dédi. 21 Eysa uninggha mundaq dédi: — Xanim, manga ishen'gin, shundaq bir waqti-saiti kéliduki, silerning Atigha ibadet qilishinglar üçün ne bu taghda yaki ne Yérusalémدا bolushunglarning hajiti qalmaydu. 22 Siler ibadet qilghiniglarni bilmeysilere; biraq biz kimgé ibadet qilghinimizni bilimiz. Chünki nijat-qutquzulush Yehudiylar arqiliq bolidu. 23 Lékin shundaq bir waqit kélidu — we shundaqla hazir keldiki, heqiqiy ibadet qilghuchilar Atigha roh we heqiqet bilen ibadet qilidu. Ata Özige ene shundaq heqiqiy ibadet qilghuchilarni izdimekte. 24 Xuda rohtur we uninggha ibadet qilghuchilar roh we heqiqet bilen Uninggha ibadet qilishi kérektur. 25 Ayal uninggha: — Mesihning, yeni «Xristos» dégenning kélidighanliqini bilimen. U kelgende, bizge hemme ishlarni éytip béridu — dédi. 26 Eysa uninggha: — Sen bilen sözlshiwatquchi men del shudurmen! — dédi. 27 Shu chaghda uning muxlisliri qaytip keldi. Ular uning bir ayal bilen sözlshiwatqanliqigha hang-tang qélishiti; lékin héchqaysisi uningdin: «Uningdin néme izdeysen?» yaki «Némishqa uning bilen sözlshisen?» depmu sorimidi. 28 Shuning bilen ayal kozisini tashlap qoyup, sheherge qaytip bérip, kishilerge: 29 — Yürünglar, hayatimda qilghanlirimning hemmisini manga éytip bergen bir kishini körüp kélinglar. Ejeba, Mesih shumidu? — dédi. 30 Buning bilen xalayıq sheherdin chiqip, Eysaning aldigha kélishti. 31 Shu ariliqta muxlisliri uninggha: — Ustaz, bir nerse yewalsangchu? — dep ötüñüshti. 32 Lékin u ulargha: — Méning siler bilmeydighan bir yémeklikim bar, — dédi. 33 Muxlislar bir-birige: — Ejeba, birsi uninggha yégili bir nerse ekélip bergenmidu? — déyishti. 34 Eysa ulargha mundaq dédi: — Méning yémeklikim — méni Ewetküchining iradisini emelge ashurush we uning [manga tapshurghan] xizmitini tamamlashtur. 35 — Siler: «Hosul yéghishqa yene töt ay qaldi» dewatmamsiler? Mana, silerge éy tayki, béshinglarni kötürüp étizlargha qaranglar, ziraetler sarghiyip orushqa teyyar boldi! 36 We ormichi ish heqqini alidu we mēnggülik hayatqa toplan'ghan hosulni yighidu, shuning bilen térighuchi bilen ormichi teng shadlinidu. (aiōnios q166) 37 Chünki bu ishta «biri térydu, yene biri yighidu» dégen söz emelge ashurulidu. 38 Men silerni özünglar emgek singdürmigen hosulni yighishqa ewettim; bashqilar emgek qildi we siler ularning emgikining méwisini élishqa nésip boldunglar. 39 Shu sheherdiki nurghun Samariyelikler héliqi ayalning: «U hayatimda qilghanlirimning hemmisini manga éytip berdi» dégen guwahliq sözini anglap, Eysagha étiqad qildi. 40 Shunga, ular uning aldigha kélip, uning özliri bilen bille turushini ötüñüşkili turdi; shuning bilen u u yerde ikki kün turdi. 41 Uning söz-kalami arqiliq téximu köp adem uninggha étiqad qildi. 42 Ular ayalgha: — Bizning étiqad qilishimiz emdi séning sözliring sewebidin emes, chünki özimiz uni angliduq we bilduqki, dunyaning Qutquzghuchisi del shu kishidur! — déyishti. 43 Bu ikki kündin kéyin u shu yerdin chiqip Galiliyege qarap mangdi 44 (chünki Eysa özi: «Hécbir peyghemberning öz yurtida izziti yoqtur» dep guwahliq bergenidi). 45 Shuning bilen u Galiliyege kelginide, Galiliyelikler uning [ötüp kétish] héytida Yérusalémدا qilghan emellirining hemmisini körgechke, uni qarshi élishti (chünki ularmu héytqa chiqqanidi). 46 Emdi Eysa bu qétim Galiliyediki Kana yézésigha yene bardu (u del shu yerde suni sharabqa aylandurghanidi). [Shu künlerde], Kepernahum shehiride ogli késel bolup yatqan bir orda

emeldari bar idi. **47** U Eysaning Yehudiyedin Galiliyege kelgenlikini anglap, uning aldigha bardi we: — [Öyümge] chüshüp, sekratta yatqan oghlumni saqaytip bergeyla! — dep toxtimay iltija qildi. **48** Shuning bilen, Eysa uninggha: — Siler [Galiliyelikler] möjizilik alametler we karametlerni körmigüche, héch étiqad qilmaysiler! — dédi. **49** Orda emeldari Eysagha: — Teqsir, balam ölmeste chüshkeyla! — dédi. **50** Eysa uninggha: — Barghin, oghlung hayat qaldi! — dédi. Héliqi adem Eysaning éytqan sözige ishinip, öyige qarap mangdi. **51** Yolda kétip barghinida, uning qulliri aldigha chiqip, baliliri hayat, dep uqturdi. **52** Emeldar ulardin oghlining qaysi saettin bashlap yaxshilinishqa yüzlen'genlikini soriwidi, ular: — Tünügün yettinchi saette qizitmisi yandi, — déyishti. **53** Balining atisi buning del Eysaning özige: «Oghlung hayat qaldi!» dégen saet ikenlikini bilip yetti. Shuning bilen özi pütkül ailisidikiler bilen bille étiqad qilishti. **54** Bu Eysaning Yehudiyedin Galiliyege kelgendin keyinki körsetken ikkinchi möjizilik alamiti idi.

5 Bu ishlardin keyin, Yehudiylarning bir héyti yétip keldi we Eysa Yérusalémgha chiqti. **2** Yérusalémdiki «Qoy derwazisi»ning yénida ibraniiy tilida «Beyt-Esda» dep atilidighan bir kölçek bolup, uning etrapida besh péshaywan bar idi. **3** Bu péshaywanlar astida bir top bimarlar, yeni qarighu, tokur we palechler yétishatti. Ular u yerde yétip kölçekning süyining chayqilishini kütetti. **4** Chünki bir perishte melum waqitlarda kölçekke chüshüp suni urghutidiken; su urghughanda kölçekke birinchi bolup chüshken kishi özini basqan herqandaq késeldin saqiyidiken. **5** Emdi u yerde ottuz sekkiz yildin béri aghriq azabi tartqan bir bimar bar idi. **6** Eysa bu ademning shu yerde yatqinini kórdi we uning uzundin shu halette ikenlikini bilip, uningdin: — Saqiyishni xalamsen? — dep soridi. **7** Bimar uninggha jawaben: — Teqsir, su chayqalghanda méni sugha chüshüridighan adimim yoq. Men chüshey dégüche, bashqilar méning aldimda chüshüwalidu, — dédi. **8** Eysa uninggha: — Ornungdin tur, orun-körpengni yighishturup

mangghin! — dédi. **9** Héliqi adem shuan saqiyip, orun-körpisini yighishturup kötürüp mangdi. Shu küni shabat küni idi. **10** Shunga [bezi] Yehudiylar saqayghan kishige: — Bügün shabat küni tursa, orun-körpengni kötürüsh [Tewratta] sanga men'i qilin'ghan! — dédi. **11** Lékin u ulargha jawaben: — Méni saqaytqan kishi özi manga: «Orun-körpengni yighishturup mangghin» dégenidi! — dédi. **12** Ular uningdin: — Emdi sanga: «Orun-körpengni yighishturup mangghin» dégen kishi kim iken? — dep sorashti. **13** Biraq saqayghan adem uning kim ikenlikini bilmeytti. Chünki u yerde adem köp bolghanliqtin, Eysa özini daldigha élip, astighina kétip qaldi. **14** Bu ishlardin keyin Eysa héliqi ademni ibadetxanida tépip uninggha: — Mana, saqayding. Emdi qayta gunah sadir qilma, béshinggha téximu éghir külpet chüshüp qalmisun! — dédi. **15** Héliqi adem Yehudiylarning qéshigha bérip, özini saqaytqan Eysa ikenlikini uqturdi. **16** Eysa bu ishlarni shabat küni qilghanliqi üçhün, Yehudiylar uninggha ziyankeshlik qilishqa bashlidi. **17** Lékin Eysa ulargha: — Atam ta hazirghiche toxtimastin ish qilip kelmekte, menmu ishleyen! — dédi. **18** Shu sewebtin Yehudiylar uni öltürüshke téximu urunatti; chünki u shabat küning qaidisini buzupla qalmastin, yene Xudani «Atam» dep chaqirip, özini Xudagha barawer qilghanidi. **19** Shunga Eysa ulargha jawaben mundaq dédi: — Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, Oghul özlükidin héchnéme qilalmaydu, belki peqet Atining néme qiliwatqanliqini körüp, andin shu ishni qilidu. Ata néme ish qilsa, Oghulmu shu ishni oxshashla qilidu. **20** Chünki Ata Oghulni söyidu we Özining qilidighan barliq ishlerini uninggha ayan qilidu hem silerni heyran qaldurushqa bulardin téximu zor we ulugh ishlarni uninggha ayan qilidu. **21** Chünki ölgenlerni Ata qandaq tirildürüp, ulargha hayatliq ata qilghan bolsa, Oghulmu shuninggha oxshash özi xalighan kishilerge hayatliq ata qilidu. **22** Shuningdek, Ata Özi héchkimning üstidin höküm chiqarmaydu, belki barliq höküm ishlerini Oghulgha tapshurghan. **23** Buningdin

meqset, — insanlarning hemmisi Atigha hörmet qilghandek, Oghulghimu oxshashla hörmet qilishi üçündür. Kimki Oghulni hörmetlimise, uni ewetküchi Atinimu hörmetlimigenlerdin bolidu. **24** — Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, sözümnü anglap, méni Ewetküchige ishen'gen herkim menggülik hayatqa érishken bolidu; u adem soraqqa tartilmaydu, belki ölümdin hayatliqqa ötken bolidu. (aiōnios g166) **25** — Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, ölüklerning Xudaning Oghlining awazini anglaydighan waqit-saiti yétip kelmekte, shundaqla hazir keldiki, anglighanlar hayatliqqa ige bolidu. **26** Chünki Ata Özide qandaq hayatliqqa ige bolsa, Oghulghimu özide shundaq hayatliqqa ige bolushni ata qildi **27** we yene uninggha soraq qilish hoquqinimu berdi, chünki u Insan'oghli dur. **28** Buninggha teejüp qilmanglar; chünki barliq görde yatqanlar uning awazini anglaydighan waqit kélidu **29** we ular shuan yerlikliridin chiqishidu, yaxshiliq qilghanlar hayatqa tirilidu, yamanliq qilghanlar soraqqa tartilishqa tirilidu. **30** Men özlükümdin héchnéme qilalmaymen, peqet [Atamdin] anglighinim boyiche höküm qilimen; we méning hökümüm heqqaniydu, chünki méning izdiginim özümning iradisi emes, belki méni ewetküchining iradisini emelge ashurushtur. **31** — Eger özüm üçün özüm guwahliq bersen guwahliqim heqiqet hésablanmaydu. **32** Lékin men üçün guwahliq bérédighan bashqa birsi bar. Uning manga bérédighan guwahliqining rastliqini bilimen. **33** Siler Yehyagha elchi ewetkiniglarda, u heqiqetke guwahliq bergen **34** ([emeliyette], manga insanning guwahliqini qobul qilishimning kériki yoq; méning [Yehya toghruluq] shundaq éytiwaqinim peqetla silerning qutquzulushunglar üçündür). **35** [Yehya] bolsa köyüp nur chéchip turghan bir chiragh idi we siler uning yoruqida bir mezigil shadlinishqa razi boldunglar. **36** Lékin Yehyaning men üçün bergen guwahliqidinmu ulugh bir guwahliq bar. U bolsimu, ata manga ada qilishqa tapshurghan emeller, yeni men qiliwatqan emeller, bular

méning toghramda Atining méni ewetkinige guwahliq béridu. **37** We méni ewetken Ata Özimu men üçün guwahliq bergendur. Siler héchqachan uning awazini anglimidinglar, qiyapitini körmidinglar **38** we uning söz-kalami silerning ichinglardin orun almidi; chünki Uning ewetkini bolsa, uninggha ishenmeysiler. **39** Muqeddes yazmilarni qétirqénip oqup olturisiler; chünki ulardin menggülik hayatqa ige bolduq, dep qaraysiler. Del bu yazmilar men üçün guwahliq bergüchidur. (aiōnios g166) **40** Shundaqtimu siler yenila hayatliqqa érishish üçün méning yénimgha kélisni xalimaysiler. **41** Men insanlarning maxtishini qobul qilmaymen; **42** lékin men silerni bilimenki, ichinglarda Xudaning muhebbiti yoq. **43** Men Atamning nami bilen kelgenmen, emma siler méni qobul qilmaysiler. Halbuki, bashqa birsi öz nami bilen kelse, siler uni qobul qilisiler. **44** Siler bir-biringlardin izzet-shöhret qobul qilisiler-yu, yégane Xudadin kelgen izzet-shöhretke intilmisengler, undaqa siler qandaqmu étiqad qilaysiler?! **45** Biraq méni üstimizdin Atigha shikayet qilidu, dep oylimanglar. Üstünglardin shikayet qilghuchi men emes, belki siler ümid baghligghan Musa [peyghemberdur]. **46** Chünki eger siler rasttin Musa [peyghemberge] ishen'gen bolsanglar, mangimu ishen'gen bolattinglar. Chünki u [muqeddes yazmilarda] men toghruluq pütkendur. **47** Lékin uning pütkenlirige ishenmisenglar, méning sözlirimge qandaqmu ishinisiler?!

6 Bu ishlardin kéyin, Eysa Galiliye déngizi (Tibériyas déngizi depmu atilidu)ning u qétigha ötti. **2** Zor bir top xalayi q u késellerni saqaytqan möjizilik alametlirini kördi we uning keynidin egiship mangdi. **3** Eysa taghqa chiqip, u yerde muxlisliri bilen bille olturdi. **4** U chaghda Yehudiylarning héyti, yeni «ötüp kêtish héyti»gha az qalghan waqit idi. **5** Eysa béshini kötürüp, zor bir top xalayi qning özining aldigha kéliwatqanliqini körüp, Filiptin: — Bulargha yeydighan'gha nanni nedin alimiz? — dep soridi **6** (lékin u bu sözni Filipni sinash üçün éytqanidi. Chünki u özining néme qilidighanliqini biletti). **7** Filip jawaben: — Ikki yüz dinargha nan

alsaqmu, herbirige kichikkine bir chishlemdin yéyishkimu yetmeydu! **8** Muxlislardin biri, yeni Simon Pétrusning inisi Andriyas Eysagha: **9** — Bu yerde kichik bir oghul bala bar, uningda besh arpa nan bilan ikki kichik béliq bar. Lékin shunche köp xelqqa bu néme bolidu?! — dédi. **10** Eysa: — Köpchilikni olturhuzunglar, — dédi (u yerde ot-chöp mol öskenedi). Shuning bilan er kishiler olturdi; ularning sani besh mingche bar idi. **11** Eysa nanlarni qoligha élip, [Xudagha] teshekkür éytqandin kéyin, olturghanlarga üleshtürüp berdi. Béliqlarnimu shundaq qildi; köpchilik xalighanche yédi. **12** Hemmeylen yep toyun'ghanda, u muxlislirogha: — Ashqan parchilarni yighinglar, héch nerse zaye bolmisun, — dédi. **13** Shuning bilan ular besh arpa nénédin yep ashqan parchilirini on ikki séwetke toldurup yighiwaldi. **14** Emdi xalayıq Eysaning körsetken bu möjizilik alamitini körüp: «Dunyagha kélishi muqerrer bolghan peyghember heqiqeten mushu iken!» déyishti. **15** Shuning bilan Eysa ularning kélip özini padishah bolushqa zorlimaqchi bolghanliqini bilip, ulardin ayrilip, qaytidin taghqa yalghuz chiqip ketti. **16** Kechqurun, Eysaning muxlisleri déngiz boyigha chüshüshti. **17** Ular bir kémige olturup, déngizning u qétidiki Kepernahum shehirige qarap yol élishti (qarangghu chüshüp ketkenidi we Eysa téxiche ularning yénigha kelmigenidi). **18** Qattiq boran chiqip, déngiz dolqunlap kötürülüwatatti. **19** Muxlislar palaq urup on-on bir chaqirimche mangghanda, Eysaning déngizning üstide méngip kémige yéqinlishiwatqanliqini körüp, qorqushup ketti. **20** Lékin u ulargha: — Bu men, qorqmanglar! — dédi. **21** Shuni anglap ular uni kémige chiqiriwalghusi keldi; u kémige chiqipla, kéme derhal ular baridighan yerge yétip bardı. **22** Etisi déngizning u teripide qalghan xalayıq [aldinqi küni] u yerde Eysaning muxlisleri chiqqan kémidin bashqa kémining yoqluqini, Eysaning muxlisleri shu kémige chiqqanda, Eysaning ular bille chiqmighanliqini, belki muxlislirining özlirila ketkenlikini körgenidi. **23** Halbuki, birnechche kéme-qolwaq Tibériyas shehiridin Reb teshekkür éytqandin kéyin xelq

nan yégen yerge yéqin kélip toxtıdi. **24** Shuning bilan xalayıq Eysaning we muxlislirining u yerde yoqluqini körüpla, kémilerge olturup, Eysani izdigili Kepernahum shehirige mangdi. **25** Ular uni déngizning u teripide tépip uninggha: — Ustaz, bu yerde qachan kelding? — dep sorashti. **26** Eysa ulargha jawaben: — Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, siler méni möjizilik alametlerni körgenlikinglar üçün emes, belki nanlardan yep toyun'ghininglar üçün izdeysiler. **27** Buzulup kétidighan paniy ozuqluqqa emes, belki menggü hayatliqqa baqiy qalidighan ozuqluqqa intilip ishlenglar; buni Insan'oghli silerge béridu; chünki uni Ata, yeni Xuda Ōzi möhürlep testiqlighan, — dédi. (*aiōnios g166*) **28** Shuning bilan ular uningdin: — Némige intilip ishlisek andin Xudaning ish-xizmitide ishligen bolimiz? — dep sorashti. **29** Eysa ulargha jawab bérip: — Xudaning ish-xizmiti del shuki, U ewetkinige étiqad qilishinglardur, — dédi. **30** Shuning bilan ular yene: — Undaq bolsa sen bizni körüp özüngge ishendürgüdek qandaq möjizilik alamet yaritisen? Zadi néme ish qilip bérisen? **31** Ata-bowilirimiz chölde yürgende, [Zeburda]: «U ulargha ershtin chüshürülgen nan teqdim qildi» dep pütülgendek, «manna»ni yégen — déyishti. **32** Eysa ulargha mundaq dédi: — Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, silerge asmandin chüshken nanni bergüchi Musa emes, belki méning Atamdur; U [hazirmu] silerge asmandin chüshken heqiqiy nanni bériwatidu. **33** Chünki Xudaning néni bolsa pütkül dunyagha hayatliq ata qilidighan, ershtin chüshküchidur. **34** — Teqsir, hemishe bizge shu nanni bérip turghaysen! — déyishti ular. **35** Eysa ulargha mundaq dédi: — Hayatliq néni özümdurmen! Méning yénimgha kelgen herkim héchqachan ach qalmaydu, manga étiqad qilghan herkim héchqachan ussimaydu. **36** Lékin silerge éytqinimdek, siler méni körgen bolsanglarmu, étiqad qilmaywatisiler. **37** Ata manga tapshurghanlarning herbiri yénimgha kélidu we méning yénimgha kelgenlerdin héchqaysisini hergiz tashliwetmeymen. **38** Chünki öz irademni emes, belki méni Ewetküchining iradisini emelge ashurush üçün ershtin chüshütm. **39**

Méni Ewetküchining iradisi bolsa del shuki, uning manga tapshurghanliridin héchbirini yittürmey, belki axirqi küni ularning hemmisini tirildürüshümdin ibaret. **40** Chünki méning Atamning iradisi shuki, Oghulgha köz tikip qarap, uninggha étiqad qilghanlarning herbirini menggülik hayatqa érishtürüshtur; we men axirqi küni ularni tirildürimen. (aiōnios g166) **41** Emdi Yehudiylar Eysaning: «Ershtin chüshken nan özümdurmen!» dégini üçhün uninggha narazi bolup ghotuldishishqa bashlidi: **42** — «Bu Yüsüpning oghli Eysa emesmu? Atisinimu, anisinimu tonuydighan tursaq, yene qandaqlarche: — «Ershtin chüshtüm!» désun?» — déyishetti ular. **43** Eysa jawaben ulargha mundaq dédi: — [Méning toghramda] özara ghotuldashmanglar. **44** Méni ewetken Ata Özi kishilarning qelbini tartquzmisa, héchkim méning yénimgha kélelmeydu; méning yénimgha kelgen herbirini axirqi küni tirildürimen. **45** Peyghemberlarning yazmilirida: «Ularning hemmisige Xuda teripidin ögitilidu» dep pütülgendur. Shunga, Atining [sözini] tingshigghan we uningdin ögen'gen herbiri méning yénimgha kélidu. **46** Biraq bu birerkim Atini körgen dégenlik emes; peqet Xudaning yénidin kelgüchi bolsa, u Atini körgendur. **47** Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, manga étiqad qilghuchi menggülik hayatqa igidur. (aiōnios g166) **48** Hayatliq néni özümdurmen. **49** Ata-bowiliringlar chöllerde «manna» yégini bilen yenila öldi. **50** Lékin mana, ershtin chüshken nan del shundaqki, birsi uningdin yégen bolsa ölmeydu. **51** Ershtin chüshken hayatliq néni özümdurmen; kimdekim bu nandin yése, ebedil'ebedgiche yashaydu. Men béridighan shu nan bolsa méning et-ténimdur, pütkül dunyadikiler hayatqa ige bolsun dep, men uni atimaqchimen. (aiōn g165) **52** Bu söz bilen Yehudiylar özara talash-tartish qilishiqa bashlap: — Bu adem bizning yéyishimizge özining et-ténini qandaq bérelisun?! — déyishetti. **53** Shunga Eysa ulargha mundaq dédi: — Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, siler Insan'oghlining et-ténini yémigüche we qénini ichmigüche, silerde hayatliq bolmaydu. **54** Et-ténimni yégüchi we qénimni ichküchi menggülik hayatqa érishken bolidu we men uni axirqi küni tirildürimen. (aiōnios g166) **55** Chünki et-ténim heqiqiy ozuqluq, qénim bolsa heqiqiy ichimliktur. **56** Et-ténimni yégüchi we qénimni ichküchi mende yashaydu we menmu uningda yashaymen. **57** Hayat Ata méni ewetken we men Atining bolghanliqidin yashawatqinimdek, méni yégüchi kishi hem méning wasitem bilen yashaydu. **58** Mana bu ershtin chüshken nandur. Bu nan ata-bowiliringlar yégen «[manna]»dek emes; chünki ular «[manna]»ni yéyishi bilen öldi; biraq bu nanni istémal qilghuchi bolsa menggü yashaydu! (aiōn g165) **59** Bu sözlerni u Kepernahumdiki sinagogda telim berginide éytqanidi. **60** Shuning bilen uning muxlisiridin nurghunliri buni anglighanda: — Bu telim bek éghir iken! Buni kim anglap kötürelisun? — déyishetti. **61** Biraq öz ichide muxlisirining bu toghrisida ghotuldashqinini bilgen Eysa ulargha: — Bu sözüim silerni taydurdimu? **62** Emdi mubada Insan'oghlining esli kelgen jaygha kötürülüwatqinini körsenglar, qandaq bolar?! **63** [Insan'gha] hayatliq bergüchi — Rohtur. Insanning etliri bolsa héchqandaq payda bermeydu. Men silerge éytqan sözlirim bolsa hem rohtur we hem hayatliqtur. **64** Lékin aranglardin étiqad qilmighan beziler bar, — dédi (chünki Eysa étiqad qilmighanlarning we özige satqunluq qilidighanning kim ikenlikini bashtila biletti). **65** Shuning bilen u mundaq dédi: — Men shu sewebtin silerge shuni éyttimki, Atamdin ata qilinmisa, héchkim méning yénimgha kélelmeydu! **66** Shu waqittin tartip muxlisiridin xéli köpi chékinip chiqip, uning bilen yene mangmaydighan boldi. **67** Shunga Eysa on ikkiylendin: — Silermu, hem [mendin] kétishni xalamsiler? — dep soridi. **68** Simon Pétrus uninggha jawab qilip: — I Reb, biz kimning yénigha kététtuq? Menggü hayatliq sözliri sendilidur! (aiōnios g166) **69** We shuninggha ishenduq we shuni bilip yettuqki, sen Xudaning Muqeddes Bolghuchisidursen! — dédi. **70** Eysa ulargha jawaben: — Men siler on ikkinglarni tallidim emesmu, biraq aranglarda birsi Iblistur!

— dédi 71 (uning bu dégini Ishqariyotluq Simonning oghli Yehudani kórsetkenidi, chünki Yehuda on ikkiylenning biri bolghini bilen, kéyin özige satqunluq qilidu).

7 Bu ishlardin kéyin, Eysa Galiliyede aylinip yürüdi. U Yehudiyede aylinip yürüşni xalimaytti, chünki [shu yerdiki] Yehudiylar uninggha qest qilmaqchi idi. **2** Bu chaghda, Yehudiylarning «kepiler héyti»gha az qalghanidi. **3** Shunga Eysaning iniliri uninggha: — Mushu yerdin ayrilip Yehudiyege barghin, shuning bilen muxlislingmu [karamet] emelliringni köreleydu! **4** Chünki özini xelq-alemge tonutmaqchi bolghan héchkim qiliwatqanikensen, özüngni dunyagha kórset! — déyishti. **5** Chünki uning inilirimu uninggha étiqad qilmighanidi. **6** Shunga Eysa ulargha: — Méning waqit-saitim téxi kelmidi. Lékin silerge nisbeten herwaqit munasiptur. **7** Bu dunyadiki kishiler silerge hergiz öch bolmaydu; lékin méni öch köridu. Chünki men ularning qilmishlirini rezil dep guwahliq bériwatimen. **8** Siler bu héytqa bériwéringlar. Men bu héytqa barmaymen, chünki méning waqit-saitim téxi yétip kelmidi, — dédi. **9** Eysa bu sözlerni qilip, Galiliyede qaldi. **10** Eysaning iniliri héytqa chiqqandin kéyin, u özimu uninggha bardı. Emma ashkara emes, yoshurun bardı. **11** Héytta Yehudiylar uni izdep: «U qeyerdidur?» dep sorawatatti. **12** Kishiler arisida uning toghrisida köp ghulghula boldı. Beziler uni: «Yaxshi adem!» dése, yene beziler: «Yaq, u xalayıqni azduruwatidu!» déyishti. **13** Biraq Yehudiy [chongliridin] qorqup, héchkim ochuq-ashkare uning gépini qilmaytti. **14** Héytning yérımı ötkende, Eysa ibadetxana hojlilirigha kirip xelqqa telim bérishke bashlıdı. **15** Yehudiylar: — Bu adem héchqandaq telim almighan turuqluq, uning qandaqmu munché köp bilimi bolsun? — dep hang-tang qélishtı. **16** Eysa ulargha: — Bu telimler méning emes, belki méni Ewetküchiningkidur. **17** Uning iradisige emel qilishqa öz iradisini baghlıghan herkim bu telim toghruluq — uning Xudadin kelgenlikini yaki özlükümdin

éytiwatqanliqimni bilidu. **18** Öz aldigha sözligen kishi öz shan-sheripini izdeydu, lékin özini ewetküchining shan-sheripini izdeydighan kishi heq-sadiqtur, uningda heqqaniyisizliq yoqtur. **19** Musa [peyghember] silerge Tewrat qanunini tapshurghan emesmu? Lékin héchqaysinglar bu qanun'gha emel qilmaywatisiler! Némishqa méni öltürmekchi bolisiler? — dédi. **20** Köpchilik: — Sanga jin chaplishiptu! Séni öltürmekchi bolghan kim iken? — déyishti. **21** Eysa ulargha mundaq jawab berdi: — Men bir karametni yaritishim bilen hemminglar hang-tang qélishtinglar. **22** — Emdi Musa [peyghember] silerge xetne qilish toghruluq emr qaldurghan (emeliyette bolsa xetne qilish Musa peyghemberdin emes, ata-bowilardin qalghan), shunga siler shabat künige [toghra kélip qalsimu] shu künide ademning xetnisini qiliwérisiler. **23** Emdi Tewrat qanunigha xilaplıq qilinmisun dep shabat künide adem xetne qilin'ghan yerde, men shabat künide bir ademni sellimaza saqaytsam, siler néme dep manga achchiqlinisiler? **24** Sirtqi qiyapetke qarap höküm qilmanglar, belki heqqaniy höküm qilinglar! **25** U waqıtta Yérusalémlıqlarning beziliri: — [Chonglar] öltürmekchi bolghan kishi bu emesmidi? **26** Ashkara sözlewatsimu, uninggha qarshi héch nerse démidighu! Derweqe, aqsaqallarning uning Mesih ikenlikini bilip yetkenmu? **27** Halbuki, bu ademning qeyerdin kelgenlikini biz éniq bilimiz. Lékin Mesih kelgende, uning qeyerdin kelgenlikini héchkim bilmestighu, — déyishti. **28** Shunga Eysa ibadetxana hojlisida telim bériwétip, yuqiri awaz bilen mundaq dédi: — Siler méni tonuymiz hemde méning qeyerdin kelgenlikimnimu bilimiz, [dewatisiler]?! Biraq men özlükümdin emes, men méni Ewetküchidin [keldim], U heqtur; biraq siler Uni tonumaysiler. **29** Men Uni tonuymen. Chünki men Uning yénidin keldim, méni U ewetti. **30** Shunga ular uni tutush yolini izdeytti, lékin héchkim uninggha qol salmidı; chünki uning waqit-saiti téxi yétip kelmigenidi. **31** Lékin xalayıq arisidiki nurghun kishiler uninggha étiqad qıldı. Ular: «Mesih kelgende bu kishi kórsetken möjizilik alametlerdin artuq

[møjize] yaritalarmu?!» déyishti. **32** Perisiyler xalayıqning u toghruluq ghulghula boluwatqan bu gep-sözlerini anglidi; shuning bilen Perisiyler bilen bash kahnlar uni tutush üçhün birnechche qarawullarni ewetti. **33** Shuning bilen Eysa: — Yene bir'az waqıt siler bilen bille bolimen, andin méni Ewetküchining yénigha kétimen. **34** Méni izdeysiler, lékin tapalmaysiler. Men baridighan yerge baralmaysiler, — dédi. **35** Buning bilen, Yehudiylar bir-birige: — U biz tapalmighudek qeyerlerge barar? Grékler arisidiki tarqaq Yehudiy muhajirlarning yénigha bérip, gréklargha telim béremdighandu? **36** «Méni izdeysiler, lékin tapalmaysiler. Men baridighan yerge baralmaysiler» dégini némisidu? — déyishti. **37** Héytning axirqi hem eng katta küni, Eysa ornidin turup, yuqiri awaz bilen: — Kimdekim ussisa, méning yénimgha kélip ichsun! **38** Manga étiqad qilghuchi kishining xuddi muqeddes yazmilarda éytilghinidek, ich-baghridin hayatliq süyining deryaliri éqip chiqidu! — dep jakarlidi **39** (u bu sözni özige étiqad qilghanlarga ata qilinidighan Muqeddes Rohqa qarita éytqanidi. [Xudaning] Rohi téxi héchkimge ata qilinmighanmidi, chüнки Eysa téxi shan-sheripige kirmigenidi). **40** Xalayıq ichide beziler bu sözni anglap: — [Kélishi muqerrer bolghan] peyghember heqiqeten mushu iken! — déyishti. **41** Beziler: «Bu Mesih iken!» déyishetti. Yene beziler bolsa: «Yaq, Mesih Galiliyedin kélettimu? **42** Muqeddes yazmilarda, Mesih [padishah] Dawutning neslidin hem Dawutning yurti Beyt-Lehem yézisidin kélidu, déyilmigenmidi?» — déyishti. **43** Buning bilen, xalayıq uning wejidin ikkige bölünüp ketti. **44** Beziliri uni tutayli dégen bolsimu, lékin héchkim uninggha qol salmidi. **45** Qarawullar [ibadetxanidin] bash kahnlar bilen Perisiylerning yénigha qaytip kelgende, ular qarawullargha: — Néme üçhün uni tutup kelmidinglar? — dep sorashti. **46** Qarawullar: — Héchkim héchqachan bu ademdek sözligen emes! — dep jawab bérishti. **47** Perisiyler ulargha jawaben: — Silermu azduruldunglarmu? **48** Aqsaqallardin yaki Perisiylerdin uninggha étiqad qilghanlar bolghanmu?! **49** Lékin Tewrat

qanunini bilmeydighan bu chüprendiler lenetke qalidu! — déyishti. **50** Ularning arisidin biri, yeni burun axshamda Eysaning aldigha kelgen Nikodim ulargha: **51** — Tewrat qanunimiz awwal kishining néme qilghinini özidin anglap bilmey turup, uninggha höküm chiqiramdu! **52** Ular jawab qilip: — Senmu Galiliyedinmu? [Muqeddes yazmilarni] kör, qétirqinip oqup baq, Galiliyedin héchqandaq peyghember chiqmaydu! — dédi. **53** Shuning bilen [ularning] herbiri öz öyige ketti.

8 Eysa bolsa Zeytun téghigha chiqip ketti. **2** Etisi seherde, u yene ibadetxana hoylilirigha kirdi we xalayıqning hemmisi uning yénigha kélshkenidi. U olturup, ulargha telim bérishke bashlidi. **3** [Shu chaghda], Tewrat ustazliri bilen Perisiyler zina qilip tutulup qalghan bir ayalni uning aldigha élip kélishti. Ular ayalni otturigha chiqirip, **4** uningdin: — Ustaz, bu ayal del zina üstide tutuwélindi. **5** Musa [peyghember] Tewrat qanunida bizge mushundaq ayallarni chalma-késeke qilip öltürüşni emr qilghan. Emdi senche, uni qandaq qilish kérek? — dep sorashti. **6** Emdi ularning bundaq déyishtiki niyiti, uni tuzaqqa chüshürüp, uning üstidin erz qilghudek birer bahane izdesh idi. Emma Eysa éngiship, barmiqi bilen yerge bir némilerni yazghili turdi. **7** Ular shu soalni toxtimay sorawatatti, u ruslinip ulargha: — Aranglardiki kim gunahsiz bolsa, [bu] [ayalgha] birinchi tashni atsun! — dédi. **8** Andin u yene éngiship, yerge yézishni dawamlashturdi. **9** Ular bu sözni anglap, aldi bilen yashan'ghanliri, andin qalghanliri bir-birlep [hemmisi] u yerdin chiqip kétishti. Axirida Eysa otturida öre turghan héliqi ayal bilen yalghuz qaldi. **10** Eysa ruslinip turup, shu ayaldin bashqa héchkimni körmigen bolup, uningdin: Xanim, sanga héliqi shikayet qilghanlar qéni? Séni gunahqa békitidighan héchkim chiqmidimu? — dep soriwidi, **11** — Hezretliri, héchkim chiqmidi, — dédi ayal. Eysa: — Menmu séni gunahqa békitmeymen. Barghin, buningdin kéyin yene gunah qilmighin! — dédi. **12** Shunga Eysa yene köpchilikke söz qilip: — Dunyaning nuri özümdurmen. Manga egeshenler qarangghuluqta mangmaydu,

eksiche hayatliq nurigha érishidu, — dédi. **13** sözlirim bar; lékin méni Ewetküchi heqtur Perisiyler: — Sen özüngge özüng guwahliq we men Uningdin némini anglighan bolsa, bériwatisen. Shunga séning guwahliqing rast bularnila dunyadikilerge uqturup éytime, — hésablanmaydu, — déyishti. **14** Eysa ulargha dédi: — Hetta men özümge dédi. **27** Ular uning özlirige éytqanlirining jawaben mundaq dédi: — Hetta men özümge Ata toghruluq ikenlikini chüshinelmidi. **28** guwahliq bersemmu, guwahliqim heqtur, Shunga Eysa mundaq dédi: Siler Insan'oghlini chünki men özümning qeyerdin kelgenlikimni kötürgendin kéyin, méning «[Ezeldin] Bar Bolghuchi» ikenlikimni bilisiler we shundaqla we qeyerge baridighanliqimni bilimen. Lékin Bolghuchi» ikenlikimni bilisiler we shundaqla siler qeyerdin kelgenlikimni we qeyerge Atining manga ögetkininila sözligenlikimnimu baridighanliqimni bilmeyisiler. **15** Siler et bilisiler. **29** Méni Ewetküchi men bilen billidur, igilirining ölchimi boyiche höküm qilisiler. Biraq U méni esla yalghuz qoymidi, chünki men men héchkimning üstige höküm qilmaymen. **16** Men hemishe Uni xursen qilidighan ishlarni qilimen. Men höküm qilsammu, hökümüm heqiqiydur; **30** Eysa bu sözlerni qiliwatqan chaghning chünki men yalghuz emes, belki méni ewetken özi, nurghun kishiler uninggha étiqad qildi. Ata [bu ishta] men bilen billidur. **17** Silerge tewe bolghan Tewrat qanunida: «Ikki **31** Eysa özi étiqad qilghan Yehudiylargha: ademning guwahliqi bolsa rast hésablinidu» — Eger méning söz-kalamimdin chiqmay dep pütülgendur. **18** Rast, men özüm toghramda tursanglar, méning heqiqiy muxlisirim bolghan özüm guwahliq bérimen, we méni ewetken bolisiler, **32** we heqiqetni bilisiler we heqiqet Atimu méning toghramda guwahliq béridu. **19** silerni azadliqqa érishtüridu, — dédi. **33** Ular uningdin: — Atang qeyerde? — dep sorashti. Ular jawaben: — Biz Ibrahimning neslimiz, — Eysa ulargha jawab bérip: — Siler ya méni héchqachan héchkimning qulluqida bolmiduq. tonumaysiler, ya Atamni tonumaysiler; méni Sen qandaqsige: Azadliqqa érishsiler, deysen? tonughan bolsanglar, Atamnimu tonuyttunglar, — dédi. **34** Eysa ulargha jawab bérip: — Berheq, — dédi. **34** Eysa ulargha jawab bérip: — Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, gunah sadir qilghan kishi gunahning qulidur. **35** Qul ailide menggü turmaydu, lékin oghul menggü turidu. (aïñ g165) **36** Shuning üçün Oghul silerni azad qilsa, heqiqiy azad bolisiler. **37** Silerning Ibrahimning nesli ikenlikinglarni bilimen. Biraq méni öltürmekchi boluwatisiler, chünki méning sözüm ichinglardin orun almidi. **38** Men Atamning yénida körgenlirimni éytwatimen; siler bolsanglar öz atanglardin körgenliringlarni qiliwatisiler! **39** Ular jawab bérip: — Bizning atimiz Ibrahimdur, — dédi. Eysa ulargha: — Eger Ibrahimning perzentliri bolsanglar, Ibrahimning emellirini qilghan bolattinglar! **40** Biraq hazir eksiche méni, yeni Xudadin anglighan heqiqetni silerge yetküzgen ademni öltürüşke qestleysiler. Ibrahim undaq ishni qilmighan. **41** Siler öz atanglarning qilghinini qiliwatisiler! — dédi. — Biz haramdin bolghan emesimiz! Bizning peqet birla atimiz bar, U bolsa Xudadur! — déyishti u. **42** Eysa ulargha: — Atanglar Xuda bolghan

bolsa, méni söygen bolattinglar; chünki men Xudaning baghrinin chiqip, bu yerge keldim. Men özlükümdin kelgen emesmen, belki Uning teripidin ewetilgenmen. **43** Sözlirimni némishqa chüshenmeysiler? Éniqki, méning söz-kalamim quliqinglarga kirmeywatidu! **44** Siler atanglar Iblistin bolghansiler we uning arzu-heweslirige emel qilishni xalaysiler. U alem apiride bolghandin tartip qatil idi we uningda heqiqet bolmighachqa, heqiqette turmighan. U yalghan sözligende, öz tebiitidin sözleydu, chünki u yalghanchi we shundaqla yalghanchiliqning atisidur. **45** Lékin men heqiqetni sözliginim üçün, manga ishenmeysiler. **46** Qaysinglar méni gunahi bar dep delilliyeylesiler, qéni? Heqiqetni sözlisem, néme üçün manga ishenmeysiler? **47** Xudadin bolghan kishi Xudaning sözlirini anglaydu; siler ularni anglimaysiler, chünki siler Xudadin bolghan emessiler! **48** Yehudiylar uninggha jawaben: — Ejeba, bizning séni: «Samariyelik hem jin chaplashqan adem»sen déginimiz toghra emesmu? — déyishti. **49** Eysa jawaben: — Manga jin chaplashqini yoq, belki men Atamni hörmét qilimen; lékin siler manga hörmetsizlik qiliwatisiler. **50** Men öz shan-sheripimni izdimeymen; lékin buni izdigüchi hem [uning üstidin] höküm qilghuchi Birsi bar. **51** Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, méning söz-kalamimni tutidighan kishi ebedil'ebed ölüm körmeydu. (aiñ g165) **52** Shuning bilen Yehudiylar uninggha: — Sanga derweqe jin chaplashqanliqini emdi bilduq! Hetta [hezriti] Ibrahim we peyghemberlermu ölgen tursa, sen qandaqsige: «Méning söz-kalamimni tutidighan kishi ebedil'ebed ölüm tétimaydu» deysen? (aiñ g165) **53** Ejeba, sen atimiz Ibrahimdin ulughmusen? U öldi, peyghemberler hem öldil? Sen özüngni kim qilmaqchisen? **54** Eysa jawaben mundaq dédi: — Eger men özümni ulughlisam, undaqla ulughluqum héchnerse hésablanmaytti. Biraq méni ulughlighuchi — siler «U bizning Xudayimiz» dep ataydighan Atamning Özidur. **55** Siler Uni tonumidinglar, lékin men Uni tonuymen. Uni tonumaymen désem, silerdeq yalghanchi bolattim; biraq men Uni tonuymen we Uning söz-kalamini

tutimen. **56** Atanglar Ibrahim méning künümni köridighanliqidin yayrap-yashnidi hem derweqe uni aldin'ala körüp shadlandi. **57** — Sen téxi ellik yashqa kirmey turup, Ibrahimni kördüngmu? — déyishti ular. **58** Eysa ulargha: — Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, Ibrahim tughulmastila, men Bar Bolghuchidurmen! — dédi. **59** Buning bilen ular uni chalma-késeq qilghili qollirigha yerdin tashaldi; lékin Eysa ulargha körünmey, ularning otturisidin ötüp ibadetxanidin chiqip ketti.

9 We u yolda kétiwétip, tughma qarighu bir ademni kördi. **2** Muxlisleri uningdin: — Ustaz, kim gunah qilip uning qarighu tughulghinigha seweb bolghan? U özimu ya atanisimu? — dep sorashti. **3** Eysa mundaq jawab berdi: — Özi yaki ata-anisining gunah sadir qilghanliqidin emes, belki Xudaning Öz emelliri uningda ayan qilinsun dep shundaq bolghan. **4** Künning yoruqida, méni Ewetküchining emellirini ada qilishim kérek. Kech kirse, shu chaghda héchkim ish qilalmaydu. **5** Men dunyada turghan waqtimda, dunyaning nuri özümdurmen. **6** Bu sözlerni qilghandin kéyin, u yerge tükürüp, tükürüktin lay qilip, layni héliqi ademning közlerige sürüp qoydi **7** we uninggha: «Siloam kölchiki»ge bérip yuyuwetkin» dédi («Siloam» [ibraniyche söz bolup], «ewetilgen» dégen menini bildüridu). Shuning bilen héliqi adem bérip yuyuwidi, közi köridighan bolup qaytip keldi. **8** Qoshniliri we u ilgiri tilemchilik qilghinida uni körgenler: — Bu olturup tilemchilik qilidighan héliqi adem emesmu? — déyiship ketti. **9** Beziler: «Hee, shu iken» dése, yene beziler: «Yaq. u emes, lékin uninggha oxshaydiken» déyishti. Biraq u özi: — Men del shu kishi bolimen! — dédi. **10** — Undaqla közliring qandaq échildi? — dep sorashti ular. **11** U jawaben mundaq dédi: — Eysa isimlik bir kishi [tükürükidin] lay qilip közlerimge sürüp qoyuwidi, manga: «Siloam kölchikige bérip yuyuwetkin» dégenidi. Men bérip yuyuwidim, köreleydighan boldum. **12** — U hazir qeyerde? — dep sorashti ular. — Bilmeymen, — dédi u. **13** Xalayıq ilgiri qarighu bolghan bu ademni Perisiylerning aldigha élip

bérishti **14** (eslide Eysa lay qilib bu ademning közlrini achqan kün del shabat küni idi). **15** Shuning bilan Perisiyler qaytidin bu ademdin qandaq köreleydighan bolghinini soriwidi, u ulargha: — U közlingimge lay [sürüp] qoydi, men yuyuwidim we mana, köreleydighan boldum! — dédi. **16** Shuning bilan Perisiylerdin beziliri: — U adem Xudaning yénidin kelgen emes, chünki u shabat künini tutmaydu, — déyishti. Yene beziliri: — U gunahkar adem bolsa, qandaqlarche bundaq möjizilik alametlerni yaritalaytti? — déyishti. Buning bilen ularning arisida bölünüş peyda boldi. **17** Ular qarighu ademdin yene: — U közlinginigi échiptu, emdi sen u toghruluq néme deysen? — dep sorashti. U: — U bir peyghember iken, — dédi. **18** Yehudiylar köreleydighan qilin'ghan kishining ata-anisini tépip kelmigüche, burun uning qarighu ikenlikige we hazir köreleydighan qilin'ghanliqigha ishenmeytti. Shunga ular uning ata-anisini chaqirtip, **19** ulardin: — Bu silerning oghlunglarmu? Tughma qarighu, dewatattinlar? Emdi hazir qandaqlarche köreleydighan bolup qaldi? — dep sorashti. **20** Ata-anisi ulargha: — Uning bizning oghlimiz ikenliki, shundaqla tughulushidinla qarighu ikenlikini bilimiz; **21** lékin hazir qandaqlarche köreleydighan bolup qalghanliqini, közlrini kim achqanliqini bilmeymiz. U chong adem tursa, [buni] özidin soranglar, u özi dep bersun, — dep jawab berdi. **22** Ata-anisining shundaq déyishi Yehudiylardin qorqqanliq üchün idi; chünki Yehudiylar kimdekim Eysani Mesih dep étirap qilsa, u sinagog jamaitidin qoghlap chiqirilsun dep qarar qilghanidi. **23** Shu sewebtin uning ata-anisi: «U chong adem tursa, [buni] özidin soranglar» dégenidi. **24** Perisiyler eslide qarighu bolghan ademni yene chaqirip uninggha: — Xudagha shan-sherep bérip [qesem qil]! Biz bu ademning gunahkar ikenlikini bilimiz, — déyishti. **25** U mundaq jawab berdi: — U gunahkarmu, emesmu, bilmeymen. Biraq men shu birla ishni bilimenki, qarighu idim, hazir köreleydighan boldum. **26** Ular uningdin yene bir qétim: — U séni qandaq qildi? Közlinginigi qandaq ahti? — dep sorashti. **27** U jawaben:

— Silerge alliqachan éyttim, biraq qulaq salmidinlar. Siler néme dep qaytidin anglashni xalap qaldinlar? Silermu uning muxlisiliri bolay dewatamsiler?! — dédi. **28** Buning bilen, ular uni qattiq tillap: — Sen héliqining muxlisi! Biz bolsaq Musa [peyghemberning] muxlisirimiz. **29** Xudaning Musagha sözligenlikini bilimiz; lékin bu némining bolsa qeyerdin kelgenlikinimu bilmeymiz, — déyishti. **30** Héliqi adem ulargha mundaq jawab qayturdi: — Ajayip ishqu bu! Gerche siler uning qeyerdin kelgenlikini bilmiginlar bilen, u méning közlimni ahti. **31** Biz bilimizki, Xuda gunahkarlarning tileklirini anglamaydu; biraq Özige ixlasmen bolup iradisige emel qilghuchilarningkini anglaydu. **32** Dunya apiride bolghandin tartip, birersining tughma qarighuning közini achqanliqini anglap baqqan emes. (aiōn q165) **33** Eger bu adem Xudadin kelmigen bolsa, héchnéme qilalmighan bolatti. **34** Ular uni: — Sen tüptin gunah ichide tughulghan turuqluq, bizge telim bermekchimusen? — déyiship, uni [sinagogtin] qoghlap chiqiriwétishti. **35** Eysa ularning uni [sinagogtin] qoghlap chiqarghanliqini anglap, uni izdep tépip: Sen, Xudaning Oghligha étiqad qilamsen? — dep soridi. **36** U jawaben: — Teqsir, u kim? Men uninggha étiqad qilay, — dédi. **37** — Sen hem uni kördüng hem mana, hazir sen bilen sözlisawatqan del shuning özi, — dédi Eysa uninggha. **38** Héliqi adem: — I Reb, étiqad qilimen! — dep, uninggha sejde qildi. **39** — Men korlarni köridighan bolsun, köridighanlarni kor bolsun dep bu dunyagha höküm chiqirishqa keldim, — dédi Eysa. **40** Uning yénidiki bezi Perisiyler bu sözlerni anglap uningdin: — Bizmu kormu? — dep sorashti. **41** Eysa ulargha: — Kor bolghan bolsanglar, gunahinglar bolmaytti; lékin siler hazir «körüwatimiz» déginginlar üchün silerge gunah hésabliniwéridu, — dédi.

10 Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, qoy qotinigha ishiktin kirmey, bashqa yerdin yamiship kirgen kishi oghri we qaraqchidur. **2** Ishiktin kiridighan kishi bolsa qoylarning padichisidur. **3** Ishik baqar uninggha ishikni échip béridu we qoylar uning awazini anglap tonuydu; u öz qoylirining isimlirini bir-

birlep chaqirip ularni sirtqa boshlab chiqidu. **4** ademler: — Uninggha jin chaplishiptu, u U qoylirining hemmisini sirtqa chiqirip bolup, jöylüwatidu, néme üçün uning sözige qulaq ularning aldida mangidu, qoylarmu uning salgहुदेक्सiler? — déyishti. **21** Yene beziler bolsa: — Jin chaplashqan ademning sözliri bundaq bolmaydu. Jin qandaqmu qarighularning keynidin mangmaydu, belki uningdin qachidu; közlrini achalisun?! — déyishti. **22** Qish chünki ular yatlarıning awazini tonumaydu. **6** Eysa bu temsilni ulargha sözlep bergini bilen, lékin ular uning özlirige néme dewatqanliqini héch chüshenmidi. **7** Shunga Eysa ulargha yene mundaq dédi: — Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, qoylarning ishiki özümduermen. **8** Mendin ilgiri kelgenlerning hemmisi oghri we qaraqchidur, lékin qoylar ulargha qulaq salmidi. **9** Ishik özümduermen. Men arqiliq kirgini qutquzulidu hem kirip-chiqip, ot-chöplerni tépip yéyeleydu. **10** Oghri bolsa peqet oghrilash, öltürüş we buzush üçünla kélidu. Men bolsam ularni hayatliqqa érishsun we shu hayatliq mol bolsun dep keldim. **11** Yaxshi padichi özümduermen. Yaxshi padichi qoylar üçün öz jénini pida qilidu. **12** Lékin medikar undaq qilmaydu. U belki ne qoylarning igisi ne padichisi bolmighachqa, börining kelginini körse, qoylarni tashlap qachidu we böre kélip qoylarni titip tiripiren qiliwétidu. **13** Emdi medikar bolsa peqet heqqini dep ishlep, qoylarga köngül bölmey beder qachidu. **14** Yaxshi padichi özümduermen. Ata méni tonighinidek men atini tonughinimdek, men özümningkilerni tonuymen we özümningkilermu méni tonuydu; qoylar üçün jénim pida. **16** Bu qotandin bolmighan bashqa qoylirimmu bar. Ularnimu élip bashlishim kérek we ularmu awazimni anglaydu; shuning bilen bir pada bolidu, shundaqla ularning bir padichisi bolidu. **17** Ata méni shu sewebtin söyiduki, men jénimni qayturuwélisim üçün uni pida qilimen. **18** Jénimni héchkim mendin alalmaydu, men uni öz ixtiyarim bilen pida qilimen. Men uni pida qilishqa hoquqluqmen we shundaqla uni qayturuwélisim hoquqluqmen; bu emrni Atamdin tapshuruwalghanmen. **19** Bu sözler tüpeylidin Yehudiylar arisida yene bölünüş peyda boldi. **20** Ulardin köp ademler: — Uninggha jin chaplishiptu, u jöylüwatidu, néme üçün uning sözige qulaq salgहुदेक्सiler? — déyishti. **21** Yene beziler bolsa: — Jin chaplashqan ademning sözliri bundaq bolmaydu. Jin qandaqmu qarighularning keynidin mangmaydu, belki uningdin qachidu; közlrini achalisun?! — déyishti. **22** Qish pesli bolup, Yérusalémda «Qayta béghishlash héyti» ötküzülüwatatti. **23** Eysa ibadexanidiki «Sulaymanning péshaywini»da aylinip yüretti. **24** Yehudiylar uning etrapigha olishiwélip: — Bizni qachan'ghiche tit-tit qilip tutuqluqta qaldurmaqchisen? Eger Mesih bolsang, bizge ochuqini éyt, — déyishti. **25** Eysa mundaq jawab berdi: — Men silerge éyttim, lékin ishenmeysiler. Atamning nami bilen qilghan emellirrimning özi manga guwahliq béridu. **26** Biraq men silerge éytqinimdek, siler étiqad qilmidinglar, chünki méning qoylirimdin emessiler. **27** Méning qoylirim méning awazimni anglaydu, men ularni tonuymen we ular manga egishidu. **28** Men ulargha menggülük hayat ata qilimen; ular esla halak bolmaydu. Héchkim ularni qolumdin tartiwalalmaydu. (aiōn g165, aiōnios g166) **29** Ular ni manga teqdim qilghan atam hemmidin üstündür we héchkim ularni atamning qolidin tartiwalalmaydu. **30** Men we Ata [eslidinla] birdurmiz. **31** Buning bilen Yehudiylar yene uni chalmakéseq qilishmaqchi bolup, yerdin qollirigha tash élishti. **32** Eysa ulargha: — Atamdin kelgen nurghun yaxshi emellerni silerge körsettim. Bu emellerning qaysisi üçün méni chalmakéseq qilmaqchisiler? — dédi. **33** — Séni yaxshi bir emel üçün emes, belki kupurluq qilghining üçün chalmakéseq qilimiz. Chünki sen bir insan turuqluq, özüngni Xuda qilip körsetting! — dédi Yehudiylar jawaben. **34** Eysa ulargha mundaq jawab berdi: — Silerge tewe muqeddes qanunda «Men éyttim, siler ilahlarsiler» dep pütülgen emesmu? **35** Xuda öz söz-kalamini yetküzgenlerni «ilahlar» dep atighan yerde (we muqeddes yazmilarda étylghini hergiz küchtin qalmaydu) **36** néme üçün Ata Özige xasmuqeddes qilip paniy dunyagha ewetken zat «Men Xudaning Oghlimen» dése, u toghruluq «kupurluq qilding!» deysiler? **37** Eger Atamning

emellirini qilmisam, manga ishenmenglar. **38** Biraq qilsam, manga ishenmigen halettimu, emellarning özlrige ishiniglar. Buning bilen Atining mende ikenlikini, méningmu Atida ikenlikimni heq dep bilip étiqad qilidighan bolisiler. **39** Buning bilen ular yene uni tutmaqchi boldi, biraq u ularning qolliridin qutulup, u yerdin ketti. **40** Andin u yene Iordan deryasining u qétigha, yeni Yehya [peyghember] deslipide ademlerni chömüldürgen jaygha béríp, u yerde turdi. **41** Nurghun kishiler uning yénigha keldi. Ular: — Yehya héch möjizilik alamet körsetmigen, lékin uning bu adem toghrisida barliq éytqanliri rast iken! — déyishti. **42** Shuning bilen nurghunlighan kishiler bu yerde uninggha étiqad qildi.

11 Lazarus dégen bir adem késel bolup qalghanidi. U Meryem we hedisi Marta turghan, Beyt-Aniya dégen kentte turatti **2** (bu Meryem bolsa, Rebge xushbuy mayni sürkigen, putlirini öz chachliri bilen értip qurutqan héliqi Meryem idi; késel bolup yatqan Lazarus uning inisi idi). **3** Lazarusning hediliri Eysagha xewerchi ewetip: «I Reb, mana sen söygen [dostung] késel bolup qaldi» dep yetküzdi. **4** Lékin Eysa buni anglap: — Bu késeldin ölüp ketmeydu, belki bu arqiliq Xudaning Ogghli ulughlinip, Xudaning shan-sheripi ayan qilini — dédi. **5** Eysa Marta, singlisi we Lazarusni tolimu söyetti. **6** Shunga u Lazarusning késel ikenlikini anglighan bolsimu, özi turuwatqan jayda yene ikki kün turdi. **7** Andin kéyin u muxlislirigha: — Yehudiyege qayta barayli! — dédi. **8** Muxlisliri uninggha: — Ustaz, yéqindila [u yerdiki] Yehudiylar séni chalmakéseq qilmaqchi bolghan tursa, yene u yerge qayta baramsen? — déyishti. **9** Eysa mundaq dédi: — Kündüzde on ikki saet bar emesmu? Kündüzi yol mangghan kishi putlashmas, chünki u bu dunyaning yorugini köridi. **10** Lékin kéchisi yol mangghan kishi putlishar, chünki uningda yoruqluq yoqtur. **11** Bu sözlerni éytqandin kéyin, u: — Dostimiz Lazarus uxlap qaldi; men uni uyqusidin oyghatqili barimen, — dep qoshup qoydi. **12** Shunga muxlislar uninggha: — I Reb, uxlighan bolsa, yaxshi bolup qalidu, — dédi.

13 Halbuki, Eysa Lazarusning ölümü toghruluq éytqanidi, lékin ular u dem élishtiki uyquni dewatidu, dep oylashti. **14** Shunga Eysa ulargha ochuqini éytip: — Lazarus öldi, — dédi. **15** — Biraq silerni dep, silerning étiqad qilishinglar üçün, [uning qéshida] bolmighanliqimgha xushalmen. Emdi uning yénigha barayli, — dédi. **16** «Qoshkézek» dep atilidighan Tomas bashqa muxlisdashlirigha: — Bizmu uning bilen bille barayli hem uning bilen bille öyley, — dédi. **17** Eysa muxlisliri bilen Beyt-Aniyagha barghanda, Lazarusning yerlikke qoyulghinigha alliqachan töt kün bolghanliqi uninggha melum boldi. **18** Beyt-Aniya Yérusalémgha yéqin bolup, uningdin alte chaqirimche yiraqliqta idi, **19** shuning bilen nurghun Yehudiylar Marta bilen Meryemge inisi toghrisida teselli bergili ularning yénigha kelgenidi. **20** Marta emdi Eysaning kéliwatqinini anglapla, uning aldigha chiqti. Lékin Meryem bolsa öyide olturup qaldi. **21** Marta emdi Eysagha: — I Reb, bu yerde bolghan bolsang, inim ölmigen bolatti. **22** Hélihém Xudadin némini tiliseng, Uning sanga shuni bérédighanliqini bilimen, — dédi. **23** — Ining qayta tirilidu, — dédi Eysa. **24** Marta: — Axirqi künide, yene tirilish künide uning jezmen tirilidighanliqini bilimen, — dédi. **25** Eysa uninggha: — Tirilish we hayatliq men özümduremen; manga étiqad qilghuchi kishi ölsimu, hayat bolidu; **26** we hayat turup, manga étiqad qilghuchi ebedil'ebed ölmes; buninggha ishinemsen? (aión g165) **27** U uninggha: — Ishinimen, i Reb; séning dunyagha kélishi muqerrer bolghan Mesih, Xudaning Ogghli ikenlikingge ishinimen. **28** Buni dep bolup, u béríp singlisi Meryemni astighina chaqirip: — Ustaz keldi, séni chaqiriwatidu, — dédi. **29** Meryem buni anglap, derhal ornidin turup, uning aldigha bardu **30** (shu peyette Eysa téxi yézigha kirmigen bolup, Marta uning aldigha méngip, uchriship qalghan yerde idi). **31** Emdi [Meryemge] teselli béríwatqan, öyde uning bilen olturghan Yehudiylar uning aldirap qopup sirtqa chiqip ketkinini körip, uni qebrige béríp shu yerde yigha-zar qilghili ketti, dep oylap, uning keynidin méngishti. **32** Meryem emdi Eysa

bar yerge barghanda uni körüp, ayighigha özini étip: — I Reb, bu yerde bolghan bolsang, inim ölmigen bolatti! — dédi. **33** Eysa Meryemning yigha-zar qilghinini, shundaqla uning bilen bille kelgen Yehudiy xelqning yigha-zar qilishqinini körgende, rohida qattiq pighan chékip, köngli tolimu biaram boldi we: **34** — Uni qeyerge qoydunglar? — dep soridi. — I Reb, kélip körgin, — déyishti ular. **35** Eysa köz yéshi qildi. **36** Yehudiy xelqi: — Qaranglar, u uni qanchilik sóygen! — déyishti. **37** We ulardin beziliri: — Qarighuning közini achqan bu kishi késsel ademni ölümün saqlap qalalmamidi? — déyishti. **38** Eysa ichide yene qattiq pighan chékip, qebrining aldigha bardı. Qebri bir ghar idi; uning kirish aghzigha chong bir tash qoyuqluq idi. **39** Eysa: — Tashni éliwétinqlar! — dédi. Ölgüchining hedisi Marta: — I Reb, yerlikke qoyghili töt kün boldi, hazir u purap ketkendu, — dédi. **40** Eysa uninggha: — Men sanga: «Étiqad qilsang, Xudaning shan-sheripini körisen» dégenidimghu! — dédi. **41** Buning bilen xalayıq tashni éliwetti. Eysa közlirini asman'gha tikip mundaq dua qildi: — I Ata, tilikimni anglighining üçün sanga teshekkür éytimen. **42** Tileklirimni hemishe anglaydighanliqingni bilimen; lékin shundaq bolsimu, etrapimdiki mushu xalayıq séning méni ewetkenlikingge ishensun dep, buni éytiwatimen! **43** Bu sözlerni qilghandin kéyin, u yuqiri awazda: — Lazarus, tashqirigha chiq! — dep tovlidi. **44** Ölgüchi qolputliri képenlen'gen, éngiki téngilghan halda tashqirigha chiqti. Eysa ulargha: — Képenni yéshiwétip, uni azad qilinglar! — dédi. **45** Meryemning yénigha pete qilip kélip, uning emillirini körgen Yehudiylar ichidin nurghunliri uninggha étiqad qildi. **46** Lékin ularning ichide beziliri Perisiylerning yénigha bérip, Eysaning qilghan ishlirini melum qilishti. **47** Shunga bash kahinlar we Perisiylar Yehudiylarning kéngeshmisini yighip: — Qandaq qilishimiz kérek? Bu adem nurghun möjizilik alametlerni yaritiwatidu. **48** Uninggha shundaq yol qoyup bériwersek, hemme adem uninggha étiqad qilip kétidu. Shundaq bolghanda, Rimliqlar kélip bu bizning jayimiz we qowmimizni weyran

qilwétidu! — déyishti. **49** Ularning ichide biri, yeni shu yili bash kahin bolghan Qayafa: — Siler héchnémini bilmeydikensiler! **50** Pütün xelqning halak bolushining ornigha, birla ademning ular üçün ölüşining ewzellikini chüshinip yetmeydikensiler, — dédi **51** (bu sözni u özlükidin éytmighanidi; belki u shu yili bash kahin bolghanliqi üçün, Eysaning [Yehudiy] xelqi üçün, shundaqla peqet u xelq üçünla emes, belki Xudaning her yan'gha tarqilip ketken perzentlirining hemmisini bir qilip uyushturush üçün ölidighanliqidin aldın bésharet bérip shundaq dégenidi). **53** Shuning bilen ular meslihetliship, shu kündin bashlap Eysani öltürüwétishni qestlidi. **54** Shuning üçün Eysa emdi Yehudiylar arisida ashkara yürmeytti, u u yerdin ayrilip chölge yéqin rayondiki Efraim isimlik bir shehirige bérip, muxlisleri bilen u yerde turdi. **55** Emdi Yehudiylarning «ötüp kétish héyti»gha az qalghanidi. Nurghun kishiler taharetni ada qilish üçün, héyttin ilgiri yézilardin Yérusalémgha kélishti. **56** Shuning bilen bille shu kishiler Eysani izdeshti. Ular ibadetxanida yighilghanda bir-birige: — Qandaq oylawatisiler? U héyt ötküzgili kelmesmu? — déyishti. **57** Bash kahinlar bilen Perisiylar bolsa uni tutush üçün, herkimning uning qeyerdilikini bilse, melum qilishi toghruluq perman chiqarghanidi.

12 Ötüp kétish héytidin alte kün ilgiri, Eysa özi ölümün tirildürgen Lazarus turuwatqan jay — Beyt-Aniyagha keldi. **2** Shu wejidin ular u yerde uninggha ziyapet berdi. Marta méhmanlarni kütüwatatti; Lazarus bolsa Eysa bilen hemdastixan bolghanlarning biri idi. **3** Meryem emdi nahayiti qimmet bahalıq sap sumbul etirdin bir qadaq ekilip, Eysaning putlirigha quydi andin chachliri bilen putlirini értip qurutti. Etirning xush puriqi öyni bir aldi. **4** Lékin uning muxlisiridin biri, yeni uninggha pat arida satqunluq qilghuchi, Simonning oghli Yehuda Ishqariyot: **5** — Némishqa bu [qimmet bahalıq] etir kembeghellerge sediqe qilip bérilishke üç yüz dinargha sétilmidi? — dédi **6** (u bu sözni kembeghellerning ghémini yégenliki üçün emes, belki oghri bolghanliqi

üçün dégenidi; chünki u [muxlislarning ortaq] — dep telep qilшти. **22** Filip bérip buni hemyanini saqlighuchi bolup, daim uninggha Andriyasqa éytti. Andin Andriyas we Filip ikkisi sélin'ghinidin oghriliwalatti). **7** Emdi Eysa: Eysagha melum qildi. **23** Lékin Eysa ulargha — Ayalni öz ixtiyarigha qoyghin! Chünki u jawaben mundaq dédi: — «Insan'oghlining shan-sherepte ulughlinidighan waqit-saiti yétip qilip saqlighandur; **8** chünki kembegheller hemishe siler bilen bille bolidu, lékin men hemishe siler bilen bille bolmaymen, — dédi. **9** Zor bir top Yehudiylar uning shu yerde ikenlikidin xewer tépip, shu yerge keldi. Ularning kélishi yalghuz Eysani depla emes, yene u ölümdin tirildürgen Lazarusnimu körüş üçün idi. **10** Lékin bash kahinlar bolsa Lazarusnimu öltürüşni meslihetleshkenidi; **11** Chünki uning sewebidin nurghun Yehudiylar özliridin chékinip Eysagha étiqad qiliwatatti. **12** Etisi, «[ötüp kétish] héyti»ni ötküzüşke kelgen zor bir top xalayıq Eysaning Yérusalémgha kéliwatqanliqini anglap, **13** qollirigha xorma shaxlirini tutushqan halda uni qarshi alghili chiqishti we: «Teshekkür-hosanna! Perwerdigarning namida kelgüchi, Israilning padishahigha mubarek bolghay!» dep warqirashti. **14** Eysa bir texeyni tépip, uninggha mindi; xuddi [muqeddes yazmilarda] mundaq pütülgendek: — **15** «Qorqma, i Zion qizi! Mana, Padishahing éshek texiyige minip kéliwatidu!». **16** Eyni chaghda uning muxlisliri bu ishlarni chüshenmeytti, lékin Eysa shan-sherepte ulughlan'ghandin kéyin, bu sözlarning uning toghruluq pütülgelikini, shundaqla bu ishlarning derweqe uningda shundaq yüz bergelikini ésige keltürdi. **17** Emdi u Lazarusni qebridin chaqirip tirildürgen chaghda uning bilen bille bolghan xalayıq bolsa, bu ishqqa guwahliq bériwatatti. **18** Eysa yaratqan bu möjizilik alametnimu anglighachqa, uni qarshi élishqa shu bir top ademler chiqishqanidi. **19** Perisiylar bolsa bir-birige: — Qaranglar, [barliq] qilghininglar bikar ketti! Mana emdi pütkül jahan uninggha egeshmekte! — déyishti. **20** Ötüp kétish héytida ibadet qilghili kelgenler arisida birneche greklarmu bar idi. **21** Bular emdi Galiliyening Beyt-Saida yézisidin bolghan Filipning yénigha kélip: — Ependim, biz Eysa bilen körüşsek,

— dep telep qilшти. **22** Filip bérip buni Andriyasqa éytti. Andin Andriyas we Filip ikkisi Eysagha melum qildi. **23** Lékin Eysa ulargha jawaben mundaq dédi: — «Insan'oghlining shan-sherepte ulughlinidighan waqit-saiti yétip keldi. **24** Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, bughday déni tupraq ichige chüshüp ölmigüche, özi yenila yalghuz qalidu; lékin ölse, mol hosul béridu. **25** Kimdekim öz hayatini ayisa uningdin mehrum bolidu; lékin bu dunyada öz hayatidin nepretlense, uni menggülük hayatliqqa saqliyalaydu. (aiōnios g166) **26** Kimdekim xizmitimde bolushni xalisa, manga egeshsun. Men qeyerde bolsam, méning xizmetchimmu shu yerde bolidu. Kémdekim méning xizmitimde bolsa, Ata uninggha izzet qilidu. **27** Hazir jénim qattiq azabliniwatidu. Men néme déyishim kérek? «Ata, méni bu saettin qutquzghin!» deymu? Lékin men del mushu waqit-saet üçün keldim. **28** Ata, naminggha shan-sherep keltürgin!». Shuan, asmandin bir awaz anglinip: — Uninggha shan-sherep keltürdüm we yene uninggha shan-sherep keltürimen!» — déyildi. **29** Buni anglighan shu yerde turghan xalayıq: — Hawa güldürlidi, — déyishti. Yene beziler bolsa: — Bir perishte uninggha gep qildi, — déyishti. **30** Eysa bolsa jawaben: — Bu awaz méni dep emes, silerni dep chüshti. **31** Emdi dunyaning üstige höküm chiqirilish waqti keldi; hazir bu dunyaning hökümdarining tashqirigha qoghlinish waqti keldi. **32** We men bolsam, yerning üstidin kötürülginimde, pütkül insanlarni özümge jelp qilip tartimen, — dédi **33** (uning buni dégini özining qandaq ölüm bilen ölidighanliqini körsetkini idi). **34** Xalayıq buninggha jawaben uningdin: — Biz muqeddes qanundin Mesihning ebedgiche qalidighinini anglighan; sen qandaqsige «Insan'oghli kötürülüşhi kérek» deysen?! Bu qandaqmu «Insan'oghli» bolsun? — dep soridi. (aiōn g165) **35** Shunga Eysa ulargha: — Nurning aranglarda bolidighan waqti uzun bolmaydu. Shunga qarangghuluqning silerni bésiwalmasliqi üçün, nur bar waqtida [uningda] ménginglar; qarangghuluqta mangghan kishi özining qeyerge kétiwatqanliqini bilmeydu. **36** Nur

aranglarda bar waqitta, uninggha ishininglar; buning bilen nurning perzentliri bolisiler, — dédi. Eysa bu sözlerni qilghandin kéyin, ulardin ayrilip yoshurunuwalidi. 37 Gerche u ularning köz aldida shunche tola möjizilik alamet körsetken bolsimu, ular téxi uninggha étiqad qilmidi. 38 Shuning bilen Yeshaya peyghemberning yazmisida aldin'ala körsitilgen bésharet del emelge ashurdi: «I Perwerdigar, bizning yetküzgen xewirimizge kimmu ishen'gen? Hem «Perwerdigarning biliki» Bolghuchi kimgimu ayan qilin'ghan?» 39 Xalayiqling étiqad qilmighinining sewebi del shuki (xuddi Yeshaya peyghember yene aldin'ala éytqandek): «[Perwerdigar] ularning közlirini kor, Qelbini tash qildi; Meqset, ularning közlirining körüp, Qelbining chüshinip, [Gunahliridin] yénishining aldini élish üçündür; Bolmisa, Men ularni saqaytqan bolattim, — [deydu Perwerdigar]». 41 Bu sözlerni Yeshaya [peyghember] [Mesihning] shan-sheripini körüp uninggha qarita aldin'ala söz qilghinida éytqanidi. 42 Wehalenki, gerche hetta Yehudiy aqsaqalliridinmu nurghunlighan ademler uninggha étiqad qilghan bolsimu, ular Perisiyler wejidin qorqup, özlirining sinagogtin qoghlap chiqiriwétilmesliki üçün uni étirap qilmidi. 43 Buning sewebi, ular insanlardin kélidighan izzet-shöhretni Xudadin kélidighan izzet-shöhrettin yaxshi köretti. 44 Biraq Eysa yuqiri awaz bilen mundaq dédi: — Manga étiqad qilghuchi mangila emes, belki méni Ewetküchige étiqad qilghuchidur. 45 Kimki méni körgüchi bolsa, méni Ewetküchini körgüchi bolidu. 46 Men manga étiqad qilghuchilar qaranghuluqta qalmisun dep, nur süpitide dunyagha keldim. 47 Birsü sözlirimni anglap, ularni tutmisa, uni soraqqa tartmaymen; chünki men dunyadikilerni soraqqa tartqili emes, belki dunyadikilerni qutquzghili keldim. 48 Biraq méni chetke qaqquchini, shundaqla sözlirimni qobul qilmighanni bolsa, uni soraqqa tartquchi birsi bar. U bolsimu, men éytqan söz-kalamimdur. U axirqi küni uni soraqqa tartidu. 49 Chünki men özlükümdin sözligimni yoq, belki méni ewetken Ata méning némini déyishim we

qandaq sözlishim kéreklikige emr bergen. 50 Uning emrining menggülik hayatliq ikenlikini bilimen. Shunga némini sözlisem, Ata manga buyrughinidek sözleymen. (aiōnios g166)

13 Ötüp kétish héytidin ilgiri, Eysa bu dunyadin ayrilip, Atining yénigha baridighan waqit-saetning yétip kelgenlikini bildi we shuning üçün bu dunyadiki öz ademlirige körsitip kelgen méhir-muhebbitini axirghiche toluq körsitip turdi. 2 Emdi kechlik tamaq yéyiliwatqanidi; Iblis alliburun Simonning oghli Yehuda Ishqariyotning könglige Eysagha satqunluq qilish weswesisini salghanidi. 3 Eysa Atining her ishni uning qoligha tapshurghinini, we özining Xudaning yénidin kélip, Xudaning yénigha qaytidighanliqini bilgechke, 4 dastixandin turup, ton-könglikini yéship, bir löngge bilen bélini baghlidi. 5 Andin jawurgha su quyup, muxlislarning putlirini yuyushqa we bélige baghligghan löngge bilen sürtüp qurutushqa bashlidi. 6 Nöwet Simon Pétrusqa kelgende, Pétrus uninggha: — I Reb, putumni sen yusang qandaq bolghini?! — dédi. 7 Eysa uninggha: — Néme qiliwatqinimni hazir bilmeysen, lékin kéyin bilisen, — dédi. 8 Pétrus: — Sen méning putumni yusang hergiz bolmaydu! — dédi. Eysa uninggha jawaben: — Séni yumisam, méning bilen teng nésiweng bolmaydu, — dédi. (aiōn g165) 9 Simon Pétrus: — I Reb, undaqta peqet putlirimnila emes, qollirimnimu, béshimnimu yughaysen! — dédi. 10 Eysa uninggha: — Bedini yuyulup, tamamen pakiz bolghan adem peqet putlirini yusila qayta yuyunushining hajiti bolmaydu. Siler pakiz, lékin hemminglar emes, — dédi 11 (chünki u özini kimning tutup bérédighanliqini biletti; shuning üçün u «Hemminglarla pakiz emes» dégenidi). 12 Shuning bilen u ularning putlirini yuyup bolghandin kéyin, ton-könglikini kiyip, yene dastixan'gha olturup ulargha mundaq dédi: — Silerge néme qilghinimni uqtunglarmu? 13 Siler méni «Ustaz» we «Reb» deysiler we rast éytisiler, men shundaqturmen. 14 Eger men Reb we ustazinglar turuqluq, putliringlarni yughanikenmen, silermu bir-

biringlarning putlirini uyushunglar kérek. **15** Men silerge qilghandek silerningmu hem shundaq qilishinglar üçün bu ülgini qaldurdum. **16** Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, qul xojayinidin üstün turmaydu, elchimu özini ewetküchidin üstün turmaydu. **17** Bu ishlarni bilgenikensiler, shundaq qilsanglar bextliksiler! **18** Men bularni hemminglarga qaritip éytmidim. Men tallighanlirimni bilimen, lékin [muqeddes yazmilarda] aldın pütülgen: «Men bilen hemdastixan bolup nénimni yégenmu manga put attı!» dégen bu sóz emelge ashurulmay qalmaydu. **19** Men bu ish yüz bérishtin awwal uni silerge éytip qoyayki, u ishlar yüz bergende méning «Bar Bolghuchi» ikenlikimge ishınisiler. **20** Berheq, berheq, silerge shuni éytip qoyayki, kimki men ewetken herqandaq birsini qobul qilghan bolsa, méni qobul qilghan bolıdu; we méni qobul qilghuchılar méni Ewetküchini qobul qilghan bolıdu. **21** Eysa bu sözlerni éytqandin kéyin, rohta qattıq pıghan chékip, mundaq guwahlıq berdi: — Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, aranglarda bireylen manga satqunluq qılıdu! **22** Muxlislar kimni dewatqanlıqını bilelmey, bir-birige qarashtı. **23** Emdi dastixanda muxlislıridin biri Eysaning meydisige yölinip yatqanıdı; u bolsa «Eysa sóyidighan muxlis» idi. **24** Simon Pétrus unıngdin [Eysaning] kimni dewatqınıni sorap béqishini isharet qıldı. **25** Shuning bilen u Eysaning meydisige yölinip turup unıngdin: — I Reb, u kimdur? — dep sorıdı. **26** Eysa jawab bérıp: — Bu bir chishlem nanni ashqa tögürüp kimge sunsam, shudur, — dédı. Shuning bilen u bir chishlem nanni [ashqa] tögürüp, Simonning oghlı Yehuda Ishqariyotqa sundı. **27** Yehuda nanni élıwıdı, Sheytan unıng ichige kirdi. — Qılıdighınıgıni chapsan qil, — dédı Eysa unınggha. **28** (Emdi dastixanda olturghanlarning héchqaysısı unıng [Yehudagha] bu sözlerni néme üçün dégınıni bılmıdı. **29** Yehuda ularning ortaq hemyanını tutqını üçün, beziler Eysa unınggha: «Bizge kéreklik héytliq nersilerni élip kel» yaki «Kembeghellerge birer nerse ber» dewatsa

kérek, dep oylashtı). **30** Yehuda bu bir chishlem nanni élıpla tashqırıgha chiqıp kettı (bu chagh kéche idi). **31** Yehuda tashqırıgha chiqıp kettkendın kéyin, Eysa mundaq dédı: — Emdi İnsan’oghlı ulughlınidighan waqıt-saet yétip keldi we Xuda u arqılıq ulughlınidı. **32** We eger Xuda unıngda ulughlınsa, Xudamu Özıde uni ulughlaydu, shundaqla derhal uni ulughlaydu. **33** Balilirim, siler bilen bılle bolıdighan yene azghına waqtım qaldı. Silér méni izdeysiler, lékin méning Yehudıylargha: «Men barıdighan yerge siler baralmaysiler» dep éytqınımdek, bunı silergimu éytimeın. **34** Silerge yéngı bir emr tapshurımenki, «bir-biringlarnı sóyüıglar». Silerni sóyginımdek, silermu bir-biringlarnı sóyüıglar. **35** Aranglarda bir-biringlargha méhir-muhebbitinglar bolsa, hemme adem silernıng méning muxlislırim ikenlikınglarnı bılıdu. **36** Simon Pétrus unıngdin: — I Reb, qeyerge barısen? — dep sorıdı. Eysa jawaben: — Men kétédighan yerge hazırche egıship baralmaysen, lékin kéyin manga egıship barısen, — dédı. **37** Pétrus unınggha: — I Reb, néme üçün hazır séning keyningdin egıship baralmaymen? Sen üçün jénimni pıda qılay! — dédı. **38** Eysa jawaben mundaq dédı: — Men üçün rasttınla jéningni pıda qılamısen? Berheq, berheq, sanga éytip qoyayki, xoraz chillıghuche, sen mendın üç qétım tanısen!

14 Köıglüıglarnı parakende qılmanglar!

Xudagha ishınisiler, mangımu ishınııglar.

2 Atamning öyide nurghun makanlar bar. Bolmıghan bolsa, bunı silerge éytqan bolattım; chünki men herbiringlargha orun teyyarlash üçün shu yerge kétıp barımen. **3** Men silerge orun teyyarlıghılı barıdighanıkenmen, choqum qaytıp kélıp, silerni özümge alımen; shuning bilen, men qeyerde bolsam, silermu shu yerde bolısiler. **4** Silér méning qeyerge kétédighanlıqımni we u yerge barıdighan yolni bilısiler. **5** Tomas unınggha: — I Reb, séning qeyerge kétédighanlıqınıgıni bılmeymiz. Shundaq iken, yolni qandaq bilıımız? — dédı. **6** Eysa unınggha: — Yol, heqıqet we hayatlıq özümduımen. Méningısız héchkim Atıning yénıgha baralmaydu. **7** Eger méni tonughan

bolsanglar, Atamnimu tonughan bolattinglar. Hazirdin boshlap uni tonudunglar hem uni kördünglar, — dédi. **8** — I Reb, Atini bizge körsitip qoysangla, shu kupaye, — dédi Filip. **9** Eysa uninggha mundaq dédi: — «I Filip, siler bilen birge bolghinimgha shunche waqit boldi, méni téxiche tonumidingmu? Méni körgen kishi Atini körgen bolidu. Shundaq turuqluq, sen némishqa yene: «Bizge Atini körsetkeysen» deysen? **10** Men Atida, Ata mende ikenlikige ishenmensen? Silerge éytqan sözlirimni özlükümdin éyqtinim yoq; belki mende turuwatqan Ata Öz emellirini qiliwatidu. **11** Méning Atida bolghanliqimgha, Atining mende bolghanliqigha ishininglar. Yaki héchbolmighanda, méning qilghan emellirimdin manga ishininglar. **12** Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, manga ishen'gen kishi méning qiliwatqan emellirimni qilalaydu; we bulardinmu téximu ulugh emellerni qilidu, chünki men Atining yénigha [qaytip] kétimen. **13** We Atining Oghulda ulughlinishi üçün, hernémimi méning namim bilen tilisenglar, shularni ijabet qilimen. **14** Méning namim bilen herqandaq nersini tilisenglar, men silerge shuni ijabet qilimen». **15** — «Méni söysenglar, emrlirimge emel qilisiler. **16** Menmu Atidin tileymen we U silerge bashqa bir Yardemchi ata qilidu. U siler bilen ebedgiche birge bolidu. (aiōn g165) **17** U bolsimu Heqiqetning Rohidur. Uni bu dunyadikiler qobul qilalmaydu, chünki Uni ne körmeydu, ne tonumaydu. Biraq siler Uni tonuysiler, chünki U siler bilen bille turuwatidu hem silerde makan qilidu. **18** Men silerni yétim qaldurmaymen, yéninglarga yene qaytip kélimen. **19** Azghina waqittin kéyin, bu dunya méni körmeydu, lékin siler körüsiler. Men hayat bolghanliqim üçün, silermu hayat bolisiler. **20** Shu künde méning Atamda bolghanliqim, silerning mende bolghanliqinglar we menmu hem silerde bolghanliqimni bilisiler. **21** Kim emrlirimge ige bolup ularni tutsa, méni söygüchi shu bolidu. Méni söygüchini Atammu söyidu, menmu uni söyimen we özümni uninggha ayan qilimen». **22** Yehuda (Yehuda Ishqariyot emes) uningdin: — I Reb, sen özüngni bu dunyadikilerge ayan

qilmay, bizgila ayan qilishing qandaq ish? — dep soridi. **23** Eysa uninggha jawaben mundaq dédi: — «Birkim méni söyse, sözüمنى tutidu; Atammu uni söyidu we [Atam] bilen ikkimiz uning yénigha bérrip, uning bilen bille makan qilimiz. **24** Méni söymeydighan kishi sözlirimni tutmaydu; we siler anglawatqan bu söz bolsa méning emes, belki méni ewetken Atiningkidur. **25** Men siler bilen bille boluwatqan chéghimda, bularni silerge éyttim. **26** Lékin Ata méning namim bilen ewetidighan Yardemchi, yeni Muqeddes Roh silerge hemmini ögitidu hem méning silerge éytqan hemme sözlirimni ésinglarga keltüridu. **27** Silerge xatirjemlik qaldurimen, öz xatirjemlikimni silerge bérimen; méning silerge berginim bu dunyadikilerning berginidek emestur. Könglünglarni parakende qilmanglar we jür'etsiz bolmanglar. **28** Siler méning: «Men [silerdin] ayrilip kétimen, kéyin yéninglarga yene qaytip kélimen» déginimni anglidinglar. Méni söygen bolsanglar, Atining yénigha kétidighanliqim üçün xursen bolattinglar. Chünki Ata mendin ulughdur. **29** Silerning bu ishlar yüz berginide ishinishinglar üçün bu [ishlar] yüz bérishtin awwal silerge éyttim. **30** Mundin kéyin siler bilen köp sözlshemeymen; chünki bu dunyaning hökümdari kélish aldida turidu we mendin kirgüdek héch yochuq tapalmaydu. **31** Lékin bu dunyaning ademlirining méning Atini söyidighanliqimni bilishi üçün Ata manga néme emr qilghan bolsa, men del shuni emelge ashurimen. Turunglar, bu jaydin kétéyli».

15 — «Heqiqiy üzüm téli» özümdurmen, Atam bolsa baghwendur. **2** Baghwen mendiki méwe bermeydighan herbir shaxni késip tashlaydu. Méwe bergenlirini bolsa téximu köp méwe bersun dep, pak qilip putap turidu. **3** Emdi siler men silerge yetküzgen sözüm arqiliq alliburun pak boldunglar. **4** Siler mende izchil turunglar, menmu silerde izchil turimen. Shax talda turmay, özi méwe bérelmeydighinidek, silermu mende izchil turmisanglar, méwe bérelmaysiler. **5** «Üzüm téli» özümdurmen, siler bolsanglar shaxliridursiler. Kim mende izchil tursa, menmu shundaqla uningda

turghinimda, u köp méwe béridu. Chünki mensiz héchnémini qilalmaysiler. **6** Birsı mende turmisa, u [kéreksiz] shaxtek tashlinip, qurup kétidu. Bundaq shaxlar yighip kélınıp otqa tashlinidu. **7** Siler mende izchil tursanglar we sözlirim silerde izchil tursa, némini telep qilsanglar, silerge shu ijabet bolidu. **8** Silerning köp méwi bérishinglar, shundaqla méning muxlisirim ikenlikinglarni ispatlashinglar bilen shan-sherep Atamgha keltürülıdu. **9** Atam méni sóyginidek, menmu silerni sóydüm; méning méhir-muhebbitimde izchil turunglar. **10** Eger emrlirimni tutsanglar, xuddi men Atamning emrlirini tutqan we hemishe uning méhir-muhebbitide turghinimdek, silermu hemishe méning méhir-muhebbitimde turisiler. **11** Méning xushalliqim silerde bolsun we shuningdek xushalliqinglar tolup tashsun dep, men bularni silerge éyttim. **12** Méning emrim shuki, men silerni sóyginimdek, silermu bir-biringlarni sóyunglar. **13** Insanlarning öz dostliri üçün jénini pida qilishtin chongqur méhir-muhebbiti yoqtur. **14** Silerge buyrughan emrlirimni ada qilsanglar, méning dostlirim bolisiler. **15** Emdi mundin kéyin men silerni «qul» dep atimaymen. Chünki qul xojayinining néme qiliwatqinini bilmeydu. Uning ornigha silerni «dost» dep atidim, chünki Atamdin anglighanlirimning hemmisini silerge yetküzdüm. **16** Siler méni tallighininglar yoq, eksiche men silerni tallidim we silerni bérıp méwe bersun hemde méwiliringlar daim saqlansun, méning namim bilen Atidin néme tilisenglar, u silerge bersun dep silerni tiklidim. **17** Silerge shuni emr qilimenki, bir-biringlarni sóyunglar. **18** Bu dunyadikiler silerdin nepretlense, silerdin awwal mendin nepretlen'genlikini bilinglar. **19** Silermu bu dunyadikilerdin bolghan bolsanglar, bu dunyadikiler silerni özimizningki dep, sóygen bolatti. Biraq siler bu dunyadin bolmighachqa, belki men silerni bu dunyadin ayrip tallighanliqim üçün, emdi bu dunyadikiler silerdin nepretlinidu. **20** Men silerge éytqan sözni ésinglarda tutunglar: «Qul xojayinidin üstün turmaydu». Ular

manga ziyankeshlik qilghan bolsa, silergimu ziyankeshlik qilidu. Méning sözüمنى tutqan bolsa, ular silerningkinimu tutidu. **21** Biraq méning namim tüpeylidin ular silergimu shu ishlarning hemmisini qilidu, chünki ular méni Ewetküchini tonumaydu. **22** Eger men kélip ulargha söz qilmighan bolsam, ularda gunah yoq dep hésablinatti. Lékin hazir gunahi üçün ularning héch bahanisi yoqtur. **23** Kimdekim mendin nepretlense Atamdinmu nepretlen'gen bolidu. **24** Men ularning arisida bashqa héchkim qilip baqmighan emellerni qilmighan bolsam, ularda gunah yoq dep hésablinatti. Lékin ular hazir [emellirimni] körgen turuqluq, yenila hem mendin hem Atamdin nepretlendi. **25** Lékin bu ishlar ulargha tewe bolghan Tewrat qanunida: «Héhqandaq sewebsizla mendin nepretlendi» dep pütülgen söz emelge ashurulushi üçün shundaq yüz berdi. **26** Lékin men silerge Atining yénidin ewetidighan Yardemchi, yeni Atining yénidin chiqquchi Heqiqetning Rohi kelgende, U manga guwahliq béridu. **27** Silermu manga guwahliq bérésiler, chünki siler bashtin tartip men bilen bille boldunglar.

16 Silerning putlishop ketmeslikinglar üçün bularni silerge éyttim. **2** Ular silerni sinagoglarning jamaetliridin qoghlap chiqiriwétidu; hemde shundaq bir waqit-saet kéliduki, silerni öltürgüchi özini Xudagha xizmet qiliwatimen, dep hésablaydu. **3** Ular bularni ya Atini, ya méni tonumighanliqi üçün qilidu. **4** Lékin men bu ishlarni silerge éyttimki, waqit-saiti kelgende, men shundaq aldin'ala éytqinimni ésinglarga keltüreleysiler. **5** — Men bashta bularni silerge éytmidim, chünki men siler bilen bille idim. Lékin emdi méni ewetküchining yénigha qaytip kétimen. Shundaq turuqluq, aranglardin héchkim mendin: «Nege kétisen?» dep sorimaywatidu. **6** Eksiche, silerge bularni éytqinim üçün, qelbinglar qayghugha chömüp ketti. **7** Emma men silerge heqiqetni éytip qoyayki, méning kétishim silerge paydiliqtur. Chünki eger ketmisem, Yardemchi silerge kelmeydu. Emma ketsem, Uni silerge ewetimen. **8** U kelgende, bu dunyadikilerge gunah toghrisida, heqqaniylik

toghrisida we axiret soriqi toghrisida heqiqetni bilgüzidu. 9 U ularni gunah toghrisida bilgüzidu, chunki ular manga étiqad qilmidi. 10 Ularni heqqaniylik toghrisida [bilgüzidu], chunki Atamning yénigha qaytip barimen we siler méni yene körelmeysiler. 11 Ularni axiret soriqi toghrisida [bilgüzidu], chunki bu dunyaning hökümdari üstige höküm chiqirildi. 12 Silerge éytidighan yene köp sözlirim bar idi; lékin siler ularni hazirche kötürelmeysiler. 13 Lékin U, yeni Heqiqetning Rohi kelgende, U silerni barliq heqiqetke bashlap baridu. Chunki U özlükidin sözlimeydu, belki némini anglighan bolsa, shuni sözleydu we kelgüsude bolidighan ishlardin silerge xewer béridu. 14 U méni ulughlaydu; chunki U mende bar bolghanni tapshuruwélip, silerge jakarlaydu. 15 Atida bar bolghanning hemmisi hem méningkidur; mana shuning üçün men: «U mende bar bolghanni tapshuruwélip, silerge jakarlaydu» dep éyttim. 16 Az waqittin kéyin, méni körmeysiler; we yene bir'az waqit ötkendin kéyin, méni qayta körisiler, chunki men Atamning yénigha kétimen». 17 Shunga muxlislarning beziliri bir-birige: — Bizlerge: — «Az waqittin kéyin, méni körmeysiler; yene bir'az waqit ötkendin kéyin, méni qayta körisiler» we yene «Chunki men Atamning yénigha kétimen» dégini néme déginidu? 18 «Az waqittin kéyin» dégen sözining menisi néme? Uning némilerni dewatqanlirini bilmiduq, — déyishidu. 19 Eysa ularning özidin némini sorimaqchi bolghinini bilip ulargha mundaq dédi: — «Méning «Az waqittin kéyin, méni körmeysiler; yene bir'az waqit ötkendin kéyin, méni körisiler» déginimning menisini bir-biringlardin sorawatamsiler? 20 Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, siler yigha-zar kötürüsiler, lékin bu dunyadikiler xushal bolushup kétidu; siler qayghurisiler, lékin qayghuliringlar shadliqqa aylinidu. 21 Ayal kishi tughutta azablinidu, chunki uning waqit-saiti yétip kelgen; lékin bowiqi tughulup bolghandin kéyin, bir perzentning dunyagha kelgenlikining shadliqi bilen tartqan azabini untup kétidu. 22 Shuninggha oxshash, silermu hazir azabliniwatisiler, lékin men

siler bilen qayta körüshimen, qelbinglar shadlinidu we shadliqinglarni héchkim silerdin tartiwalalmaydu. 23 Shu künde siler mendin héchnerse sorimaysiler. Berheq, berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, méning namim bilen Atidin némini tilisenglar, u shuni silerge béridu. 24 Hazirghiche méning namim bilen héchnéme tilimidinglar. Emdi tilenglar, érishisiler, buning bilen shadliqinglar tolup tashidu! 25 Silerge bularni temsiller bilen éytip berdim. Biraq shundaq bir waqit kéliduki, u chaghda silerge yene temsiller bilen sözlimeymen, Ata toghruluq silerge ochuq éytimen. 26 Shu küni tilekliringlarni méning namim bilen iltija qilisiler. Men siler üçün Atidin telep qilimen, dep éytmaymen; 27 chunki Ata özimu silerni söyidu; chunki siler méni söyisiler we méning Xudaning yénidin kelgenlikimge ishendinglar. 28 Men Atining yénidin chiqip bu dunyagha keldim; emdi men yene bu dunyadin kétip Atining yénigha barimen». 29 Muxlisliri: — Mana sen hazir ochuq éytwatisen, temsil keltürüp sözlimiding! 30 Biz séning hemmini bilginingni, shundaqla héchkimning sendin soal sorishining hajiti yoqluqini emdi bilip yettuq. Shuningdin séning Xudaning yénidin kelgenlikimge ishenduq, — déyishti. 31 Eysa jawaben ulargha: — Hazir ishendinglarmu? 32 Mana, shundaq waqit-saiti kéley dep qaldi, shundaqla kélip qaldiki, hemminglar méni yalghuz tashlap herbiringlar öz yolliringlarga tarqilip kétisiler. Biraq men yalghuz emesmen, chunki Ata men bilen billidur. 33 Silerning mende xatirjemlikke ige bolushunglar üçün bularni silerge éyttim. Bu dunyada turup azab-oqubet tartisiler, emma gheyretlik bolunglar! Men bu dunya üstidin ghelibe qildim!

17 Eysa bu sözlerni qilghandin kéyin, közlirini ershke tikip, mundaq dua qildi: — I Ata, waqit-saet yétip keldi; Sen Oghlungni ulughlatquzghaysen; buning bilen Oghlungmu Séni ulughlatquzidu; 2 yeni, uning Sen uninggha tapshurghan insanlarga menggülük hayat ata qilishi üçün, uninggha pütkül et igiliridin üstün hoquq ata qilghiningdek, uni

ulughlatquzghaysen. (aiōnios g166) **3** Menggülik hayat shuki, birdinbir heqiqiy Xuda — Séni we Sen ewetken Eysa Mesihni tonushtin ibarettur. (aiōnios g166) **4** Men Séning emel qilishim üçhün tapshurghan ishingni orundishim bilen Séni yer yüzide ulughlatquzdum. **5** I Ata, Séning alem apiride bolushtin burun men Özüngning yéningda ige bolghan shan-sherep bilen méni Özüngning yéningda ulughlatquzghaysen. **6** Sen bu dunyadin manga tallap bergen ademlerge Séning namingni ayan qildim. Ular Séningki idi, Sen ularni manga berding we ular Séning söz-kalamingni tutup keldi. **7** Ular hazir Sen manga bergen hemme nersilerning Séningdin kelgenlikini bildi. **8** Chünki Sen manga tapshurghan sözlerni ulargha yetküzdüm; ularmu bularni qobul qildi, shuning bilen Sendin chiqqinimni heqiqeten bilip yetti hemde Séning méni ewetkenlikinggimu ishendi. **9** Bulargha dua qilimen; bu dunyadiki ademlerge emes, belki Sen manga bergen ademlerge dua qilimen; chünki ular Séningkidur. **10** Méning barliqim Séningkidur we Séning barliqing bolsa méningkidur we men ularda sherep taptim. **11** Men emdi bu dunyada turiwermeymen; lékin ular bu dunyada qaldi we men Séning yéninggha kétiwatimen. I muqeddes Ata, Sen manga bergen naming arqiliq ularni saqlighinki, biz ikkimiz bir bolghinimizdek, ularmu bir bolghay. **12** Men ular bilen bille bolghan waqtimda, Sen manga bergen naming bilen ularni saqlidim hem qoghdidim; we muqeddes yazmildariki bésharetning emelge ashurulushi yolida, ularning ichidin halaketke xas bolghan kishidin bashqa birimu yoqalmidi. **13** Mana emdi séning yéninggha barimen. Méning shadliqim ularda tolup tashsun dep, bu sözlerni dunyadiki waqtimda sözlidim. **14** Men ulargha söz-kalamingni tapshurdum. Men bu dunyadin bolmighinimdek, ularmu bu dunyadin bolmighini üçhün, bu dunyaning ademliiri ulardin nepretlinidu. **15** Ular ni bu dunyadin ayriwetkeysen dep tilimeymen, belki ularni rezil bolghuchidin saqlighaysen, dep tileymen. **16** Men bu dunyadin bolmighinimdek, ularmu bu dunyadin emestur. **17** Ular ni heqiqet arqiliq Özüngge muqeddes qilip atighuzghaysen,

chünki söz-kalaming heqiqettur. **18** Sen méni dunyagha ewetkingindek, menmu ularni dunyagha ewettim. **19** Ular mu heqiqette muqeddes qilinip Özüngge atalsun dep, özümni Sanga xas ataymen. **20** Men yalghuz ular üçhünla emes, yene ularning sözi arqiliq manga étiqad qilidighanlar üçhünmu dua qilimen. **21** Ularning hemmisi bir bolghay; i Ata, Sen mende, men Sende bolghandek, ular mu Bizde bir bolghay; shundaq bolghanda, bu dunyadikiler méni Séning ewetkenlikingge ishinidu. **22** Sen manga ata qilghan shan-sherepni ulargha ata qildimki, biz ikkimiz bir bolghandek, ular mu bir bolghay; **23** yeni men ularda, sen mende bolup, ular birlikte kamil qilin'ghay. Shu arqiliq bu dunyadikiler méni ewetkenlikingni hem méni söygingindek ular ni mu söygenlikingni bilidu. **24** I Ata, Sen manga bergen liringning hemmisining men bolghan yerde men bilen birge bolushini, shundaqla méning shan-sheripimni, yeni Sen alem apiride bolushtin burun méni söygenliking üçhün, manga bergen shan-sherepni ularning körüshini xalaymen. **25** I heqqaniy Ata, bu dunyadikiler séni tonumighan, emma men Séni tonuymen we bularmu méni Séning ewetkenlikingni bildi. **26** We men Séning namingni ulargha ayan qildim we yene dawamliq ayan qilimen. Shuning bilen, Séning manga körsetken méhir-muhebbiting ularda bolidu we men mu ularda bolay.

18 Eysa bularni éytqandin kéyin, muxlisliiri bilen bille tashqirigha chiqip Kidron jilghisining u qétigha ötti. U yerde bir baghche bar idi. Eysa bilen muxlisliiri u baghchige kirdi. **2** Uninggha satqunluq qilidighan Yehudamu u yerni biletti, chünki Eysa muxlisliiri bilen pat-pat u yerde yighilip olturatti. **3** Shuning bilen Yehuda bir top Rim leshkerliiri bilen bash kahinlar hem Perisiyler ewetken qarawullarni bashlap bu yerge keldi. Ularning qollirida panus, mesh'el we qorallar bar idi. **4** Eysa béshigha chüshidighanlarning hemmisini bilip, ularning aldigha chiqip: — Kimni izdeysiler? — dep soridi. **5** Nasaretlik Eysani, — dep jawab bérishti ular. Eysa ulargha: — Mana men bolimen, — dédi. (Uninggha satqunluq

qilghan Yehudamu ularning arisida turatti). we ibadetxanida daim telim bérip keldim, 6 Eysa: «Mana men bolimen» déwidi, ular men yoshurun héchnéme démidim. 21 Bularni arqisigha yénip yerge yiqilishti. 7 Shuning némishqa mendin soraysen? Éytqan sözlirimni anglighanlardin sorighin; mana, ular néme dégenlikimni bilidu. 22 Eysa bu sözlerni qilghanda, yénida turghan qarawullardin biri uni bir kachat urup: — Bash kahin'gha mushundaq jawab qayturamsen? — dédi. 23 — Eger yaman söz qilghan bolsam, uning yaman ikenlikini köpchilikning aldida körsetkin. Emma éytqanlirim durus bolsa, méni néme üçün urisen? — dédi Eysa uninggha. 24 Buning bilen Annas uni baghlaqliq péti bash kahin Qayafagha yollidi. 25 Simon Pétrus [otning] aldida issinip turuwatqanidi. [Yénidikiler]: — Senmu uning muxlisiridin emesmiding? — déyishti. — Yaq, emesmen, — dep tandi Pétrus. 26 U yerde bash kahinning chakarliridin, Pétrus quligini késip tashlighan kishige tughqan birsi bar idi. U Pétrusqa: — Baghchide séni uning bilen bille körgenidimghu?! — dédi. 27 Pétrus yene tandi. Del shu chaghda xoraz chillidi. 28 Andin ular Eysani Qayafaning yénidin rimliq waliyning ordisigha élip keldi (shu chaghda tang atqanidi). Uni élip kelgen [Yehudiylar] bolsa özimizni napak qilip bulghimayli dep, ordigha kirmidi. Bolmisa ötüp kétish héytining dastixinidin ghizalinalmaytti. 29 Shunga [waliy] Pilatus sirtqa chiqip, ularning aldigha bérip ulargha: — Bu ademning üstidin néme erz qilisiler? — dep soridi. 30 Ular: — Bu adem jinayetchi bolmisa, uni sizge tapshurmighan bolattuq, — dep jawab béishti. 31 — Uni özünglar élip kétip, öz qanununqlar boyiche höküm chiqiringlar! — dédi Pilatus ulargha. 32 Bu ishlar Eysaning özi qandaq ölüm bilen Eysaning özi qandaq ölüm bilen öldighini toghrisidiki aldin éytqan bésharetlik sözining emelge ashurulushi üçün yüz berdi. 33 Andin Pilatus yene ordisigha kirip, Eysani chaqirtip, uningdin: — Sen Yehudiylarning padishahimu? — dep soridi. 34 Eysa uninggha: — Bu soalni özüng sorawatamesen, yaki bashqilar men toghruluq sanga shundaq éytqanmu? — dédi. 35 — Men bir Yehudiyumu?! Séni

manga tapshurghanlar öz xelqing we bash kahinlarghu! Néme [jinayet] ötküzgeniding? — dédi Pilatus. **36** Eysa jawaben: — Méning padishahliqim bu dunyagha tewe emestur. Eger bu dunyagha tewe bolghan bolsa, xizmetchilirim méning Yehudiylargha tapshurulmasliqim üçün jeng qiliwatqan bolatti. Halbuki, méning padishahliqim bu yerge tewe emestur, — dédi. **37** Shunga Pilatus uninggha: — Undaқта, sen padishahmu? Eysa jawaben: — Shundaқ, éytqiningdek, padishahmen. Men shuninggha tughulghanmen, we shuninggha dunyagha keldim: — heqiqetke guwahliq bérishim üçündin ibarettur. Heqiqetke tewe bolghan herbir kishi bolsa méning awazimgha qulaq salidu, — dédi. **38** Pilatus uningdin: — «Heqiqet» dégen néme? — dep soridi. Pilatus mushularni dep, yene tashqirigha, Yehudiylarning aldigha chiqip ulargha: — Men uningdin héchqandaқ jinayet tapalmidim. **39** Lékin her yili ötüp kétish héytida siler üçün [mehbuslardin] birni qoyup bérish qaidem bar. Shunga bu «Yehudiylarning padishahi»ni silerge qoyup bérishimni xalamsiler? — dédi. **40** Ularning hemmisi jawab bérrip: — Bu ademni emes, Barabbasni qoyup béring! — dep qiyqas-süren sélishti (Barabbas bolsa bir qaraqchi idi).

19 Shuning bilen, Pilatus Eysani élip bérrip qamchilatti. **2** Leshkerler tikenlik shaxlarni örüp, bir taj yasap, uning béshigha kiydürüshti we uninggha [shahane] sösün renglik bir ton kiydürüp, **3** uning aldigha kélip: — Yashighayla, i Yehudiylarning «padishahi!» — dep mesxire qiliship, uning yüzige qayta-qayta kachat saldi. **4** Pilatus bolsa yene ordisdin chiqip, xalayiqqa: — Mana! Uningdin héchqandaқ jinayet tapalmighanliqimni bilishinglar üçün, uni silerning aldinglarga élip chiqtim, — dédi. **5** Buning bilen Eysa béshigha tikenlik taj we uchisigha sösün ton kiygüzülgen halda tashqirigha élip chiqildi. Pilatus ulargha: — Qaranglar, u ademge! — dédi. **6** Bash kahinlar we qarawullar uni körüp: — Uni kréstleng, kréstleng! — dep warqirashti. Pilatus ulargha: — Uni élip bérrip özünglar kréstlenglar! Chünki men uningdin héchqandaқ jinayet tapalmidim!

— dédi. **7** Yehudiylar uninggha jawaben: — Bizde shundaқ bir qanun bar. Shu qanunimizgha asasen u ölümgé mehkum qilinishi kérek, chünki u özini Xudaning Ogħli dep atiwaldi. **8** Pilatus bu sözni anglap téximu qorqup, **9** yene ordisigha kirip, Eysadin: — Sen zadi qeyerdin kelgen? — dep soridi. Lékin Eysa uninggha jawab bermidi. **10** Shunga Pilatus uninggha: — Sen manga gep qilmamsen? Séni qoyup bérishke hoququm barliqini, shundaқla kréstleshkimu hoququm barliqini bilmemsen? — dédi. **11** Eysa jawaben: — Sanga ershtin bérilmigen bolsa, méning üstümdin héchqandaқ hoququng bolmighan bolatti. Shuning üçün méni sanga tapshurup bergen ademning gunahi téximu éghirdur, — dédi. **12** Shu chagħdin tartip, Pilatus uni qoyuwétishke amal izdeytти. Lékin Yehudiylar warqiriship: — Bu ademni qoyuwetsingiz, siz Qeyserning dosti bolmighan bolisiz! Özini padishah dégen herbir kishi Qeyserge qarshi chiqqan bolidu! — dep chuqan sélishti. **13** Pilatus bu sözlerni anglap, Eysani tashqirigha chiqardi we «tash taxtayliq hoyla» dep atalghan, ibraniy tilida «Gabbata» dep atalghan yerde «soraқ texti»ge olturdi **14** (u waqit ötüp kétish héytining teyyarliq künining altinchi saiti etrapida idi). Pilatus Yehudiylargha: Mana bu silerning padishahinglardur! — dédi. **15** Lékin ular warqiriship: — Yoqiting, yoqiting, uni kréstleng! — dédi. Pilatus ulargha: — Méni padishahinglarni kréstligin, demsiler? — dédi. Bash kahinlar jawaben: — Qeyserdin bashqa héchqandaқ padishahimiz yoqtur! — dep [towlashti]. Buning bilen Pilatus uni kréstleshke ulargha tapshurup berdi. **16** [Leshkerler] Eysani élip mangdi. U öz kréstini yüdüp, «Bash söngék jayi» (ibraniy tilida «Golgota») dégen yerge bardı. **18** Ular uni shu yerde yene ikki kishi bilen teng kréstke tartti; bu teripide birsı, u teripide birsı we Eysa ularning otturısida kréstke tartildi. **19** Pilatus taxtigħa élan yézıp kréstke békitip qoydı. Uninggha: — «Nasaretlik Eysa — Yehudiylarning padishahi» dep yézılghanıdı. **20** Eysa kréstlinıdıghan yer sheherge yéqın bolghachqa, nurghun Yehudiylar taxtidiki sözlerni oqudı. Taxtidiki sözler ibranıychе,

latinche we grékche yéziqta yézilghanidi. **21** Shunga Yehudiylarning bash kahinliri Pilatusqa: — «Yehudiylarning padishahi» dep yazmang, belki «U özini men Yehudiylarning padishahi, dégen» dep yézing, — déyishti. **22** Biraq Pilatus jawaben: — Yazidighanni yézip boldum! — dédi. **23** Leshkerler Eysani kréstligendin kéyin, uning kiyimlirini élip, tötke bölüp, herbir leshker bir ülüshtin élishti; ular hem ichidiki uzun köngleknimu élishti; lékin bu könglek tikilmigen, üstidin ayighighiche bir pütün toqulghanidi. **24** Shuning üçün leshkerler bir-birige: — Buni yirtmayli, belki chek tartishayli, kimgé chiqsa shu alsun, — déyishti. Bu ishlar muqeddes yazmildiki munu sözler emelge ashurulush üçün yüz berdi: — «Ular méning kiyimlirimni öz arisida üleshti, Méning könglikimge érishish üçün chek tashlashti». Derweqe, leshkerler shundaq qilishti. **25** Eysaning kréstining yénida anisi, anisining singlisi, Klopasning ayali Meryem we Magdalliq Meryemler turatti. **26** Eysa anisi bilen özi söyidighan muxlisining birge turghanliqini körüp, anisigha: — I xanim, mana séning oghlung! — dédi. **27** Andin u bu muxlisqa: — Mana séning anang! — dédi. Shundin étibaren, u muxlis uni özining öyide turghuzdi. **28** Andin Eysa hemme ishlarning tamam bolghinini bilip (muqeddes yazmildiki bésharet emelge ashurulush üçün): — Ussap kettim! — dédi. **29** U yerde sirke sharab bilen toldurulghan bir koza bar idi. Ular bir parche bulutni sirke sharabqa chilap, bir lépekgül gholigha baghlap, Eysaning aghzigha tenglidi. **30** Eysa sirke sharabni ichkendin kéyin: — Tamam boldi! — dédi-de, béshini töwen qilip, rohini tapshurup berdi. **31** U küni [ötüp kétish héytining] teyyarliq küni bolghachqa, kréstlen'genlerning jesetlirini shabat küni de kréstte qaldururmasliq üçün (shabat küni «ulugh kün» hésablan'ghachqa) Yehudiylar Pilatustin kréstlen'genlerning putlirini chéqip andin jesetlirini krésttin tézrek chüshürüwétishni telep qildi. **32** Shuning bilen leshkerler béríp Eysa bilen bille kréstlen'gen birinchi andin ikkinchi ademning putlirini chaqti. **33** Lékin Eysagha kelgende, uning alliqachan ölgenlikini kördi, shuning bilen uning putini chaqmidi. **34** Emma leshkerlerdin biri uning biqinigha neyzini sanjiwidi, shuan qan we su éqip chiqti. **35** Buni körgüchi silerning ishinishinglar üçün guwahliq béridu; körgüchining guwahliqi heqtur, u özining éytqanlirini heq dep bilidu. **36** Bu ishlarning hemmisi muqeddes yazmildar: «Uning bir tal söngikimu sundurulmaydu» we yene bir bésharette: «Ular özliri sanjighan ademge qaraydu» dep aldin éytılghanlarni emelge ashurush üçün yüz berdi. **38** Bu ishlardin kéyin, Arimatiyalıq Yüsüp Pilatustin Eysaning jesitini élip kétishni telep qildi (Yüsüp Eysaning muxlisliridin idi, lékin Yehudiylardin qorqqini üçün buni mexpiy tutatti); Pilatus ruxset berdi, shuning bilen Yüsüp béríp Eysaning jesitini élip ketti. **39** Burun bir kéchisi Eysaning yénigha kelgen héliqi Nikodimmu murmekki bilen sebre arilashTURULGHAN xushbuy dora-dermandin yüz jingche élip, [uning] [bilen bille] keldi. **40** Ikkiylen Eysaning jesitini Yehudiylarning depne qilish aditi boyiche dora-dermanlarni chéchip, kanap rextler bilen orap képenlidi. **41** Eysa kréstlen'gen yerde bir bagh bolup, baghning ichide téxi héchkim yerlenmigen yéngi bir bosh yerlik bar idi. **42** Bu Yehudiylarning héytining teyyarliq küni bolghachqa hem bu yerlik yéqin jayda bolghanliqi üçün, ular Eysani shu yerlikke qoydi.

20 Heptining birinchi küni tang seher, Magdalliq Meryem qebrige bardi we qebrining aghzidiki tashning éliwétilgenlikini kördi. **2** Shunga u yügüginiche kélip Simon Pétrus we Eysa söygen héliqi muxlisning yénigha kélip, ulargha: — Ular Rebnı qebridin yötkiwéiptu, uni qeyerge qoyghinini bilmiduq! — dédi. **3** Pétrus bilen héliqi muxlis tashqirigha chiqip, qebrige qarap yol aldi. **4** Ikkiylen teng yügürüp mangdi, lékin héliqi muxlis Pétrustin téz yügürüp, qebrige birinchi bolup yétip bardi. **5** U éngiship ichige qarap, kanap képenlerning u yerde yéyiqliq turghanliqini kördi, lékin ichkirige kirmidi. **6** Uninggha egiship kelgen Simon Pétrus yétip kélip, qebrige kirdi we u yerde yéyiqliq turghan kanap

képenlerni, 7 shundaqla Eysaning béshigha oralghan yaghliqimu kórdi. Yaghliq képenler bilen bir yerde emes, belki ayrim yerde yögeklik turatti. 8 Andin qebrige awwal kelgen héliqi muxlismu qebrige kirip, ehwalni körüp ishendi 9 (chünki ular uning ölümidin qayta tirilishining muqarrerliki heqqide muqeddes yazmilardiki bésharetni téxiche chüshenmeytti). 10 Shuning bilen ikkiylen öz turalghulirigha qaytishti. 11 Emma Meryem bolsa qebrining sirtida turup yighlawatatti. U yighlap turup qebrining ichige éngiship qariwidi, 12 mana aq kiyim kiygen ikki perishte turatti; ularning biri Eysaning jesiti qoyulghan yerning bash teripide, yene biri ayagh teripide olturatti. 13 Ular Meryemdin: — Xanim, némishqa yighlaysen? — dep soridi. — Rebbimni élip kétip, uni nege qoyghanliqini bilelmeywatimen, — dédi u ulargha. 14 U shu sözlerni qilipla, keynige buruluwidi, Eysaning shu yerde turghanliqini kórdi. Lékin u uning Eysa ikenlikini bilmidi. 15 Eysa uningdin — Xanim, némishqa yighlaysen, kimni izdeysen? — dep soridi. Meryem uni baghwen shu, dep oylap: — Teqsir, eger uni siz shu yerdin yötkiwetken bolsingiz, qeyerge qoyghanliqingizni éytip bergeysiz. Men uni élip kétimen, — dédi. 16 Meryem! — dédi Eysa uninggha. Meryem burulupla, ibraniiy tilida: — Rabboni! — dédi (bu söz «ustaz» dégen menide). 17 Eysa uninggha: — Manga ésilimghin! Chünki men téxi atamning yénigha chiqmidim. Bérip qérindashlirimgha: Méni «Silerningmu Atanglarning, yeni méning Atamning, silerning Xudayinglarning, yeni méning Xudayimning yénigha chiqimen!» deydu, — dep yetküzgin, dédi. 18 Shuning bilen Magdalliq Meryem muxlislarning yénigha bérip, ulargha: «Rebni kórdüm!» dédi we shundaqla Eysa özige éytqan u sözlerni ulargha yetküzdi. 19 Shu küni kechte, yeni heptining birinchi küni kechte, Yehudiylardin qorqqanliqi üçün muxlislar yighilghan öyde ishliklerini him taqiwalghanidi; shu waqitta, Eysa kélip ularning otturisida [körünüp], öre turghan halda ulargha: — Silerge aman-xatirjemlik bolghay! — dédi. 20 Buni dep, qollirini we biqinini ulargha körsetti. Shuning bilen muxlislar Rebni körginidin

shadlandi. 21 Shunga Eysa ulargha yene: — Silerge aman-xatirjemlik bolghay! Ata méni ewetkinidek, menmu silerni ewetimen, — dédi. 22 Bu sözni éytqandin kéyin, u ularning üstige bir püwlep: — Muqeddes Rohni qobul qilinglar. 23 Kimning gunahlrini kechürsenglar, uning gunahi kechürüm qilimidi; kimning gunahlrini tutuwalsanglar, shuning gunahi tutuwélinid! — dédi. 24 Emma on ikkiylenning biri, yeni «qoshkézek» dep atalghan Tomas Eysa kelgende ularning yénida emes idi. 25 Shunga bashqa muxlislar uninggha: — Biz Rebni kórdüq! — déyishti. Lékin Tomas ulargha: — Uning qollirida mixlarning izini körmigüche, mixlarning izigha öz barmiqimni we biqinigha öz qolumni tiqip baqmighuche, hergiz ishenmeymen, — dédi. 26 Sekkiz kündin kéyin, muxlislar yene shu öy ichide jem bolghanda, Tomasmu ular bilen bille idi. Ishikler taqaqliq tursimu, Eysa kélip ularning arisida turup: — Silerge aman-xatirjemlik bolghay! — dédi. 27 Andin u Tomasqa: — Barmiqingni bu yerge tegküzüp, qollirimgha qara. Qolungni uzitip, biqinimgha tiqip, gumanda bolmay, ishen'güchi bolghin! — dédi. 28 Tomas uninggha: — Méning Rebbim hem méning Xudayimsen! — dep jawab berdi. 29 Eysa uninggha: — Méni körgenliking üçün ishending. Körmey turup ishen'güchiler bextliktur! — dédi. 30 Eysa muxlislrining aldida bu kitabta xatirilenmigen bashqa nurghun möjizilik alametlernimu körsetti. 31 Lékin mushular silerni Eysaning Mesih, shundaqla Xudaning Oghli ikenlikige ishensun hem bu arqiliq [uninggha] étiqad qilip, uning nami arqiliq hayatliqqa érishsun, dep yézildi.

21 Bu ishlardin kéyin, Eysa Tibériyas déngizining boyida muxlislrigha yene bir qétim körtüdi. Uning bu qétimqi körünüshi mundaq boldi: 2 Simon Pétrus, «qoshkézek» dep atalghan Tomas, Galiliyediki Kanaliq Nataniyel, Zebediyning oghulliri we bashqa ikki muxlis bille idi. 3 Simon Pétrus: Men béliq tutqili barimen, — dédi. Köpchilik: Bizmu sen bilen bille barimiz, — déyishti. Ular tashqirigha chiqip, kémige olturdi, lékin shu bir kéche héchnerse tutalmidi. 4 Tang atay déginide, Eysa qirghaqt

turatti, biraq muxlislar uning Eysa ikenlikini bilmidi. **5** Shunga Eysa: — Balilar, silerde yéguidek bir nerse yoqu? — dep soridi. — Yoq, — dep jawab berdi ular. **6** Eysa ulargha — Torni kémining ong teripige tashlanglar, shundaq qilsanglar tutisiler, — dédi. Shuning bilen ular torni [shu yaqqa] tashlap, shundaq köp béliq tuttiki, hetta torni tartip chiqirilmay qaldi. **7** Eysa söygen muxlis Pétrusqa: — Bu Rebqu! — dédi. Simon Pétrus uning Eysa ikenlikini anglap, tonini özige yögep (chünki [bélining asti] yalingach idi) özini déngizgha tashlidi. **8** Qirghaqtin anche yiraq emes bolup, texminen ikki yüz gez yiraqliqta bolghachqa, qalghan muxlislar béliq bilen tolghan torni tartip kichik kémisi bilen qirghaqqa keldi. **9** Ular qirghaqqa chiqqanda, shaxardin yéqilghan, üstide béliq qoyuqluq gülxanni we nanni kördi. **10** Eysa: — Emdi tutqan béliqlardin ekélinglar, — dédi. **11** Simon Pétrus [kémige] chiqip, torni qirghaqqa tartip chiqardi. Tor chong béliqlar bilen tolghan bolup, jemi bir yüz ellik üç béliq bar idi. Béliq shunche köp bolghini bilen, tor yirtilmighanidi. **12** Eysa: — Kélinglar, nashta qilinglar, — dédi. Muxlislarning ichidin héchkim uningdin: — Sen kim bolisen? — dep sorashqa pétinalmidi. Chünki ular uning Reb ikenlikini bildi. **13** Eysa nanni ekilip ulargha berdi hem béliqlarnimu shundaq qildi. **14** Mana bu Eysaning ölgendin kéyin tirilip, özini muxlisirigha üçinchi qétim ayan qilishi idi. **15** Ular nashta qilghandin kéyin, Eysa Simon Pétrustin: — Yunusning oghli Simon, sen méni bulardinmu chongqur söyemsen? — dep soridi. — Shundaq Reb, méning séni söyidighanliqimni sen bilisen! — dédi Pétrus. Eysa uninggha: Undaqa, qozilirimni otlitip baq! — dédi. **16** U ikkinchi qétim yene uningdin: — Yunusning oghli Simon, méni söyemsen? — dep soridi. Pétrus yene: — Shundaq, Reb, méning séni söyidighanliqimni bilisen, — dédi. Eysa uninggha: — Undaqa, qoylirimni baq, — dédi. **17** Üchinchi qétim uningdin yene: — Yunusning oghli Simon, méni söyemsen? — dep soridi. Pétrus Eysaning üçinchi qétim özidin: «Méni söyemsen?» dep sorighanliqigha köngli yérim bolup: — Reb,

sen hemmini bilisen, séni söyidighanliqimnimu bilisen, — dédi. Eysa uninggha: — Undaqa, qoylirimni otlat. **18** Berheq, berheq, sanga shuni éytip qoyayki, yash waqtingda bélingni özüng baghlap, qeyerge baray déseng shu yerge mangatting; lékin yashan'ghanda, qolliringni uzitisen we bashqa birsi séni baghlap, sen xalimaydighan yerge élip kétidu, — dédi. **19** Eysa bu sözni Pétrusning qandaq ölüsh arqiliq Xudagha shan-sherep keltüridighanliqini éniq bildürüsh üçün éytti. Andin, uninggha yene: — Manga egeshküchi bolghin, — dédi. **20** Pétrus keynige burulup, Eysa söyidighan muxlisning egiship kéliwatqanliqini kördi (bu muxlis kechlik tamaqta Eysaning quchiqigha yölinip: «I Reb, séni tutup béridighan kimdu?» dep sorighan muxlis idi). **21** Pétrus uni körip, Eysadin: — I Reb, bu adem kéyin qandaq bolar? — dep soridi. **22** Eysa uninggha: — Eger men qayta kelgüche uning turup qélishini xalisammu, séning buning bilen néme karing?! Manga egeshküchi bolghin, — dédi. **23** Buning bilen qérindashlar arisida «Héliqi muxlis ölmeydu» dégen gep tarqaldi. Lékin Eysa Pétrusqa: «U ölmeydu» démigenidi, belki peqet: «Eger men qayta kelgüche uning turup qélishini xalisammu, séning buning bilen néme karing?!» dégenidi. **24** Bu ishlargha guwahliq bergüchi hemde bu ishlarni xatiriligüchi ene shu muxlistur. Uning guwahliqining heqiqet ikenlikini bilimiz. **25** Eysa bulardin bashqa nurghun ishlarnimu qilghanidi; eger ularning hemmisi bir-birlep yézilghan bolsa, méningche yézilghan kitablar pütkül alemning özige sighmaytti!

Muqaddes sheharning, yeni Xudadin chiqqan, xuddi öz yigitige toy perdazlirini qilip hazirlan'ghan qizdek yéngi Yérusalémning ershtin chüshüwatqanliqni kördüm. Ershtin yuqiri kötürülgen bir awazning mundaq dégenlikini anglidim: «Mana, Xudaning makani insanlarning arisididur; U ular bilen bille makanliship turidu, ular Uning xelqi bolidu. Xuda Özimu ular bilen bille turup, ularning Xudasi bolidu.»

Wehiy 21:2-3

Wehiy

19 Bu ishlardin keyin, ershte zor bir top ademlerning warqirashliridek bir awazni anglidim. Ular: — Hemdusana! Nijat, shansherap we qudret Xudayimizgha mensuptur! **2** Chünki Uning hökümliri heq we adildur; U yer yüzini öz buzuqluqi bilen buzghan chong pahishining üstidin höküm chiqirip, Öz qul-xizmetkarlirining qénining intiqamini uningdin aldi, — déyishetti. **3** Ular ikkinchi qétim: — «Hemdusana!» déyishti. Uningdin chiqqan istütékler ebedil'ebedgiche purqiraydu! (aïñ g165) **4** Yigirme töt aqsaqal we töt hayat mexluq yerge yiqilip: — «Amin! Hemdusana!» dep, textte olturghan Xudagha sejde qilishti. **5** Andin texttin kötürülgen bir awaz mundaq dédi: — «Ey uning barliq qul-xizmetkarliri, Uningdin qorqidighan kattilar bolsun, töwenler bolsun, Hemminglar Xudayimizni medhiyilenglar!» **6** Andin zor bir top ademlerning awazigha, nurghun sularning sharqirishigha, qattiq güldürmamlarning güldürlishige oxshash bir awazning mundaq dégenlikini anglidim: — «Hemdusana! Hemmige Qadir Perwerdigar Xudaymiz seltenet qildi! **7** Shadlinayli, tentene qilayli we uni medhiyilep ulughlayli! Chünki Qozining toy-merike küni yétip keldi, Qiz özini teyyar qildi!» **8** Qizgha kiyish üçün pakiz, parqirap turidighan nepis libas béridi (nepis libas bolsa muqeddes bendilerning heqqaniy emelliridur). **9** Andin, [perishte] manga: — Munu sözlerni xatiriliwal: — «Qozining toy ziyapitige chaqirilghanlar bextliktur!» — dédi. U manga yene: — Bular Xudaning heqiqiy sözliridur, — dédi. **10** Men uninggha sejde qilghili ayighigha yiqildim. Lékin u: — Hergiz undaq qilma! Menmu Xudaning sen we Eysagha guwahliq bergüchi qérindashliring bilen oxshash qul-xizmetkarmen. Xudaghila ibadet qil! Chünki wehiy-bésharetning roh-mahiyiti bolsa Eysa heqqide guwahliq bérishstur, — dédi. **11** Andin kördümki, asman échildi we mana, bir aq at turatti; üstige min'güchining bolsa nami «Sadiq» we «Heqiqiy» bolup, U heqqaniylik bilen höküm chiqiridu we jeng qilidu. **12**

Uning közliri ot yalqunigha oxshaytti, béshida nurghun taji bolup, ténide Özidin bashqa héchkim bilmeydighan bir nam pütüklük idi. **13** U uchisigha qan'gha milen'gen bir ton kiygenidi, Uning nami «Xudaning Kalami» dep atilidu. **14** Uning keynidin egiship kéliwatqan ershtiki qoshunlar bolsa, aq atlargha min'gen, ap'aq, pak nepis kanap libas bilen kiydürülgenidi. **15** Uning aghzidin ötkür bir qilich chiqip turatti; U buning bilen barliq ellerni uridu; U ularni tömür kaltek bilen padichidek baqidu; U Hemmige Qadir Xudaning dehshetlik ghezipping «sharab kölchiki»ning cheyligüchisidur. **16** Uning toni we yotisi üstige «Padishahlarning Padishahi we reblerning Rebbi» dégen nam yézilghanidi. **17** Andin men quyashning ichide turghan bir perishtini kördüm. U asmanning otturisida uchuwatqan barliq qushlarga yuqiri awaz bilen: —Kélinglar, Xudaning katta ziyapitige yighilinglar! **18** Padishahlarning, serdarlarning we palwanlarning, atlarning we ulargha min'genlerning, shundaqla barliq et igilirining, qullarning hem hörlerning, kattilarning hem töwenlerning göshlirini yenglar! — dédi. **19** Shuning bilen men diwe, yer yüzidiki padishahlar we ularning qoshunlirining atqa Min'güchi hem Uning qoshuni bilen jeng qilish üçün toplan'ghanliqini kördüm. **20** Emdi diwe we uninggha wakaliten möjjizilik alametlerni körsetken saxta peyghemberning her ikkisi tutuwélindi (saxta peyghember shu alametler bilen diwining tamghisini qobul qilghan hemde uning but-heykilige choqun'ghanlarni azdurup yürgenidi). Ular ikkisi günggürt yéniwatqan ot kölige tirik tashlandi. (Limnë Pyr g3041 g4442) **21** Qalghini bolsa atqa Min'güchining aghzidin chiqqan qilich bilen qirildi. Barliq pütün uchar-qanatlar bularning göshi bilen yep toyundi.

20 Uningdin keyin, qolida tégi yoq hangning achquchi we yoghan zenjir tutqan bir perishtining asmandin chüshüwatqanliqini kördüm. (Abyssos g12) **2** Perishte ejdihani, yeni Iblis yaki Sheytan déyilidighan héliqi qedimiy yilanni tutup, ming yilliq zenjirlep qoydi. **3** Uning ming yil toshquche ellerni azdurmasliqi üçün, uni tégi yoq hanggha

tashlap hangning aghzini étip péchetliwetti. Bu waqitlardin kéyin, u waqtinche qoyup bérilishi muqerrer. (Abyssos g12) 4 Andin men textlerni we ularda olturghanlarni kördüm. Ulargha höküm qilish hoquqi bérilgenidi. Men yene, Eysagha bergen guwahliqi wejedin we Xudaning söz-kalami wejedin kallisi élin'ghanlarning janlirinimu kördüm. Ular diwige we uning but-heykilige choqunmighan, uning tamghisi péshanisige we qoligha urulmighanlar idi. Ular tirilip, Mesih bilen birlikte ming yil höküm sürdi 5 (ölgennerning qalghanliri ming yil toshmighuche tirilmeydu). Bu deslepki tirilish idi. 6 Deslepki tirilishtin nésiwe bolghanlar bextlik we muqeddestur; ikkinchi ölümning bularni ilkige élish hoquqi yoqtur. Ular Xudaning we Mesihning kahniliri bolidu we Uning bilen birlikte ming yil höküm süridu. 7 Ming yil toshqanda, Sheytan zindandin boshitilip, 8 yer yüzining töt bulungidiki ellerni, yeni Gog we Magogni azdurush we ularni jeng qilishqa bir yerge toplashqa chiqidu. Toplan'ghanlarning sani déngiz sahilidiki qumdek sanaqsiz bolidu. 9 Ular yer yüzidiki keng tüzlenlikke chiqip, muqeddes bendilerning bargahini, yeni Xuda söyidighan sheherni muhasirige alidu. Lékin asmandin ot yéghip, ularni yutuwetidu. 10 Ular azdurghan Iblis bolsa diwe bilen saxta peyghember köyüwatqan ot we günggürt kölige tashlinip, u yerde kéche-kündüz ebedil'ebedgiche qiynilidu. (aiñ g165, Limnë Pyr g3041 g4442) 11 Uningdin kéyin, chong bir aq text we uningda Olturghuchini kördüm. Asman bilen zémin Uning yüzidin özini qachurup, ular turghan jay hergiz tépilmaydu. 12 Men yene katta bolsun, yaki töwen bolsun, ölgenlerning hemmisining textning aldida turghanliqini kördüm. Kitablar échildi; andin yene bir kitab — «Hayatliq deptiri» dep atalghan kitab échildi. Ölgenlerge kitablarda xatirilen'gini boyiche öz emeliyitige qarap höküm qilindi. 13 Déngiz özide ölgenlerni tapshurup berdi, ölüm we tehtisaramu özliridiki ölgenlerni tapshurup bérishiti. Herkimning üstige öz emeliyitige qarap höküm qilindi. (Hadēs g86) 14 Andin ölüm we tehtisara ot kölige tashlandi. Mana ikkinchi

ölüm — ot kölidur. (Hadēs g86, Limnë Pyr g3041 g4442) 15 Kimning ismining «Hayatliq deptiri»de yézilmighanliqi bayqalsa, ot kölige tashlandi. (Limnë Pyr g3041 g4442)

21 Andin, yéngi asman we yéngi zéminni kördüm; chünki burunqi asman we zémin ötüp ketkenidi, déngizmu mewjut bolmide. 2 Muqeddes sheherning, yeni Xudadin chiqqan, xuddi öz yigitige toy perdazlirini qilip hazirlan'ghan qizdek yéngi Yérusalémning ershtin chüshüwatqanliqini kördüm. 3 Ershtin yuqiri kötürülgen bir awazning mundaq dégenlikini anglidim: «Mana, Xudaning makani insanlarning arisididur; U ular bilen bille makanlishop turidu, ular Uning xelqi bolidu. Xuda Özimu ular bilen bille turup, ularning Xudasi bolidu. 4 U ularning közliridiki her tamche yashni sürtidu; emdi ölüm esla bolmaydu, ne matem, ne yigha-zar, ne qayghu-elem bolmaydu, chünki burunqi ishlar ötüp ketti». 5 Textte Olturghuchi: — Mana, hemmini yéngi qilimen! — dédi. U manga yene: Bularni xatiriliwal! Chünki bu sözler heqiqiy we ishenchliktur, — dédi. 6 U yene manga mundaq dédi: — «Ish tamam boldi! Men «Alfa» we «Oméga»durmen, Muqeddime we Xatime Özümdurmen. Ussighan herkimge hayatliq süyining buliqidin heqsiz bérimen. 7 Ghelibe qilghuchi herkim bulargha mirasxorluq qilidu; Men uning Xudasi bolimen, umu Méning oghlum bolidu. 8 Lékin qorqunchaqlar, étiqadsizlar, yirginchlikler, qatillar, buzuqluq qilghuchilar, séhirgerler, butperesler we barliq yalghanchilargha bolsa, ularning qismiti ot bilen günggürt yénip turuwatqan köldur — bu bolsa ikkinchi ölümdur». (Limnë Pyr g3041 g4442) 9 Axirqi yette balay'apet bilen tolghan yette chinini tutqan yette perishtidin biri kélip, manga sözlep: — Kell! Sanga Qozining joris bolidighan qizni körsitip qoyay, — dédi. 10 Andin u méni Rohning ilkide bolghan halda yoghan we égiz bir taghqa élip qoydi. U yerdin manga Xudadin chiqqan muqeddes sheher Yérusalémning ershtin chüshüwatqanliqini körsetti. 11 Uningda Xudaning shan-sheripi bar idi, uning julasi intayin qimmetlik göherning, yéshil yaqutte

yaltirighan xrustalning julasigha oxshaytti. **12** Uning chong hem égiz sépili bar idi; sépilning on ikki derwazisi bolup, derwazilarda on ikki perishte turatti. Herbir derwazining üstige Israillarning on ikki qebilisidin birining ismi yézilghanidi. **13** Meshriq teripide üç derwaza, shimal teripide üç derwaza, jenub teripide üç derwaza we megghrip teripide üç derwaza bar idi. **14** Sheherning sépilining on ikki ul téshi bolup, ularning üstige on ikki isim, yeni Qozining rosulining isimliri pütüklüktür. **15** Manga söz qilghan perishtining qolida sheherni, uning derwaziliri we uning sépilini ölcheydighan altun qomush ölchigüch hasa bar idi. **16** Sheher töt chasa bolup, uzunluqi bilen kengliki oxshash idi. Perishte sheherni hasa bilen ölchidi — on ikki ming stadiyon keldi (uzunluqi, kengliki we égizliki tengdur). **17** U sépilnimu ölchidi. Sépilning [qélinliqi] insanlarning ölchem birliki boyiche, yeni shu perishtining ölchimi boyiche bir yüz qiriq töt jeynek keldi. **18** Sépilning qurulusi bolsa yéshil yaquttin, sheher eynektek süzük sap altundin bina qilin'ghanidi. **19** Sheher sépilining ulliri herxil qimmatlik yaqutlar bilen bézelgenidi. Birinchi ul tash yéshil yaqut, ikkinchisi kök yaqut, üçinchisi héqiq, tötinchisi zumret, **20** beshinchisi qizil héqiq, altinchisi qizil qashtash, yettinchisi sériq kwarts, sekkizinchisi sus yéshil yaqut, toqquzinchisi topaz, oninchisi yéshil kwarts, on birinchisi sösün yaqut we on ikkinchisi piroza idi. **21** On ikki derwaza on ikki merwayit idi, démek derwazilarning herbiri birdin merwayittin yasalghanidi. Sheherning ghol yoli eynektek süzük sap altundin idi. **22** Sheherde héchqandaq ibadetxana körmidim, chünki Hemmige Qadir Perwerdigar Xuda we Qoza uning ibadetxanisidir. **23** Sheherning yorutulushi üçün quyashqa yaki aygha mohtaj emes, chünki Xudaning shan-sheripi uni yorutqanidi, uning chirighi bolsa Qozidir. **24** Eller sheherdiki yoruqluqta yürüdu; yer yüzidiki padishahlar shanushewkitini uning ichige élip kélidu. **25** Uning derwaziliri kündüzde hergiz taqalmaydu (emeliyette u yerde kéche zadi bolmaydu). **26** Herqaysi ellerning shanushewkiti

we hörmet-izziti uning ichige élip kélinidu. **27** Herqandaq haram nerse we herqandaq yirginchlik ishlarni qilghuchi yaki yalghanchiliq qilghuchi uninggha kirelmeydu; peqet nami Qozining hayatliq deptiride yézilghanlarla kireleydu.

22 Andin [perishte] manga xrustaldek parqiray hayatliq süyi éqiwatqan deryani körsetti. Derya Xudaning we Qozining textidin chiqqan bolup, **2** sheherning ghol yolining otturisida éqiwatqanidi. Deryaning bu teripide we u teripidimu on ikki xil méwe béridighan, her ayda méwileydighan hayatliq derixi bar idi; derexning yopurmaqliri ellerning shipasi üçün idi. **3** Lenet dégen emdi bolmaydu; Xudaning we Qozining texti sheherning ichide bolup, Uning qul-xizmetkarliri Uning xizmet-ibaditide bolidu. **4** Ular Uning jamalini köridu; Uning nami ularning péshanilirige pütüklük bolidu. **5** U yerde esla kéche bolmaydu, ne chiragh nurigha, ne quyash nurigha mohtaj bolmaydu. Chünki Perwerdigar Xuda ularning üstide yoridu, ular ebedil'ebedgiche höküm sürüdu. (aïön q165) **6** Perishte manga: — Bu sözler heqiqiy we ishenchliktür; peyghemberlerning rohlirining Reb Xudasi yéqin kelgüsude yüz bérishi muqerrer bolghan ishlarni Öz qul-xizmetkarlirigha körsitish üçün, perishtisini ewetti, — dédi. **7** («Mana, pat yéqinda kélimen! Bu kitabtiki bésharetning sözlirini tutquchi kishi bextliktür!») **8** Bularni anglighuchi we körgüchi men Yuhannamen. Bu ishlarni anglighinimda we körginimde, bularni manga körsetken perishtige sejde qilghili ayighi aldigha yiqildim. **9** Lékin u manga: — Hergiz undaq qilma! Menmu Xudaning sen we qérindashliring bolghan peyghemberler bilen oxshash qul-xizmetkarimen. Xudaghila ibadet qil! — dédi. **10** U manga yene: — Bu kitabtiki bésharetning sözlirini péchetlime; chünki bularning waqti yéqin keldi. **11** Qebihlik qilghuchi kishi qebihlikni qiliwersun; peskesh kishi bolsa peskeshlikte turiwersun; heqqaniy kishi bolsa heqqaniyliqini yürügüziwersun; pak-muqeddes kishi bolsa pak-muqeddeslikte turiwersun, — dédi. **12** «Mana, pat yéqinda kélimen!

Herkimning emeliyitige qarap béridighinimni
Özüm bilen bille élip kélimen. **13** Men
«Alfa» we «Oméga», Birinchi we Axirqi,
Muqeddime we Xatime Özümdurmen». **14**
Hayatliq derixining méwisidin nésip bolush
we derwaziliridin sheherge kirishke muyesser
bolush üçün tonlirini yughanlar bextliktur!
15 Sheherning sirtidikiler — itlar, séhirgerler,
buzuqluq qilghuchilar, qatillar, butperesler,
yalghanchiliqqa xushtar bolghanlar we emel
qilghuchilardur. **16** «Menki Eysa jamaetlerni
dep silerge bu ishlarning guwahliqini yetküzüsh
üçün perishtemni ewettim. Dawutning Yiltizi
hem Nesli, Parlaq Tang Yultuzidurmen!» **17**
Roh we toyi bolidighan qiz: «Kel!» deydu.
Anglighuchi: «Kel!» désun. Ussighuchi herkim
kelsun, xalighan herkim hayatliq süyidin heqsiz
ichsun. **18** Menki bu kitabtiki bésharetning
sözlirini anglighanlarga guwahliq béríp
agahlandurimenki: kimdikim bu sözlerge
birnémini qoshsa, Xuda uninggha bu kitabta
yézilghan balayi'apetlerni qoshidu. **19** Kimdikim
bu bésharetlik kitabning sözliridin birer sözni
élip tashlisa, Xudamu uningdin bu kitabta
yézilghan hayatliq derixidin we muqeddes
sheherdin bolidighan nésiwisini élip tashlaydu.
20 — Mana, bulargha agah-guwah Bergüchi
bolsa mundaq deydu: — «Shundaq, pat yéqinda
kélimen!» — «Amin! Kel, ya Reb Eysa!» **21**
Reb Eysa Mesihning méhir-shepqiti barliq
muqeddes bendiler bilen bille bolghay, amin!

66 Verses

Uyghur tili at AionianBible.org

The Bible is a library of 66 books in the Protestant Canon written by 40 different men over a span of 1,500 years from 1435 BC to 65 AD with one consistent message. From the first page through the last, Jesus. Genesis promised our deliverer is coming, Jesus. Moses said our better prophet is coming, Jesus. Isaiah prophesied our Messiah will be a suffering servant, Jesus. John announced our Anointed One is here, Jesus. Jesus himself testified he is our Lord God, Yahweh. The gospels agree our conqueror of death has risen, Jesus. The Apostles witnessed our victor ascend to his throne in Heaven, Jesus. And Revelation promises Jesus' return for our final judgment. Are you ready? Read the Bible cover to cover at AionianBible.org and answer these questions. How did I get here? Why am I here? How do I determine right or wrong? How can I escape condemnation? What is my destiny? Begin with the primer verses below.

Yaritilish **9:8** Andin Xuda Nuh bilen uning oghullirigha söz qilip mundaq dédi: — «Mana Özüm siler bilen we silerdin kéyin kélidighan ewladliringlar bilen, shundaqla siler bilen bille turghan herbir jan igisi, ucharqanatlar, mal-charwilar, siler bilen bille turghan yer yüzidiki herbir yawayi haywanlar, kémidin chiqqanlarning hemmisi bilen — yer yüzidiki héchbir haywanni qaldurmay, ular bilen Öz ehdemni tüzimen. **9:11** Men siler bilen shundaq ehde tüzimenki, ne barliq et igiliri topan bilen yoqitilmas, ne yerni weyran qilidighan héchbir topan yene kelmes». **9:12** Xuda yene: — «Men Özüm siler bilen we qéshinglardiki hemme jan igiliri bilen menggülük, yeni pütkül ewladliringlarghiche békitken mushu ehdemning belgisi shuki: — Mana, Men Özüm bilen yerning otturisida bolghan ehdingning belgisi bolsun dep hesen-hüsinimni bulutlar ichige qoyimen;

Misirdin chiqish **14:13** Buning bilen Musa xelqpe: — Qorqmay, tik turunglar, Perwerdigarning бүгүн silerge yүгүзidighan nijatini körisiler; chünki siler бүгүн körgen misirliqlarni ikkinchi körmeyilers. **14:14** Perwerdigar siler üçün jeng qilidu, lékin siler bolsanglar jim tursanglarla boldi, dédi.

Lawiylar **20:26** Siler Manga xas pak-muqeddes bolushunglar kérek; chünki Men Perwerdigar pak-muqeddesturmen, silerni Manga xas bolsun dep barliq ellerdin ayrim qilghanmen.

Chöl-bayawandiki seper **6:24** «Perwerdigar silerge bext-beriket ata qilghay, silerni Öz panahida saqlighay; **6:25** Perwerdigar yüzini silerning üstünglerde yorutup, silerge shapaet qilghay; **6:26** Perwerdigar yüzini üstünglarga qaritip kötürüp, silerge xatirjemlik bergey!» — dep tilenglar.

Qanun sherhi **18:18** Men ulargha qérindashliri arisidin sanga oxshaydighan bir peyghemberni turghuzimen, Men Öz sözlirimni uning aghzigha salimen we u Men uninggha barliq tapilighinimni ulargha sözleydu. **18:19** We shundaq boliduki, u Méning namimda deydighan sözlirimge qulaq salmaydighan herqandaq kishi bolsa, Men uningdin hésab alimen.

Yeshua **1:7** Méning qulum Musa sanga buyrughan barliq qanun'gha emel qilishqa köngül bölüp, qet'iy jür'etlik we tolimu qeyser bolghin; sen qeyergila barsang ishliring ghelebilik bolushi üçün uningdin ya ong ya solgha chetnep ketme; **1:8** bu qanun kitabini öz aghzingdin néri qilmay, uning ichide pütülgenning hemmisini tutup, uni kéche-kündüz zikir kilip oyla; shundaq qilsang yolliringda ghelebilik bolup, özüng ronaq tapisen. **1:9** Mana sanga: — Jür'etlik we qeyser bol, dep buyrughanidimghu? Shunga héch wehimige chüshme, yüreksiz bolma; chünki qeyerge barsang Perwerdigar Xudaying sen bilen birgidur.

Batur Hakimlar 2:7 Yeshuaning pütkül hayat künliride, shundaqla Yeshuadin kéyin qalghan, Perwerdigarning Israil üçün qilghan hemme karamet emellirini obdan bilgen aqsaqallarning pütkül hayat künliridimu [Israil] xelqi Perwerdigarning ibaditide bolup turdi.

Rut 1:16 Lékin Rut jawaben: — Méning séning yéningdin kétishimni we sanga egishish niyitimdín yénishni ötünme; chünki sen nege barsang menmu shu yerde barimen; sen nede qonsang menmu shu yerde qonimen; séning xelqing méningmu xelqimdur we séning Xudaying méningmu Xudayimdur. 1:17 Sen nede ölseng menmu shu yerde ölimen we shu yerde yatimen; ölümün bashqisi méni sendin ayriwetse Perwerdigar méni ursun hem uningdin ashurup jazalisun! — dédi.

Samuil 1 16:7 Lékin Perwerdigar Samuilgha: — Uning teqi-turqigha yaki boyigha qarimighin. Men uni shalliwettim, chünki Xuda insan körgendek körmeydu; insan bolsa sirtqi qiyapitige qaraydu, lékin Perwerdigar qelbge qaraydu, dédi.

Samuil 2 7:22 Shunga Sen ulughsen, i Perwerdigar; qulaqlirimiz barliq anglighinidek, Séning tengdishing yoq, Sendin bashqa héchqandaq ilah yoqtur.

Padishahlar 1 2:3 Sen barliq qiliwatqan ishliringda hemde barliq niyet qilghan ishliringda rawaj tépishing üçün Musagha chüshürülgen qanunda pütülgendek, Perwerdigar Xudayingning yollirida méngip, Uning belgilimiliri, Uning emrliri, Uning hökümliri we agah-guwahliqlirida ching turup, Uning tapshuruqini ching tutqin.

Padishahlar 2 22:19 Chünki könglüm yumshaq bolup, mushu jay we uningda turghuchilarning weyrane we lenetke aylandurulidighanliqi toghrisida ularni eyiblep éytqan sözlirimni anglighiningda, Perwerdigarning aldida özüngni töwen qilip, kiyimliringni yirtip, Méning aldında yighlighining üçün, Menmu duayingni anglidim, deydu Perwerdigar.

Tarix-tezkire 1 29:17 I Xudayim, shuni bilimenki, Sen insanning qelbini sinap, durusluqtin xursen bolisen; men bolsam durus qelbimdin bularni ixtiyaren teqdim qildim; we bu yerde hazir turghan xelqingningmu Sanga teqdim qilghinini xushal-xuramliq bilen kördüm.

Tarix-tezkire 2 7:14 [shu chaghda] namim bilen atalghan bu xelqim özini kemter tutup, dua qilip yüzümni izlep, rezil yolliridin yansa, Men asmanda turup anglap, ularning gunahini kechürimen we zéminini saqaytmen.

Ezra 7:10 Chünki Ezra köngül qoyup Perwerdigarning Tewrat-qanunini chüshinip tehsil qilishqa hem uninggha emel qilishqa we shuningdek Israil ichide uningdiki höküm-belgilimilerni ögitishke niyet qilghanidi.

Nehemiya 6:3 Shunglashqa men elchilerni ewetip: — Men ulugh bir ish bilen shughulliniwatqanliqimdin siler terepke chüshmeymen. Men qandaqmu silerning qéshinglarga barimen dep, ishni tashlap uni toxtitip qoyay? — dédim.

Ester 4:14 Eger bu chaghda sen jim turuwalsang, Yehudiylargha bashqa tereptin medet we nijat chiqishi mumkin; lékin u chaghda sen öz ata jemeting bilen qoshulup yoqitilisen. Kim bilsun, séning xanishliq mertiwisige érishkining del bügünki mushundaq peyt üçün bolghanmu?».

Ayup 19:25 Biraq men shuni bilimenki, özümning Hemjemet-Qutquzghuchim hayattur, U axiret künide yer yüzide turup turidu!

Zebur 23:1 Dawut yazghan küy: — Perwerdigar méni baqquchi Padichimdur, Mohtaj emesmen héch nersige; 23:2 U méni yumran chöplerde yatquzup dem aldurar; Tinch aqidighan sularni

boylitip baqidu; **23:3** U wujudumni yéngilaydu; U heqqaniylik yolida Öz nami üçhün yétekleydi; **23:4** Hetta men ölüm sayisi bolghan jilghidin ötsemmu, Héch yamanliqtin qorqmaymen; Chünki Sen men bilen billidursen; Séning hasang hem tayiqing manga tesellidur. **23:5** Méni xar qilghuchilarning köz aldida manga keng dastixan salisen; Méning béshimni may bilen mesih qilisen; Qedehim tashidu; **23:6** Berheq, barliq künlirimde yaxshiliq we özgermes shepset manga egiship hemrah bolidu; Menggüdin-menggüge Perwerdigarning dergahida yashaymen!

Pend-nesihetler **3:5** Öz eqlingge tayanmay, Perwerdigargha chin qelbing bilen tayan'ghin; **3:6** Qandaqla ish qilsang, Perwerdigarni tonushqa intil; U sang toghra yollarni körsitidu.

Hékmet toplighuchi **3:10** Men Xuda insan balilirigha yükliken, ishlep japa tartish kérek bolghan ishni körgenmen. **3:11** U herbir ishning waqti kelgende güzel bolidighanliqini békitken; u yene menggüülkni insanlarning könglige salghan; shunga, insan Xudaning öz hayatigha bashtin axirghiche némini békitkenlikini bilip yetmestur.

Küylerning küyi **2:4** U méni sharabxanigha élip kirdi; Uning üstümde kötürgen tughu muhebbettur.

Yeshaya **9:6** Chünki biz üçhün bir bala tughuldi; Bizge bir oghul ata qilindi; Hökümraniq bolsa uning zimmisige qoyulidu; Uning nami: — «Karamet Meslihetchi, Qudretlik Tengri, Menggüülük Ata, aman-xatirjemlik Igisi Shahzade» dep atilidu. **9:7** U Dawutning textige olturghanda we padishahliqigha hökümraniq qilghanda, Shu chaghdin bashlap ta ebedil'ebedgiche, Uni adalet hem heqqaniylik bilen tikleydu, shundaqla mezmüt saqlaydu, Uningdin kélidighan hökümraniq we aman-xatirjemlikning éshishi pütmes-tügimes bolidu. Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigarning otluq muhebbiti mushularni ada qilidu.

Yeremiya **1:4** Perwerdigarning sözi manga kélip: **1:5** — Anangning qorsiqida séni apiride qilishtin ilgirila Men séni biletim; sen baliyatqudin chiqishtin burun séni Özümge atap, ellege peyghember bolushqa tiklidim, — déyildi. **1:6** Men bolsam: — Apla, Perwerdigar! Men gep qilishni bilmeymen; chünki men gödek balidurmen, dédim. **1:7** Lékin Perwerdigar manga: — Özüngni gödek bala, déme; chünki Men séni kimgé ewetsem, sen shulargha barisen; we Men séni néme de dep buyrusam, sen shuni deysen. **1:8** Ulardin qorqma; chünki séni qutquzush üçhün Men sen bilen billidurmen, — dédi. **1:9** We Perwerdigar qolini sozup aghzimga tegküzdi; Perwerdigar manga: Mana, Öz sözlirimni aghzinggha qoydum; **1:10** Qara, mushu küni Men séni yulush, söküsh, halak qilish we örüş, qurush we térip östürüş üçhün eller we padishahliqlar üstige tiklidim, — dédi.

Yeremiyaning yigha-zarliri **3:21** Lékin shuni könglümge keltürüp esleymenki, Shuning bilen ümid qaytidin yanidu, — **3:22** (Xet) Mana, Perwerdigarning özgermes méhribanliqliri! Shunga biz tügeshmiduq; Chünki Uning rehimdillirlirining ayighi yoqtur; **3:23** Ular her seherde yéngilinidu; Séning heqiqet-sadiqliqing tolimu moldur!

Ezakial **36:26** Men silerge yéngi qelb bérimen, ichinglargha yéngi bir roh salimen; téninglardiki tash yürekni élip tashlap, méhrlík bir qelbni ata qilimen. **36:27** Méning Rohimni ichinglargha kirgüzüp, silerni emr-permanlirim boyiche mangghuzimen, hökümlirimni tutquzimen, shuning bilen ulargha emel qilisiler;

Daniyal **3:16** Shadrak, Mishak, Ebednégolar padishahqa jawaben: — I Néboqadnesar, bu ishta biz özimizni aqlishimiz hajetsiz. **3:17** Biz sejde qilip kéliwatqan Xudayimiz bizni dehshtlik yalqunlap turghan xumdandin qutquzalaydu; i aliyliri, U choqum özlirining ilkidin bizni qutquzidu. **3:18** Lékin bizni qutquzmighan teqdirdimu, aliylirige melum bolsunki, biz yenila ilahlirining xizmitide bolmaymiz we sili ornatqan altun heykelge sejde qilmaymiz, — dédi.

Hoshiya **6:6** Chünki Men qurbanliqlardin emes, belki méhir-muhebbetin, Köydürme qurbanliqlardin köre, Xudani tonush hem bilishtin xursenlik tapimen.

Yoél **2:28** Hem kéyin, Men Öz Rohimni barliq et igiliri üstige quyimen; Silerning oghul-qizliringlar bésharet béridu, Qériliringlar alamet chüshlerni köridu, Yigitliringlar ghayibane alamet körünüshlerni köridu; **2:29** Berheq, shu künlerde qullar üstigimu, dédekler üstigimu Rohimni quyimen. **2:30** Men asmanlarda, zémimde karametlerni, Qan, ot, is-tütek tüwruklerini körsitimen. **2:31** Perwerdigarning ulugh hem dehshetlik küni kelmigüche, Quyash qaranggghuluqqa, Ay qan'gha aylاندurulidu. **2:32** Hem shundaq emelge ashuruliduki, Perwerdigarning namini chaqirip nida qilghanlarning hemmisi qutquzulidu; Chünki Perwerdigar déginidek, Zion téghida hem Yérusalémda, Hemde Perwerdigar chaqirmaqchi bolghan «qaldisi»lar üçün qutquzush-nijat bolidu.

Amos **5:24** Buning ornida adalet xuddi sharqiratmidek, Heqqaniyliq ebediy aqidighan éqimdek dolqunlisun!

Obadiya **1:15** Chünki Perwerdigarning küni barliq eller üstige chüshüshke yéqin qalghandur; Séning bashqilargha qilghiningdek, sangimu shundaq qiliniyu; Sanga tégishlik jaza öz béshinggha chüshidu;

Yunus **2:6** Men taghlarning teglirigiche chüshüp kettim; Yer-zémin tégidiki taqaqlar méni ebedil'ebedkiche qamap qoydi; Halbuki, Sen jénimni hang ichidin chiqarding, i Perwerdigar Xudayim. **2:7** Jénim ichimde halidin ketkende Perwerdigarni ésimge keltürdum, Duayim Sanga yétip, Muqeddes ibadexnananggha kirip keldi. **2:8** Bimene erzimes butlarga choqun'ghanlar özige nésip bolghan méhribanliqtin mehrum bolidu. **2:9** Biraq men bolsam teshekkür sadayim bilen Sanga qurbanliq qilimen; Men ichken qesemlirimni Séning aldingda ada qilimen. Nijat-qutquzush Perwerdigardindur!»

Mikah **6:8** I insan, U sanga néme ishning yaxshi ikenlikini körsetti, Berheq, Perwerdigar sendin néme telep qilghanliqini körsetti — Adaletni yürgüzüsh, Méhribanliqni söyüsh, Séning Xudaying bilen bille kemterlik bilen méngishtin bashqa yene néme ishing bolsun?

Nahum **1:2** Perwerdigar otluq muhebbetlik, intiqam alghuchi bir Xudadur; Berheq, Perwerdigar bir intiqam alghuchi, Derghezep Igisidur; Perwerdigar yawliridin intiqam alidu, Düşmenliri üçün adawet saqlaydu. **1:3** Perwerdigar asanliqche achchiqlanmaydu, Küch-qudrette ulughdur, Gunahi barni héch aqlimaydu; Perwerdigar — Uning yoli qara quyunda we borandidur, Bulutlar Uning ayaghliri purqiratqan chang-tozangdur.

Habakkuk **3:17** Chünki enjür derixi chécheklimisimu, Üzüm tallirida méwe bolmisimu, Zeytun derixige qilghan ejir yoqqa chiqqan bolsimu, Étizlar héch hosul bermigen bolsimu, Qotandin qoy padisi üzülgen bolsimu, Éghilda kala padisi yoq bolsimu, **3:18** Men haman Perwerdigardin shadlinimen, Manga nijatimni bergüchi Xudayimdin shadliqqa chömülimen, **3:19** Perwerdigar, Reb, méning küch-qudritimdur; U méning putlirimni kéyikningkidek qilidu; Méni yuqiri jaylirimda mangghuzidu! (Bu küy neghmichilerning béshigha tapshurulup, tarliq sazlar bilen oqulsun).

Zefaniya **3:17** Perwerdigar Xudaying arangda, Qutquzidighan qudret Igisidur! U shadliq bilen üstüngde shadlinidu; Öz méhir-muhebbetide aram alidu; Üstüngde naxshilar éytip yayrap-yashnaydu.

Hagay **1:4** Bu öy téxichila xarabe tursa, bu siler taxtaydin bézelgen öyliringlarda yashaydighan waqitmu? **1:5** Mana, Perwerdigar mundaq deydu: — Qiliwatqininglar üstide köngül qoyup

oylininglar! **1:6** Térighininglar köp, yighiwalidighininglar az; Yeysiler, biraq toymaysiler; Ichisiler, biraq qanmaysiler; Kiyisiler, biraq héchqandaq illimaysiler; Ish heqqi alghuchi bolsa, Xuddi ish heqqini töshük hemyan'gha salghan'gha oxshashtur. **1:7** — Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar mundaq deydu: — Qiliwatqininglar üstide köngül qoyup oylininglar!

Zekeriya **12:10** We Men Dawut jemeti we Yérusalémda turuwatqanlar üstige shapaet yetküzgüchi we shapaet tiligüchi Rohni quyimen; shuning bilen ular özliri sanjip öltürgen Manga yene qaraydu; birsining tunji oghli üçün matem tutup yigha-zar kötürgendek ular Uning üçün yigha-zar kötüridu; yekke-yégane oghlidin juda bolghuchining derd-elem tartqinidek ular uning üçün derd-elem tartidu.

Malaki **4:2** Lékin namimdin eyminidighan siler üçün, qanatlirida shipa-derman élip kélidighan, heqqaniyliqni parlitidighan Quyash ormidin turidu; siler talagha chiqip bordaq mozaylardek qiyghitip oynaysiler; **4:3** siler rezillerni cheylep dessiwétisiler; ular Men teyyarlighan künide tapininglar astida kül bolidu, — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar.

Matta **28:18** Eysa ularning yénigha kélip, mundaq dédi: — Ershte we yer yüzide barliq hoquq manga bérildi. **28:19** Shuning üçün, béríp pütkül ellerni [özümge] muxlis qilip yétishtüringlar, shundaqla ularni Ata, Oghul we Muqeddes Rohning namigha tewe qilip chömüldürüp, **28:20** ulargha men silerge tapilighan barliq emrlerge emel qilishni ögitinglar. We mana, men zaman axirighiche her küni siler bilen bille bolimen. (aiōn g165)

Markus **1:14** Emdi Yehya solan'ghandin kéyin, Eysa Galiliye ölkisige béríp: «Waqit-saiti toshti, Xudaning padishahliqi yéqinlashti! Towa qilinglar, xush xewerge ishininglar!» dep Xudaning padishahliqining xush xewirini jakarlashqa bashlidi. **1:16** [Shu künlérde] u Galiliye déngizi boyida kétéwétip, Simon bilen inisi Andriyasni kördi. Ular béliqchi bolup, déngizgha tor tashlawattati. **1:17** Eysa ulargha: — Méning keynimdin ménginglar, men silerni adem tutquchi béliqchi qilimen! — dédi. **1:18** Ular shuan torlirini tashlap, uninggha egiship mangdi.

Luqa **4:18** — «Perwerdigarning Rohi méning wujudumda, Chünki U méni yoqsullargha xush xewerler yetküzüshke mesih qildi. Tutqunlarga azadliqni, We korlarga körüsh shipasini jakarlashqa, Ézilgenlerni xalas qilishqa, Perwerdigarning shapaet körsitidighan yilini jakarlashqa méni ewetti».

Yuhanna **3:16** Chünki Xuda dunyadiki insanlarni shu qeder söyiduki, Özining birdinbir yégane Oghlini pida bolushqa berdi. Meqsiti, uninggha étiqad qilghan herbirining halak bolmay, menggülik hayatqa érishishi üçündür. (aiōnios g166) **3:17** Xuda Oghlini dunyadiki insanlarni gunahqa békítish üçün emes, belki ularning u arqiliq qutquzulushi üçün dunyagha ewetti.

Rosullarning paaliyetliri **1:7** U ulargha mundaq dédi: — Ata Öz hoquqigha asasen békítken waqit-peytleri silerning bilish nésiwenglar yoq. **1:8** Biraq Muqeddes Roh üstinglarga chüshkende siler küch-qudretke ige bolisiler, Yérusalém, pütün Yehudiye we Samariye boyiche hem jahanning chetlirigiche manga guwahchi bolisiler.

Rimliqlargha **11:32** Chünki Xuda pütkül insan'gha rehim-shepset körsitish üçün, hemmeylenni itaetsizlikke solap qoydi. (eleēsē g1653) **11:33** — Ah! Xudaning danaliqu we ilim-hékmitining bibaha bayliqliri hem hésabsiz chongqurluqi! Uning hökümlirining tégige yetkili bolmas! Uning yolliri izdep tépishtin shunche yiraqtur! **11:34** «Kimmu Perwerdigarning oy-muddalirini chüshinip yetti? Kimmu Uninggha meslihetchi bolalidi?» **11:35** «Uninggha kim awwal bir nerse béríp, Kéyin uni qayturup ber déyelidi?». **11:36** Chünki barliq mewjudatlar Uningdin kelgen, U arqiliq mewjut bolup turidu, Xem Uning üçün mewjut bolup turidu. [Barliq] shan-sherep ebedigiche Uninggha bolghay! Amin. (aiōn g165)

Korintliqlargha 1 **6:9** Heqqaniysizlarning Xudaning padishahliqigha warisliq qilamaydighanliqini bilmemsiler? Aldinip ketmenglar! Buzuqchilik qilghuchilar, butperesler, zina qilghuchilar, bechchiwazlar, bashqa erler bilen buzuqluq qilghuchilar, **6:10** oghrilar, nepsaniyetchiler, haraqeshler, töhmetxorlar yaki aldamchi-kazzaplar Xudaning padishahliqigha warisliq qilalmaydu; **6:11** bezinglar derweqe shundaq bolghansiler; emma siler Reb Eysa Mesihning namida we Xudayimizning Rohi bilen yuyuldunglar, pak-muqeddes qilindinglar, heqqaniy qilindinglar.

Korintliqlargha 2 **5:17** Shunga emdi birsi Mesihde bolsa, u yéngi bir yaritilghuchidur! Kona ishlar ötüp, mana, hemme ish yéngi boldi! **5:18** We barliq ishlar Xudadindur; U bizni Mesih arqiliq Özige inaqlashturdi, shundaqla bizge inaqlashturush xizmitini tapshurdi: — **5:19** démek, Xuda Mesihde ademlerning itaetsizliklerini ularning eyibi bilen hésablashmay, alemni Özige inaqlashturdi; shuningdek bizge inaqlashturush xewirini amanet qilib tapshurdi. **5:20** Shunga xuddi Xuda biz arqiliq [ademlerdin inaqliqqa kélishti] ötüñginidek, biz Mesihke wakaliten elchilerdurmiz; Mesihning ornida «Xudagha inaqlashturulghaysiler!» dep ötüñimiz. **5:21** Gunahqa héch tonush bolmighan kishini Xuda bizni dep gunahning özi qildi; meqsiti shuki, bizning Uningda Xudaning heqqaniyliq bolushimiz üçündür.

Galatiyalilargha 1:**6** Siler özünglarni Mesihning méhir-shepqi arqiliq Chaqirghuchining yénidin shunche téz yiraqlashturup bashqiche bir xil «xush xewer»ge egiship kétiwatqininglarga intayin heyran qalmaqtimen! **1:7** Emeliyette u héchqandaq bashqa «xush xewer» emestur! — peqetla bezi kishiler silerni qaymaqturup, Mesihning xush xewirini burmilimaqchi bolghan, xalas.

Efesusluqlargha **2:1** We siler bolsanglar, qebihlikliringlar hem gunahliringlarda ölgen bolup, **2:2** bu dunyaning dewrige egiship, hawaning hoquqini tutqan hökümdargha, yeni bügünki künde itaetsizliktin bolghan perzentlerni qutritiwatqan rohqa egiship, bu ishlarda ilgiri mangghansiler; **(aiñ g165)** **2:3** biz herbirimizmu ilgiri shularning arisida etirimizdiki shehwet-heweslerde hayat ötküzgenmiz, etlirimiz hem öz oy-xiyalimizning xahishlirigha emel qilib, bashqilargha oxshash, mahiyette «ghezpetiki perzentler» bolghanmiz; **2:4** biraq Xuda, mol rehim-shepqetni körsetküchi bolup, bizni söygende bizge körsetken alembexsh méhir-muhebbiti tüpeylidin, — **2:5** hetta itaetsizliklerde ölgen waqtimizdimu, bizge Mesih bilen bille jan kirgüzüp (méhir-shepqet bilen qutquzuldunglar!), **2:6** bizni Uning bilen bille tirildürüp, ershlerde Mesih Eysa bilen bille olturghuzghan; **2:7** meqsiti kelgüsi zamanlarda Uning Mesih Eysada bizge qaritilghan méhribanliq bilen ipadilen'gen shapaitining shunche ghayet zor ikenlikini kösitishtin ibarettur; **(aiñ g165)** **2:8** chünki siler shepqet bilenla ishench arqiliq qutquzuldunglar. Bu ish özünglardin kelgen ish emes, belki Xudadin kelgen iltipat, **2:9** u zadila ademlerning emel-ejridin kelmeydu, bu hem héchkimning maxtanmasliq üçündür. **2:10** Chünki biz Xudaning ishligen hüniridurmiz, xeyrxah ishlar üçün Mesih Eysada yaritilghanmiz; Xuda esli bizning ularda méngishimiz üçün bu ishlarni aldin'ala teyyarligхани.

Filippililargha **3:7** emma manga néme ish «paydiliq» bolsa, bularni Mesih sewebidin ziyaniq dep hésablidim; **3:8** Mesih Eysa Rebbimni tonushning ewzelliki wejedin, men bashqa hemme ishni ziyaniq dep hésablaymen; men derweqe Uning üçünmu hemmidin mehrum bolghan; berheq, Mesihke érishishim üçün bularni nijaset dep hésablaymenki, **3:9** Mesihde bolup, özümdiki qandaqtur heqqaniyliq (Tewrat qanunidin chiqqan heqqaniyliq)tin waz kéchip, Mesihning étiqad-sadiqliq arqiliq bolghan heqqaniyliq, yeni étiqad arqiliq Xudadin bolghan heqqaniyliqqa érisheylemen;

Kolossiliklarga **1:15** U bolsa körünmes Xudaning süret-obrazidur, pütkül kainattiki tunjidur; **1:16** chünki Uningda barliq mewjudatlar, asmandiki bolsun, zémindiki bolsun, körünidighan bolsun, körünmes bolsun, meyli textler, xojayinlar, hökümranlıqlar, hoquqdarlar bolsun, barliq hemme Uning teripidin we Uning üçhün yaritilghandur. **1:17** U hemmidin burundur, we hemme mewjudatlar Uningda bir-birige baghlinip turmaqta; **1:18** U yene tenning, yeni jamaetning béshidur; u bashlinishtur, ölgenlerdin tunji bolup tirilgüchidur; buningdiki meqset, Uning pütkül mewjudatlar ichide her jehettin eng üstün orunda turushi üçhündür. **1:19** Chünki Xuda Özining mukemmel jewhirini Uningda turghuzushqa, **1:20** we Uning arqiliq barliq mewjudatlarni Özi bilen epleshtürishke layiq körgenidi, yeni, Uning kréste tökülgen qéni arqiliq inaqliq élip kelgendin kéyin, — U arqiliq meyli zéminda bolsun, ershlerde bolsun barliq mewjudatlarni Özi bilen epleshtürishke layiq körgenidi;

Tésalonikaliqlargha **1 4:1** Axirida, i qérindashlar, biz Reb Eysada turup silerdin shuni ötünimiz hem jékileymizki, siler bizdin Xudani xursen qilishqa qandaq méngishinglar kéreklikini tapshuruwalghininglardek hem hazir shu boyiche méngiwatqininglardek, shundaq qilishinglar téximu éship tashqay. **4:2** Chünki siler bizning Reb Eysa arqiliq silerge néme emrlerni tapilighanliqimizni bilisiler. **4:3** Chünki Xudaning iradisi shuki, pak-muqeddes qilinish, herqandaq buzuqchiliqtin saqlinish, **4:4** yeni herbiringlar Xudani tonumaydighan taipilerdek shehwaniy heweslerge bérimey, belki qandaq qilip öz ténini bashqurup, uni pak-muqeddeslikte ar-nomus bilen saqlashni öginiwélishtur.

Tésalonikaliqlargha **2 3:6** Emdi qérindashlar, Rebbimiz Eysa Mesihning namida shuni tapilaymizki, bizdin alghan telimlerge riaye qilmay, tertipsiz yürgenlerdin özünglarni néri tutunglar. **3:7** Bizdin qandaq ülge élishinglar kéreklikini özünglar bilisiler; chünki biz siler bilen bille bolghanda tertipsiz yürmigenidur. **3:8** Héchkimning nénini bikargha yémeyttuq; belki biz héchqaysinglarga éghirimizni salmasliq üçhün, kéche-kündüzlep tiriship-tirmiship japaliq ishleyttuq. **3:9** Bundaq qilishimiz, silerdin yadrem kütüşhe heqliq bolmighanliqimizdin emes, belki özimizni silerge bizdin yaxshi ülge qaldurup, silerning bizge egishishinglar üçhün idi. **3:10** Chünki biz silerning yéninglarda bolghinimizda silerge: «Birsi ishlimeymen dése, u yémisun!» dep tapilighanidur.

Timotiygha **1 2:1** Men hemmidin awwal, [étiqadchilargha] pütkül insanlar üçhün Xudadin tilekler tilishini, dua-tilawet qilishini, bashqilar üçhün murajiet qilishini we teshekkürler éytishini, **2:2** bolupmu padishahlar we barliq emeldarlar üçhün dua-tilawet qilishini jékileymen. Shundaq qilghanda, biz toluq ixlasmenlik we salmaqliq bilen tinch we aman-ésen hayat kechüreleyimiz. **2:3** Bundaq dua-tilawet qilish güzel ishtur, Qutquzghuchimiz Xudani xursen qilidu. **2:4** Chünki U pütkül insanning qutquzulushi we ularning heqiqetni tonup yétishini xalaydu. **2:5** Chünki birla Xuda bardur, Xuda bilen insanlar arisida bir kélishtürgüchimu bar, U bolsimu Özi insan bolup kelgen Mesih Eysadur.

Timotiygha **2 2:8** Sen Dawutning nesli bolghan, ölümدين tirilgen Eysa Mesihni men yetküzüwatqan xush xewer boyiche ésingde ching tut. **2:9** Bu xush xewerni dep köp xarliq-musheqqet chékip, hetta jinayetchi hésablinip kishenlinip yatimen. Halbuki, Xudaning söz-kalami héch kishenlenmeydu! **2:10** Emdi men del shu sewebtin, [Xuda] tallighan bendilerning Mesih Eysada bolghan nijatqa menggülük shan-sherep bilen érishishi üçhün hemme ishqa berdashliq bérimen. (aiōnios g166)

Titusqa **2:11** Chünki Xudaning nijatni barliq insanlarga élip kélidighan méhir-shepqi ayan boldi; **2:12** u bizge ixlasmizliq we bu dunyaning arzu-heweslirini ret qilip, hazirqi zamanda salmaq, heqqaniy, ixlasmen hayatni ötküzüshimiz bilen, (aiōn g165) **2:13** ulugh Xuda, nijatkarimiz

Eysa Mesihning shan-sherep bilan kélidighanliqigha bolghan mubarek ümidimizning emelge éshishini intizarliq bilen kütüshni ögitidu. **2:14** U bedel tölep bizni hemme itaetsizliklerdin azad qilish hemde bizni özi üçün pak qilip, Özige mensup bolghan, yaxshi emellerge qizghin intilidighan xelq qilishqa biz üçün qurban boldi.

Filémongha **1:3** Xuda'Atimiz we Rebbimiz Eysa Mesihdin silerge méhir-shepset we xatirjemlik bolghay! **1:4** Rebbimiz Eysagha we barliq muqeddes bendilerge bolghan méhir-muhebbiting we ishench-étiqadningni anglap, men dualirimda hemishe séni yad étip turuwatimen, sen üçün teshekkür éytimen; **1:6** Bizge nésip bolghan, Mesihni ulughlaydighan barliq yaxshi iltipatni toluq tonup yétishing bilen, séning étiqadning emelliride merdlerche ortaqlishishing kücheytisun dep dua qilimen. **1:7** Chünki séning méhir-muhebbiting manga zor xushalliq we righbet élip keldi; chünki i qérindishim, muqeddes bendilerning ich-baghirliri séning arqiliq köp söyündürüldi.

Ibraniylargha **1:1** Xuda burunqi zamanlarda ata-bowilargha peyghemberler arqiliq türkümtürkümlük boyiche we nurghun yollar bilen söz qilghan bolup, **1:2** mushu axirqi künlerde bolsa bizge Oghli arqiliq sözlidi. U Oghlini pütkül mewjudatning mirasxori qilip béketken, Uning arqiliq kainatlarni yaratqan. (aiōn g165) **1:3** U Xudaning shan-sheripidin parliqan nur, Uning eyniyitining ipadisidir, U qudretlik söz-kalami bilen pütkül kainattiki mewjudatni öz ornida turghuzawatqan bolup, U gunahlarni tazilash xizmitini ada qilghandin kéyin, ershtiki shanushewket igisining ong yénida olturdi.

Yaqup **1:16** Shunga söyümlük qérindashirim, aldini qalmanglar! **1:17** Barliq yüksek séxiyliq we herbir mukemmel iltipat yuqiridin, yeni [asmandiki] [barliq] yoruqluqlarning Atisidin chüshüp kélidu; Uningda héchqandaq özgirish bolmaydu yaki Uningda «aylinish» bilen hasil bolidighan kölengilerimu bolmaydu. **1:18** U bizni [Özi yaratqan barliq] mewjudatlarning ichide Özige deslep pishqan méwidek bolsun dep, Öz iradisi boyiche bizni heqiqetning söz-kalami arqiliq tughdurdi.

Pétrus 1 **3:18** Chünki Mesih bizni Xuda bilen yarasturush üçün, yeni Heqqaniy Bolghuchi heqqaniy emeslerni dep, birla qétimliq azab-oqubet chekti; gerche U ten jehette öltürülgen bolsimu, lékin rohta janlandurildi;

Pétrus 2 **1:3** Bu [duayimning] asasi — biz bizni Özining shan-sheripi we ésil pezilitining tesiri arqiliq Chaqirghuchini chongqur tonughanliqimiz üçün, Uning ilahiy küch-qudriti hayatimizgha we ixlasmenlikte méngishimizgha kéreklik bolghan hemmini ata qildi. **1:4** U mushu peziletleri arqiliq bizge qimmatlik, eng ulugh wedilerni berdi, bular bilen siler bu dunyadiki hawayi-heweslerdin bolghan iplasliqtin qutulup, Xudaliq tebietke ortaq nésip bolalaysiler.

Yuhanna 1 **2:1** I eziz balilirim, men silerni gunah sadir qilmisun dep, bu sözlerni yéziwatimen. Mubada birsi gunah sadir qilsa, Atining yénida bir yaremchi wekilimiz, yeni Heqqaniy Bolghuchi Eysa Mesih bardur. **2:2** U Özi gunahlirimiz üçün [jazani kötürgüchi] kafarettur; mushu kafaret peqet bizning gunahlirimiz üçünla emes, belki pütkül dunyadikilerning gunahliri üçündür.

Yuhanna 2 **1:7** Chünki nurghun aldanchilar dunyaning jay-jaylirida chiqti. Ular Eysaning dunyagha insaniy tende kelgen Mesih ikenlikini étirap qilmaydu. Bundaqlar del aldanchi we dejjaldur.

Yuhanna 3 **1:4** Manga nisbeten, eziz balilirimning heqiqette méngiwatqanliqini anglashtinmu chong xushalliq yoqtur.

Yehuda **1:3** I söyümlükirim, men esli silerge ortaq behrimen boluwatqan nijatimiz toghrisida xet yézishqa zor ishtiyaqim bolsimu, lékin hazir buning ornigha silerni muqeddes bendilerge bir yolila amanet qilin'ghan étiqadni qolunglardin bermeslikke jiddiy küresh qilishqa jékilep

ushbu xetni yazmisam bolmidi. **1:4** Chünki melum kishiler — ixlasi ademler, xéli burunla munu soraqqa tartilishqa pütülgenler aranglarga suqunup kiriwalghan. Ular Xudaning méhir-shepqtini buzuqluq qilishning bahanisigha aylاندuruwalghan, birdinbir Igimiz we Rebbimiz Eysa Mesihdin tan'ghan ademlerdur.

Wehiy **3:19** Men kimni söysem, shuning eyibini körsitip terbiyileyen; shuning üçün qizghin köyüp-piship towa qil. **3:20** Mana, Men hazir ishik aldida turup, ishikni qéqiwatimen. Eger biri awazimni anglap ishikni achsa, uning yénigha kirimen. Men uning bilen, umu Men bilen bille ghizalinidu. **3:21** Ghelibe qilghuchini bolsa, Menmu ghelibe qilip, Atamning textide uning bilen birge olturghinimdek, unimu textimde Men bilen birge olturushqa muyesser qilimen. **3:22** Quliqi barlar Rohning jamaetlerge dégenlirini anglisun!»

Reader's Guide

Uyghur tili at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Uyghur tili at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

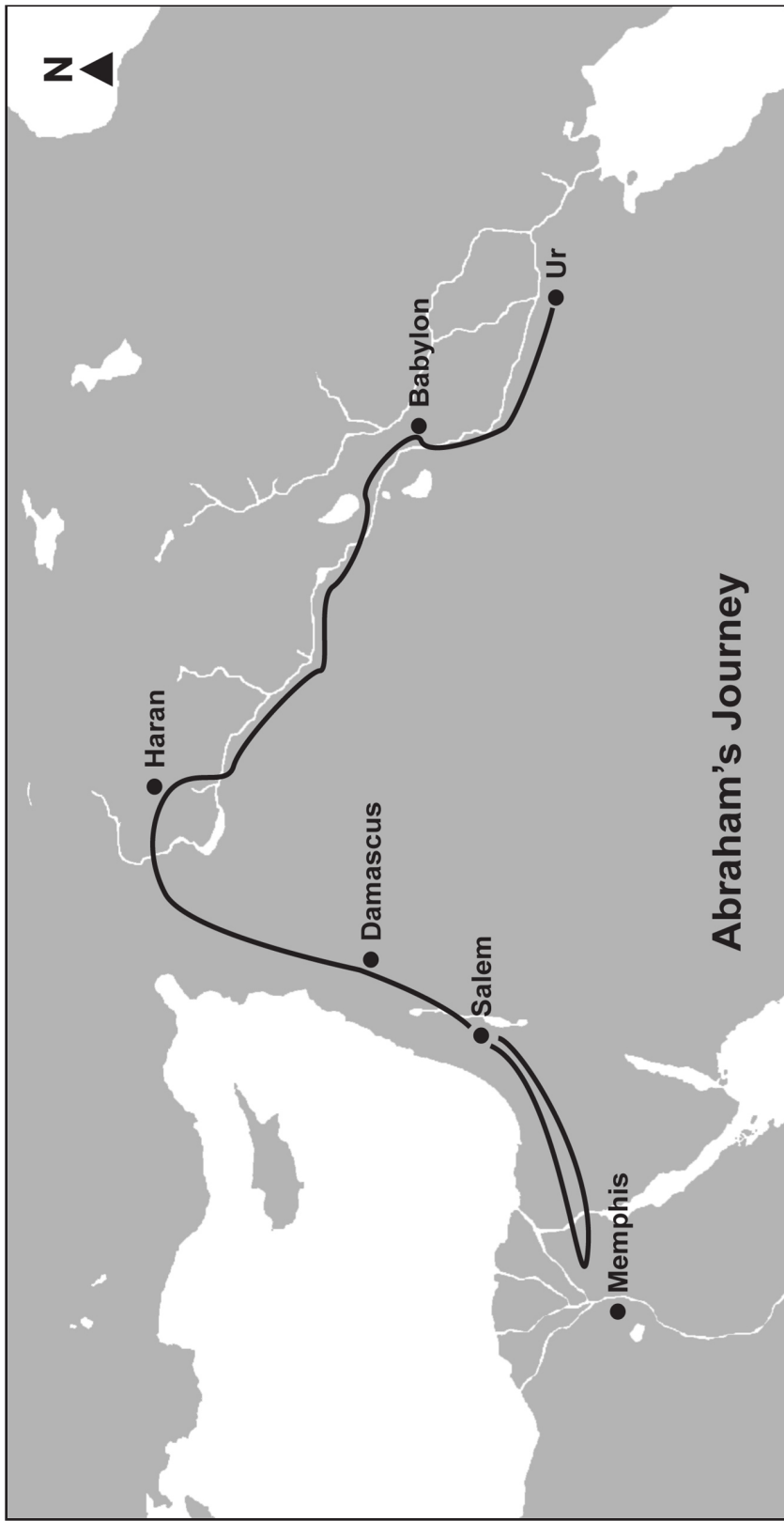
Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

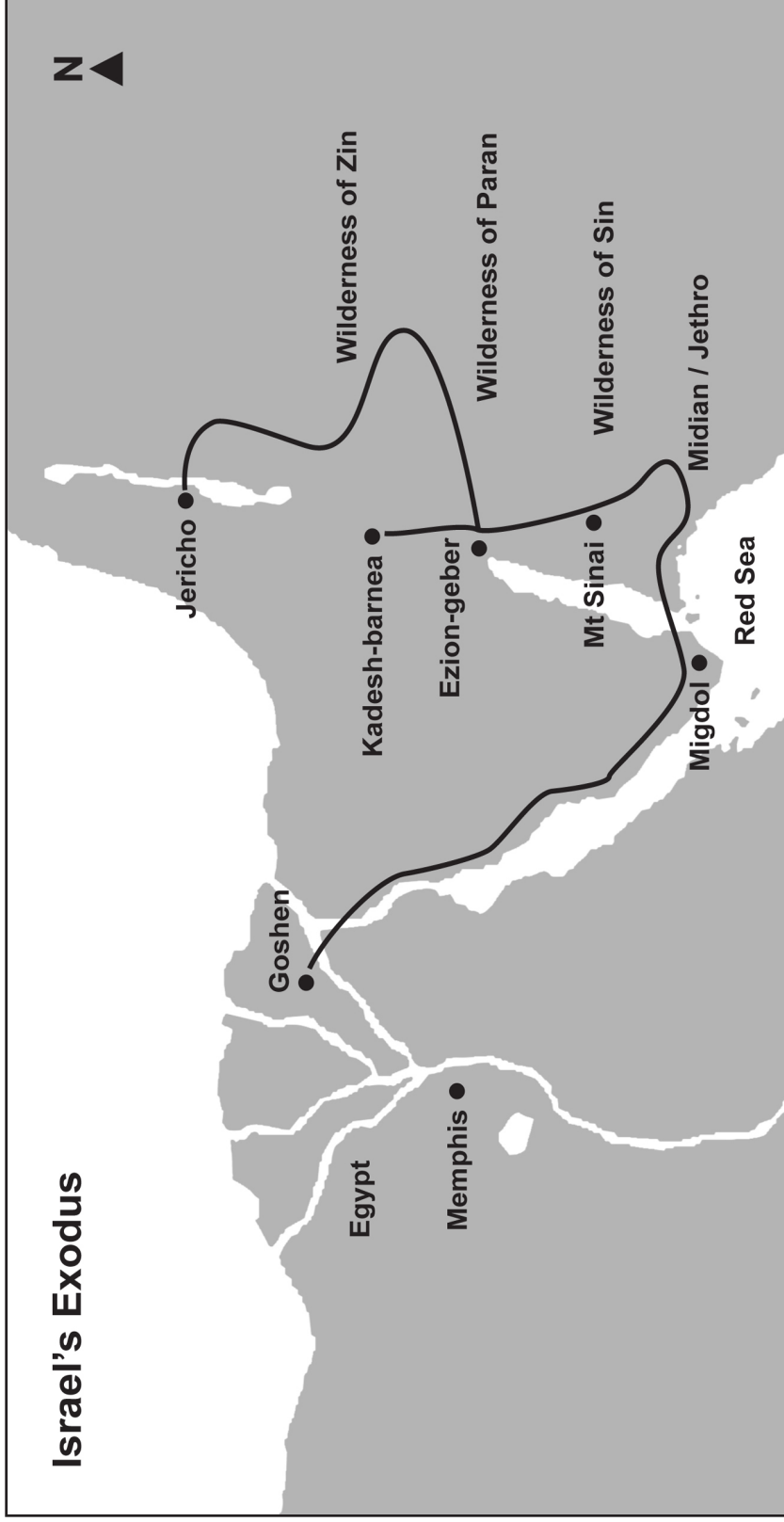
Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

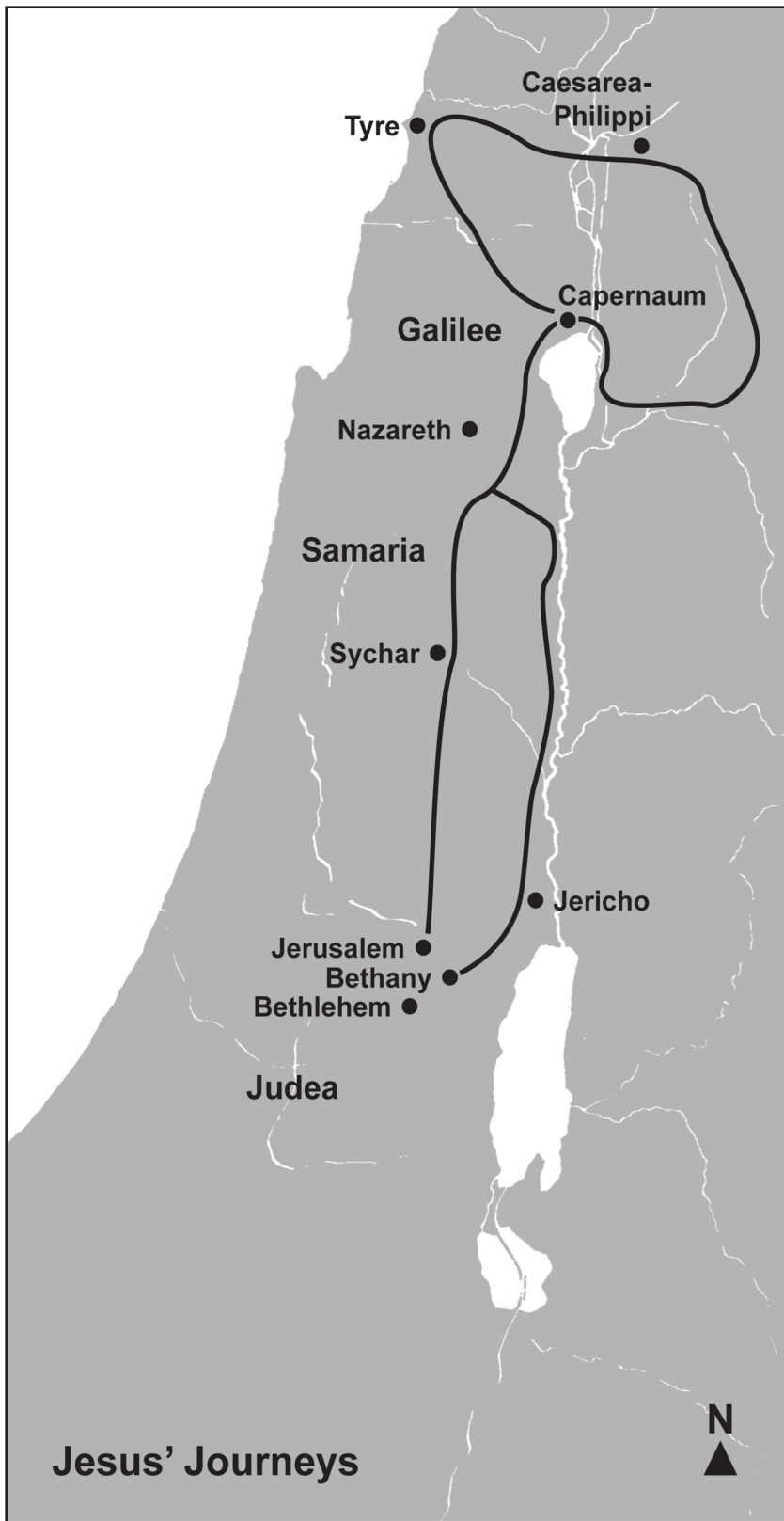
Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

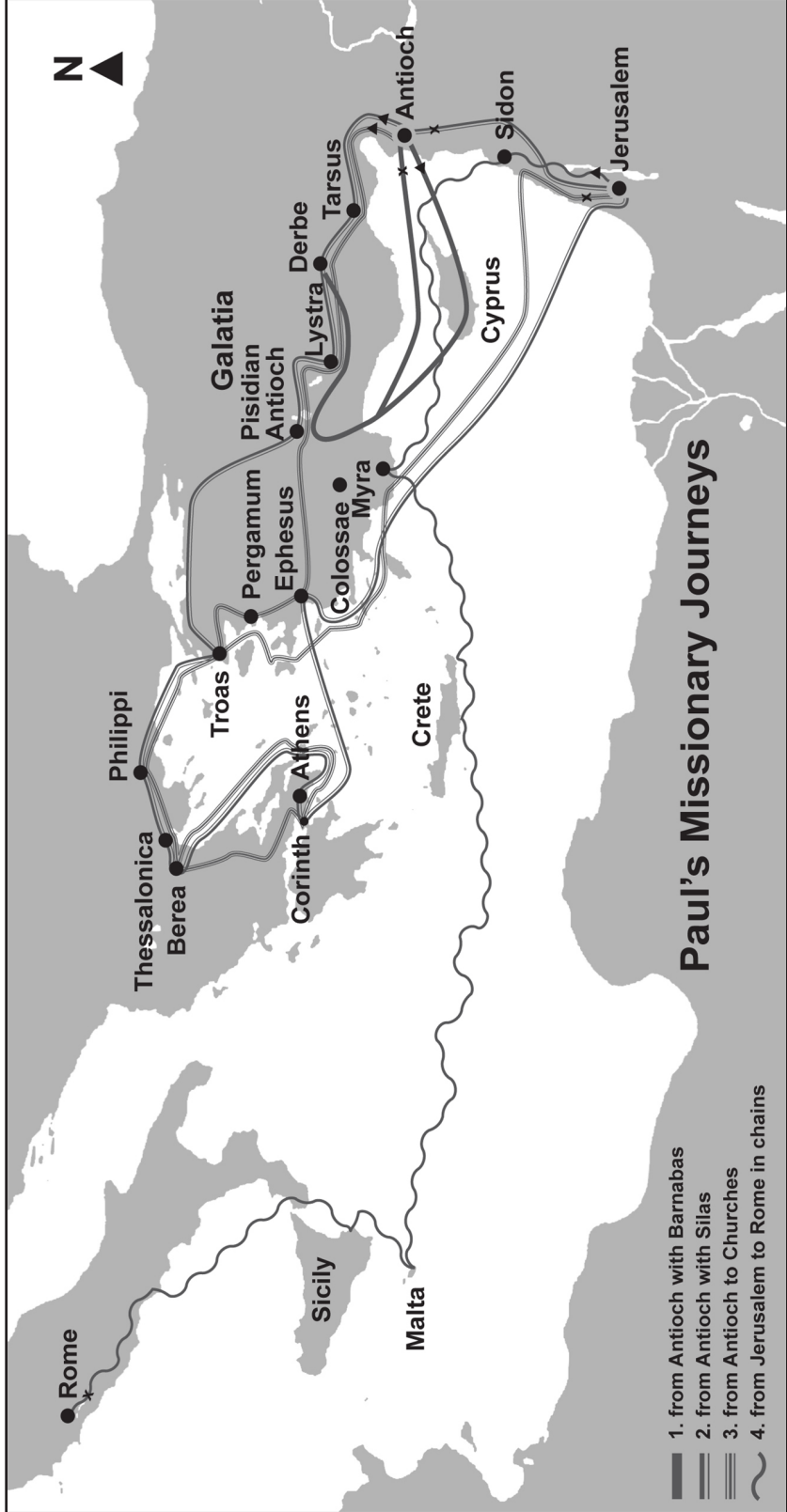
Éitiqadi bolghachqa, Xuda Ibrahimi uninggha miras süpitide bermekchi bolghan zémin'gha bérishqa chaqirghanda, u itaet qildi;
u qeyerge baridighanliqini bilmei turup yolgha chiqti. - Ibraniylargha 11:8

Emma Pirewn xelqni k tishke qoyghandin k y n, Filistiyerning z minaliki yo  y qin bolsimu, Xuda ularni shu yo  bilan boshlimidi; ch nki u:
«xelqim jengge uchrab qalsa, qorqup pushayman qilip, Misirgha y n p k tishi mumkin» dep oylighanidi. - Misirdin chiqish 13:17

Chünki insan'oghlimu derweqe shu yolda köpchiik méning xizmitimde bolsun démey, belki köpchiikning xizmitide bolay we jénimni pida qilish bedlilige nurghun adamlerni hörütükke chiqiray dep keldi. - Matkus 10:45

- 1. from Antioch with Barnabas
- 2. from Antioch with Silas
- 3. from Antioch to Churches
- 4. from Jerusalem to Rome in chains

Paul's Missionary Journeys

Rosulluqqa tallap chaqiriqlan, Xudaning xush xewirini jakarlashqa ayrip teyinlengen, Mesh Eysaning quli bolghan menki Pawlustin salam! - Rimliqlarha 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- 1956 Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyrd in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyrd in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ▶			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ▶			Romans 5:12-19	
Where are we? ◀			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
Who are we? ▶	God	Father	John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son	God's perfect fellowship	
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ▶			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise		
Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers			
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth				
Luke 16:22 Blessed in Paradise				
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command				
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				
			Revelation 20:13 Thalaasa	Matthew 25:41 Revelation 20:10
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			Revelation 19:20 Lake of Fire	Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
			Revelation 20:2 Abyss	

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Uyghur tili at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *"You did not choose me, but I chose you,"* John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

World Nations

Shuning uchün, bérip pütükül ellerni [özümge] muxlis qilip yétishtürünglar, shundaqla ularni Ata, Oghul ve Muqeddes Rohning namigha tewé qilip chömüdürip, - Matta 28:19